

382

Ўттиз учинчи йил чиқиши
Зул-қаъда 1439ҳ – июл 2018м



Кенг кўламли,
фикрий, сақоғий журнал

Al-Watan



Ал-ваъӣ сўзи

**Аср битими... Минтақадаги стратегик кураш табиатини
араб-(Исроил) урушидан араб-Эрон урушига ўзгартириш**

**Фарб тил бириктирувлари... ва ҳукмдорлар хиёнати!
Туркия ўйнаётган ролнинг хатари (2)**

Коғир Farb сақоғатига қоришиш ва унинг тизимига мослашишнинг
ҳаром ва хатарли экани

Халқаро Валюта Фонди АҚШ ҳукмронлиги лойиҳасидир



382

Ўттиз учинчи
йил чиқиши
Зул-қаъда 1439ҳ
Июл 2018м

Ливан 1000 лира
Яман 30 риёл
Туркия 1 доллар
Покистон 1 доллар
Австралия 2,5 доллар
Америка 2,5 доллар
Канада 2,5 доллар
Германия 2,5 евро
Швеция 15 крон
Бельгия 1 евро
Британия 1 евро
Швейцария 2 франк
Австрия 1 евро
Дания 15 крон

Үшбу сонга

- **Ал-Ваъӣ сўзи:** Аср битими...
Минтақадаги стратегик кураш табиатини араб-(Истроил) урушидан араб-Эрон урушига ўзgartириш 3
- Ғарб тил биректирувлари... ва хукмдорлар хиёнати! Туркия ўйнаётган ролнинг хатари (2) 9
- Кофир Ғарб сақофатига интеграциялашувнинг ҳаромлиги ва унинг тизимига мослашишнинг хатарлари (2) ... 19
- Амирликлар ва унинг инглизларга хизмат қилишдаги роли 27
- Халқаро валюта фонди АҚШ хукмронлиги лойиҳасидир 41
- Тақлид 53
- **Оlam мусулмонлари хабарлари** 60
- **Қуръони Карим сұхбатида** 64
- **Жаннат боғлари:** «Аллохнинг қонунларига риоя қиладиган кишининг мисоли»..... 69
- **Сўнгги сўз:** Мухаммад ибн Салмон валиаҳд бўлганидан бери Саудияда юз берган ўзгаришлар 75
- Франциянинг Қуръони Каримдаги баъзи оятларни ўчириш тўғрисидаги талабномаси 76

АСР БИТИМИ... МИНТАҚАДАГИ СТРАТЕГИК КУРАШ ТАБИАТИНИ АРАБ-(ИСРОИЛ) УРУШИДАН АРАБ-ЭРОН УРУШИГА ЎЗГАРТИРИШ

Бугун «Араб баҳори», дея аталаётган қўзғолонлардан сўнг бутун минтақа аланга ичида қолиб, у ерда бевосита халқаро ҳарбий аралашув бўлаётган бир пайтда, «аср келишуви» ҳақида гапирила бошлади. Эроннинг минтақа ишларига аралashiши натижасида минтақадаги режимлар ўз тахтлари келажагидан хавотирланиб қолишиди. Ўз навбатида, Эрон хавфини «Исроил» хавфидан ҳам юқори қўядиган бўлишиди, агар чиндан ҳам «Исроил» хавф солса, албатта. Эрон аралашувидан хавфсираётган бу режимлар аввало, Форс Кўрфази давлатлари, асосан, Саудиядир. Бу ҳолат айни давлатларни минтақадаги стратегик кураш табиатини ўзгартиришга, яъни, араб-«Исроил» курашини, араб-Эрон курашига айлантиришга унダメоқда. Алалоқибат, бу курашни баҳона қилиб, «аср келишуви» мажбуран татбиқ килиниши кутилади. Демак, бу ерда ушбу келишувдан манфаатдор «Исроил»га ўхшаган давлатлар бор. «Исроил» уни тезроқ татбиқ этилишига қаттиқ ҳаракат қиляпти. Агар бу келишув амалга ошса, минтақа халқлари олдида «Исроил» учун Эронга қарши ҳарбий коалиция ташкил қилишга йўл очилади. Кейин эса, «Исроил» минтақадаги фаол давлатларнинг бирига айланисиб, ўзи билан улар ўртасида муносабатларни нормаллаштириб олади, бинобарин, бирдан-бир душман Эрон бўлиб қолади.

Шубҳасиз, мусулмонлар билан яхудий душманлар ўртасидаги кураш диний кўламдаги кураш бўлиб, Фаластин масаласини муқаддас масалага, ушбу курашни муқаддас курашга айлантиради ҳамда Умматни Аллоҳ Субҳанаҳу рози бўладиган ягона мақсад атрофида бирлаштиради. Албатта, бу кураш мусулмонларга фарз бўлган курашдир. Аммо мусулмонлар орасидаги мазҳабпарастлик, мутаассиблик курашига ҳам бугунги кунда диний тус берилмоқда. Бундай кураш Умматни бўлиб, куч-қувватини бир-бирларига қарши ишлатишга ундейди. У шунингдек, Ислом асосида бирлашишга қаратилган Умматнинг ҳаракатини ҳамда барча мусулмонларни битта давлатда жамловчи Пайғамбарлик минҳожи

асосидаги рошид Халифалик лойиҳаси бўлмиш буюк лойиҳага бўлган унинг интилишини ўлдиради. Албатта бу ҳаром, ҳаром бўлганда ҳам манфур-жирканч ҳаромдир, унга бўлган даъват бадбўй даъватdir.

Бу янги курашдан минтақани ўзининг конига белаш кўзланган. Кураш муаллифи, албатта Америкадир. Курашувчи томонлар эса, Форс Кўрфази давлатлари билан Эрон, асосан Саудия ва Эрондир.

«Суннийлик»ка раҳбар эканини даъво қилаётган Саудияга келсак, Саудлар оиласи хукмдорларининг устувор вазифаси Исломни эмас, қиролликни қўллаб-кувватлашдан иборат. Ҳатто улар қироллик бошқарувини қўллаб-кувватлашда Исломдан фойдаланишяпти. Бугун «Истроил»нинг мавжуд бўлишига нисбатан қирол Салмон позициясига эътибор берсак, кечаги отаси Абдулазиз оли сауднинг позицияси ёдимизга келади. Ўшанда у ўз кўли билан ёзиб, ўзи муҳр қўйган бир ҳужжатда «Менинг наздимда Фаластинни бечора яхудийларга беришнинг ҳеч қандай зиёний йўқ. Британия ҳам шундай фикрда. То қиёмат тонги отгунча мен унинг фикридан чиқмайман», деган ва бу ҳужжат фош бўлган. Ҳа, саудлар оиласи ўзларининг ҳокимиятда туришларини ҳаёт-мамот масаласи, деб билишади, на Ислом ва на Ислом масаласи уларни ташвишлантиради. Бунга энг ёрқин мисол, 2018 йил 24 марта Мұҳаммад ибн Салмоннинг Вашингтон Пост газетасига айтган гапларидир. Ўшанда у Саудияни дунёда террористик ваҳҳобийлик мағкурасига раҳнамолик қиласди, деган айловдан ҳимоя қилиб, Саудия ваҳҳобийликдан ғарблик дўстлари талаби билан фойдаланганини, бу – Совет Иттифоқининг исломий юртларда ривожланишига йўл қўймаслик мақсадида амалга оширилганини айтган эди. Газетада у, жумладан, «Исломий оламдаги мадраса ва масжидларни молиялаштириш, совуқ уруш билан боғлиқ эди. Ўшанда иттифоқчи давлатлар Саудиядан ўз маблағини исломий олам давлатларидағи Совет Иттифоқини ривожланишига қарши сарфлашни талаб қилганлар», деган сўзларни айтди. Ҳақиқатдан ҳам Саудия ваҳҳобийлик мағкурасидан жуда жирканч суратда фойдаланди ва уни ўз ҳокимиятини мустаҳкам ушлаб туриш учун қўллаб-кувватлади. Ибн Салмон сўзларини дикқат билан кузатган киши шунга гувоҳ бўладики, у айни сўзлари билан юқоридаги айловни янада мустаҳкамлаб қўйди ҳамда «Бирин-кетин келган Саудия ҳукуматлари йўлдан озишиди... Аммо ҳозир биз тўғри йўлни топиб олдик», деган сўзлари билан Саудиянинг ваҳҳобийлик ўйинида нақадар жирканч ролни бажарганини очиб қўйди.

Хўш, мана шундай очик баёнотдан кейин, оддий мусулмонлар учун ҳам, уламолар учун ҳам, бу режимнинг Исломдан мутлақо узоқ эканига қандай далил керак?! Режим ташкил этилгандан бери Исломга нисбатан қарашлари ундан факат ҳокимиятда қолишида фойдаланиш бўлди, холос! Бугун Эрон ҳавфи саудлар оиласи ҳукмдорлари кекирдагига пичоқ каби қадалаётган бир пайтда, энди, мусулмонлардан ўз позицияларини Саудия манфаати томон ўзгартиришларини истаяпти. Бирлашган Араб Амирлиги ҳукмдорлари ҳам, айниқса, Абу Дабидаги Зайдлар авлоди, Ибн Салмон билан биргаликда минтақадаги кураш стратегиясини ўзгартиш амалиётига мутасаддилик қилишяпти.

Энди, иккинчи томон-Эронга келсак, у бугун Уммат наздида шундай бир ханжарга айланиб қолганки, Америка Уммат кўксига мазҳабпарастлик зарбаларини мана шу ханжар билан бермоқда. Дарҳақиқат, Америка Обама даврида минтақада инсоний ва моддий талафот кўриб, аксар кучларини олиб чиқиб кетиши ортидан, мусулмонларга қарши бевосита курашувчи давлат сифатида ўзидан Эронни вакил қилди. Америкадан Ироқдаги бошқарувни қабул қилиб олган Эрон унинг ёрдами билан Ирокни мазҳабпарастлик асосида бошқариш, Сурияда Асадни ҳокимиятда сақлаб қолиш устида иш олиб борди. У шу орқали ўзини Асад билан ҳамкорликда «Исройл»га қарши курашувчи давлатлар каторида қилиб кўрсатди. Яъни у «Исройл»га қарши кураш унинг бирламчи муқаддас масаласи эканини даъво қилиб, ўз тарафдорлари орасида – бугун мусулмонлар ушбу муқаддас масаладан воз кечиб, Фарбга малай бўлиб қолишган, улар яхудийлар билан ярашмоқчи бўлишяпти, деган иғвони тарқатмоқда. Эрон ушбу масаланинг калитларини қабул қилиб олмоқчи бўляпти. Яъни, у Фаластинни озод этиш Американинг малайи бўлмиш илмоний Асад режимини ҳамда унинг жиноятчи разведкасини мустаҳкамлаш билан амалга ошишини таъкидламоқда... Бу билан – худди Ироқда қилгани каби – Сурияда ҳам Асад билан биргаликда мусулмонларни жирканч суратда катли ом қилишини, Яман ва Бахрайнда ҳам манфур мазҳабпарастлик асосида қатор жиноятларни содир этишини таъкидламоқда. Эрон бу жиноятларни амалга ошириш учун Ливан, Ироқ ва Эроннинг ўзидаги ҳам мазҳабпарастлик туйгуси асосидаги котил жангари гурухларни тузди. Ҳатто Покистон ва Афғонистондан ҳам шундай одамларни жалб қилиб, уларни мазҳабпарастлик руҳида тарбиялади... оқибатда бу кимсалар ўзларини муқаддас уруш ҳолатидамиз, деб тушунишди. Эрон эса,

уларнинг қўли билан шундай жирканч ишлар содир этдики, мусулмон киши буни таърифлашга тили ожизлик қиласди. Улар бундай қилмишлар билан ўч олишга бўлган ташналикларини қондиришаётгани, шу билан лаззатланишаётгани яққол кўриниб турибди. Шундай қилиб, Эрон ва Кўрфаз ҳукмдорларининг яна фитна қўзиётганига гувоҳ бўляпмиз. Зеро, бундай фитнани қўзғаган ёки қўзғалишига сабаб бўлган кимсани Аллоҳ лъянатлади.

Бугун Саудия билан Эрон Исломни мана шундай икки қисмга (сунний-шиага) тақсимлаб олишга уринишяпти. Ваҳоланки, Ислом бундан мутлақо покдир. Эроннинг – шиа жиҳод қилишга чақиради, Фаластинни озод этиш шианинг тақдирий масаласи, қолган мусулмонлар айни масалага хиёнат қилишди, дея ташвиқот қилиши, Кўрфаз давлатларининг эса, кураш суннийлар билан шиалар ўртасидаги ва ҳар қандай курашдан олдин турувчи ақидавий курашдир, дея ташвиқот қилишлари... жиноятдир. Жиноят бўлганда ҳам Ислом ва мусулмонларга қарши, АҚШ лойиҳаси фойдасига хизмат қилувчи энг ёмон жиноятдир. Улар бу учун албатта сўралажаклар.

Америка минтақадаги кураш табиатини шу йўсинда ўзгартиришни истаяпти. У мусулмонлардаги яхудийларга нисбатан душманлик туйғуларини жирканч мазҳабарастилик туйғусига айлантиришга, буни даҳшатли қон тўкиш йўли билан амалга оширишга уриняпти.

Трамп бу «аср келишуви»ни ўзининг асосий вазифаларидан бири сифатида белгилаб, аввалги раҳбарлар эришолмаган тинчликни рўёбга чиқариши тўғрисида баёнот бераётган экан, буни макру жиноятлар йўли билан амалга ошириши турган гап. Сурия ва минтақада содир этаётган қилмишлари буни айтиб турибди. Чунки у Фаластин масаласи бутун минтақага АҚШ томонидан зўрлаб тикиштирилаётган режа доирасида, «янги Ўрта Шарқ лойиҳаси» орқали ҳал бўлиши керак, деб ҳисоблаяпти. Илгари Америка ечимга харакат қилас, ечим қийин ҳолатга кириб қолса, уни тўхтатиб турар эди. Аммо бугун, унинг ечимга муносабати бутунлай бошқача бўладиган кўринади. Чунки у энг биринчи «Исройл» манфаатига хизмат қилувчи ечимни қабул қилди... Унинг «янги Ўрта Шарқ лойиҳаси» амалга ошириб бўлмайдиган лойиҳа экан, Фаластин масаласи шу зайл муаллақ қолаверади...

Шунинг учун келаси босқич Фаластин мусулмонлари учун ғоят оғир бўлади. Чунки уларга қарши ҳар қачонгидан ҳам ёмон тил

бириктирувлар қилингапти. Мусулмонларга қарши жиноятлар бутун дунё даражасида, халқаро савияда содир этиляпти, уларни текширувчи ҳам, тийиб қўювчи ҳам йўқ. Мудом, Фаластин аҳли ўз динлари ва муқаддас даргоҳларини қизғанувчи-ғаюр халқ экан, биз Фаластинда ҳам, худди Сурия, Яман ва Ливиядаги каби қонли манзаралар бўлишидан, Америка ўзининг айни режасини зўрлик билан ўтказиш учун шундай қилиши мумкинлигидан хавотиrlenмоқдамиз. Чунки Уммат ўзининг бирорта ҳам масаласини, хусусан, Фаластин масаласини бировга топшириб кўймаганига ва ҳаргиз топширмаслигига бугун АҚШ етакчилигидаги Ғарб тушуниб етди. Зоро, Ғарб бевосита Умматнинг ўзи билан музокара қилмаяпти, балки Умматнинг ҳақиқий вакили бўлмаган доиралар билан музокара қиласпти. Шу боис жуда ҳушёр бўлиш лозим, ўзларини мусулмонлар вакили, дея иддао қилувчи доиралар хавфли роль ўйнашлари мумкин, чунки биз бу доираларнинг Ғарб босимларига дархол итоат килишларини, бунга Исломга заррача алоқаси йўқ нарсаларни хужжат қилишганини кўп кузатганимиз.

Сўзимиз ниҳоясида шуни алоҳида таъкидламоқчимизки, бугун Фаластин масаласидан тортиб, Ирок, Сурия, Ливия, Яман, роҳинга, Кашмир, Туркистон... каби барча масалалар Уммат наздида битта масалага айланди. Уммат уларга мусулмонларнинг барча муаммоларини Ислом асосида ҳал этувчи Пайғамбарлик минҳожи асосидаги Халифаликни барпо этиш масаласидир, деб қарамоқда. Ғарб эса, буни билади... Билгани учун ҳам мусулмонларга қарши ва уларнинг динлари борасида «терроризм» дастаги остида уруш қилмоқда. Барча мусулмон юртлари ҳукмдорлари жумладан, Эрон билан Саудия ҳукмдорлари ҳам, Ғарб билан биргаликда, ўша дастак остида курашишмоқда, ўзаро иттифоқ қилишмоқда. Биз илгари кўп айтиб келган нарсани яна тақрорлаймизки, Фаластин масаласи барча мусулмонлар масаласидир, у фақат Фаластин аҳлининг масаласи эмас. Бу борадаги тинчлик қарорини ҳам, уруш қарорини ҳам фақат Ислом беради. Бу замин бутун мусулмонлар мулки. Бу замин манфаати ҳам фақат унинг аҳлига хос. Яхудийлар у ерда ўзлари учун давлат куришда жуда катта қўллаб-қувватловга эга бўлишган бўлса-да, бироқ бунга Ислом нуқтаи назаридан туриб қаралади ҳамда бундай давлат йўқ, деб хисобланади. Бугун мусулмонлар – қачонки, холис-пок тузум ўрнатилиб, унинг жангчиси жиходга чақирадиган пайтда – Фаластинни озод этишга тайёр турибдилар.

Фаластин масаласи Халифаликсиз ҳал бўлмайди. Чунки Халифаликни йўқотиши билан Фаластин масаласи йўқотилди. Демак, уни барпо этиши билан айни масалани ўз ўрнига қўйилади. Мусулмонлар вазифаси кундан-кунга янгиланаётган бундай азоб-укубатларга мана шу Халифаликни барпо этиши билан чек қўйишдан иборатдир. Имом Муслим Абу Ҳурайра رضдан ривоят қиласидики, Росулулоҳ صل бундай марҳамат қилдилар:

«لَا تَقُومُ السَّاعَةُ حَتَّىٰ يُقَاتِلَ الْمُسْلِمُونَ إِلَيْهُوَ فَيَقْتُلُهُمُ الْمُسْلِمُونَ، حَتَّىٰ يَخْبِئَ إِلَيْهُوَدِيُّ مِنْ وَرَاءِ الْحَجْرِ وَالشَّجَرِ، فَيَقُولُ الْحَجْرُ أَوِ الشَّجَرُ: يَا مُسْلِمُ، يَا عَبْدَ اللَّهِ، هَذَا يَهُودِيٌّ حَلْفِي فَتَعَالَ فَاقْتُلْهُ، إِلَّا الْغَرْقَدُ فَإِنَّهُ مِنْ شَجَرِ الْيَهُودِ»

«То мусулмонлар яхудийларга қарши жанг қилиб, уларни ўлдирмагунича ва то яхудийлар дов-дараҳат ва тоғу тошлар ортига беркиниб олганда, дов-дараҳат ва тоғу тошлар Эй мусулмон, Эй Аллоҳнинг қули, мана ортимда яхудий турибди, келиб уни ўлдир демагунча қиёмат қоим бўлмайди. Фақат гарқад дараҳти бундай демайди, чунки у яхудийлар дараҳтидир». □

ФАРБ ТИЛ БИРИКТИРУВЛАРИ... ВА ХУКМДОРЛАР ХИЁНАТИ! ТУРКИЯ ЎЙНАЁТГАН РОЛНИНГ ХАТАРИ (2)

﴿يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَبِأَيْدِيهِمْ إِلَّا أَنْ يُتَمَّمَ نُورُهُ، وَلَوْ كَرِهَ﴾

﴿الْكَفِرُونَ﴾

«Улар Аллоҳнинг нурини оғизлари билан (яъни, беҳуда гаплари билан) ўчирмоқчи бўладилар. Аллоҳ эса, гарчи (кофирилар) хоҳламаслар-да, фақат Ўз нурини тўла ёйини истайди»

Ҳамд Тобиб – Байтул Мақдис

Биз Туркияning мусулмонлар ва уларнинг юртлари учун жуда хавфли бўлган ролига тўхталмоқчимиз. Зеро, бу давлат мустамлакачи кофирилар лойиҳасига хизмат қилиб, Умматни Халифалик лойиҳасидан чалғитиш мақсадида улкан адаштириш ролини ўйнамоқда. АҚШ лойиҳасига хизмат кўрсатиш йўлида Туркия мусулмонлар юртларида амалга ошираётган адаштирувчи сиёsatни баён қилишдан олдин, бу режим ҳақида қўпчилик инсонлар кўра олмаётган айrim ҳақиқатларни айтиб ўтишни лозим, деб топдик. Жумладан:

Биринчи: Туркия НАТОга (яъни АҚШнинг салибчи иттифоқига) аъзо. Мисол учун, НАТО сафида туриб, Афғонистонда шармандали вазифаларни бажарди. 2009 йил НАТО кучлари кўмондонлигини Франциядан қабул қилиб олган ҳам, кейинроқ, НАТО кучларига ўз ерларидан ҳарбий базалар ва аэродромлар очиб бериш билан унинг Шом заминидаги қонли ҳужумларига ёрдам берган ҳам мана шу Туркиядир. НАТО бош котиби Йенс 2014 йил 9 октябрда бундай деган эди: «Мен Туркияning Афғонистон ва Косовадаги ролини ҳамда афғон кучларига машқ ўргатиш, кўмак ва маслаҳат бериш бўйича келажакда ўйнайдиган ролини юксак баҳолайман. Умид қиласманки, Туркия НАТОнинг хавфсизлигимизни ҳимоя қилишда асосий таянч бўлиб қолиши йўлида биз билан ҳамкорлик қилишда давом этади».

Иккинчи: Туркия яхуд вужуди билан дипломатик, савдо ва хавфсизлик алоқаларини ўрнатган. Анқарада бу босқинчиларнинг элчинонаси мавжуд. Туркия яхудийлар билан муносабатларни мустаҳкамлашга ва қўшни давлатларга ҳам кенгайишига даъват қиласи. Масалан, «Исройл» разведка вазири Исаэл Кац 2017 йил 13 декабря иброний тилда чиқадиган «Маориф» газетасига берган интервьюсида бундай деганди: «Туркия президенти Ражаб Тойийб Эрдоган Исройл билан «фринми», яъни, аслида дўст бўлган душман ролини адо этмоқда. У бизга кўп ҳужум қиласи, аммо биз

буни тушуниб турамиз. Аммо бу биз жавоб бермаслигимизни англатмайди. Бироқ Унинг бизга қилган хужумлари Форс Кўрфази давлатларига қилинадиган Туркия экспортининг 25 %ини Хайфа орқали қилишдан Эрдоганин тўсмади». Яна давом этди: «Аммо бу хужумлар Туркияning биз билан қилаётган тасаввур қилиб бўлмас дараражадаги катта савдосига таъсир қилмади. Аксинча, турк ҳаво йўллари кампанияси, Туркия-Истроил қатнови бўйича ҳаракат қилаётган энг катта кампания ҳисобланади, Туркияning биз билан қилаётган савдоси ҳажми ва Хайфа орқали товарлар транспорти бир мунча ортди, ҳатто Мармара инқирози ортидан муносабатлар кайта тикланишидан олдин ҳам ортган эди».

Учинчи ҳақиқат: Туркия бир неча йиллардан бери Европа Иттифоқига қўшилишни истар экан, айни мақсадига етишиш учун салибчи Иттифоқдан буни хорларча илтимос қилиб келади. АҚШнинг терроризмга (яъни, Исломга) қарши кураш лойиҳаси Туркия томонидан қабул қилиниши унинг мана шундай хорликларига ва туркиялик мусулмонлар хурматини ер билан яксон қилганига бир мисолдир. Шунинг учун Туркия президенти Эрдоган 2004 йил январда АҚШ яхудий конгрессининг «Жасорат» мукофоти билан тақдирланди. Бу Америкадаги яхудийларнинг энг таникли ташкилоти бўлиб, унинг айни мукофоти кўп ҳолларда яхудий сиёсатчилариға ёки терроризмга қарши жасорати учун бошқа шахсларга берилади. Шунингдек, Туркия Евроиттифоққа қўшилиш учун Туркия ичкарисида эркинликларга кенг йўл очиб берди. Зотан, фоҳишалик билан шуғулланиш, маст қилувчи ичимликлар ичиш ва ҳаёсиз кийиниш... кабилар айни эркинликлар доирасига киради. Туркияning «Замон» газетаси 2017 йил 22 декабрда бундай хабар тарқатди: «Конституцион суд Туркия кўчалари ва йўлларида мижоз кутувчи гомосексуалларни жазога тортмаслик тўғрисида қарор қабул қилди ва қарорга суд аъзоларидан фақат бир шахс эътиroz билдириди, холос. Суд айни қарорини, полициянинг гомосексуалистга жарима солиши қонуннинг 37 моддаси, 5326 рақамига зид келиши билан изоҳлади ҳамда уларни кўчаларда кутиб туриши, ҳеч кимга ҳалал тутғирмаслигини таъкидлади».

Тўртинчи ҳақиқат: Исломни татбиқ қилиш мавзуси: Туркия президенти, бош вазири ва бошқа вазирлари Туркия ичкарисида демократик илмоний тузумга риоя қилишлари, Исломни татбиқ қилишни истамасликлари тўғрисида бир қанча баёнотлар беришди. Чунки Туркия ичкарисидаги асосий уч низом (иктисодий низом, ижтимоий низом ва ички-ташқи сиёсат) Фарб тузумига мувофиқ

тузилган. Турк ҳарбий академияси етакчилиги олдида 2015 йил 19 март куни қилган нутқида Эрдоган бундай деди: «Туркия ижтимоий ва илмоний демократик конун давлатига айланди. Мамлакатимиз ўтмишда кўп азоб-уқубатларни бошдан кечирганига қарамай, мен шуни таъкидлайманки, Туркия демократия ва инсон хуқуқлари... каби соҳаларда курашини давом эттиради ҳамда ўз фуқароларини эътиқод эркинлиги билан таъминловчи илмоний тузумдан ҳаргиз воз кечмайди».

Америка Туркиядан миңтақадаги бошқа мусулмон юртларининг кўлидан келмайдиган нозик ролларни бажаришда фойдаланди ва ҳамон фойдаланмоқда. Нега айнан турк режимидан фойдаланиши сабаби эса, илмоний режимининг соҳта исломий түн кийиб, ўзини мусулмонларга хизмат қилаётган қилиб кўрсатишидир. Куйидагилар ана шу роллар жумласига киради:

1 – ИШИД ташкилотини ҳарбий ва моддий жиҳатдан қўллаб-кувватлашдаги роли. Дарҳақиқат, бу ташкилот ҳакида гапириладиган бўлса, ҳар қандай қилмишнинг миси чиқмай қолмас экан. Масалан, кўплаб америкалик ва хорижлик юқори лавозимли амалдорлар ИШИДни Америка тузгани тўғрисида баёнот беришди. Худди илгари Америка Совет Иттифоқига қарши Афғонистондаги муҳоҳид жамоаларни бошқаргани каби. Энди, мустамлакачиларнинг мана шу адаштирувчи лойиҳасини татбиқ қилган давлат Туркия бўлди. Худди Покистон Россияяга қарши муҳоҳид афғон жамоаларнинг тузилишида бош-қош бўлгани каби. Бу ишларни кузатиб борган киши учун Туркиянинг Сурия ичкарисига ҳарбий анжомлар, машиналар, оғир ва енгил қурол-аслаҳаларнинг киришига қандай ёрдам берганини билиб олиши мушкул эмас. Шунингдек, Туркия ичкарисида қурол ва нефт савдоси битимлари тузиладиган, жангарилар машқ ўрганадиган марказлар очиб берилгани ҳам ҳеч кимга сир эмас. Буларнинг барчаси туркиялик сиёсатчилар, давлат арбоблари, ҳарбий ва разведка хизматлари кўз ўнгига содир бўлди!! Бу Сурияга нисбатан Ироққа нисбатан қилган тил бириктируви эса, ойдек маълум. Чунки Ироқ армиясининг қандай қилиб ўз қурол-аслаҳасини ишга солмай, ИШИДнинг Мосул ва унинг атрофини босиб олишига қўйиб бергани, ҳатто шимолдаги курдлар миңтақаси чегараларини жангсиз бўшатиб бергани ҳаммага маълум. Кейин айнан мана шу армия ўша миңтақаларни қайта қўлга киритиш учун даҳшатли қирғинбарот жанглар олиб борди ва Мосулда минглаб мусулмон нобуд бўлди. Зотан, тил бириктирув, асосан, Исломга қора чаплашга, қолаверса, мусулмонлардаги

Аллоҳнинг душмани ва унинг режалари устидан нусрат қучиш умидини сўндиришга ҳамда бугун халқаро ва регионал кучлар олдида Ислом давлати барпо этишнинг асло иложи йўқ, деган фикрни сингдиришга қаратилган эди. 2014 йил 1 сентябрда Би-Би-Си сайтида нашр қилинган «ИШИДни ким қўллаб-қувватламоқда» сарлавҳали мақолада мана бундай дейилди: «Қатар ва Саудия ёрдами билан Сурияга қурол-яроқ ва маблағ олиб ўтилаётган худудлар масаласига нисбатан Туркияning тутган сиёсати кўплаб саволларни ўртага чиқарди. ИШИД ташкилотига қарши курашаётганлар томонидан йўналтирилган аксар айбловларда айни ташкилотнинг пайдо бўлишига асосий сабабчи давлатлар Қатар, Туркия ва Саудия экани айтилади».

2016 йил 11 августда АҚШ сайловлари кампанияси чоғида «Арабийя» каналида «Трамп Обама билан Клинтонни ИШИДни ташкил қилишда айблади» сарлавҳали мақола нашр қилинди. Мақолада бундай дейилган: «Миллиардер Трамп АҚШнинг жанубий шарқидаги Флорида штатининг Форт-Лодердейл шаҳрида ўтказилган сайловолди ташвиқоти чоғида биринчи Обамани Яқин Шарқда бекарорлик уругини экканликда айблади. Сўнг ИШИД ташкилоти президент Обамани хурмат қиласи, деди. Шунингдек, унинг ИШИД асосчиси эканини таъкидлаб, ҳатто – Обама Ироқ ва Сурияда ислом давлати тузган, уни тузишида Хиллари Клинтон шерик бўлган, дея такрорлади».

2 – Туркия режимининг Шом заминидаги роли. Бу роль маблағ ва қурол ёрдамида қўзғолончиларнинг аксар етакчиларини жиловлаб, уларни хоинлик ва малайликка тортишдан иборат. Бу эса, Шомни парчалаш ва малай режимни шу заминда мустаҳкам сақлаб қолишидек, Америка режасига хизмат қиласи. Бугун Америка Туркиядан айни лойиҳанинг сўнгги босқичларини бажаришда фойдаланяпти. Буни Туркия билан биргаликда бошқариб турган хоинлар конференциялари орқали амалга оширияпти. 2018 йил 30 январда «Баввоба Шарқ» электрон саҳифасида Туркия Ташқи ишлар вазири Мавлуд Човушўғлининг «Сурия мухолафати Туркиядан Россиянинг Сочи шаҳрида бўлган конференцияда мухолафатдан вакил бўлишини талаб қилди», деган баёноти нашр қилинди.

3 – Россия ва Ғарбнинг Шом заминидаги ҳарбий ва сиёсий режаларини бажаришда кўмак бериши. Туркия бунинг учун уларга ўз ерларидаги обьектлардан фойдаланишга имконият яратиб берди, масалан, сув йўлаклари ва ҳарбий аэродромлардан фойдаланиш каби. Ёки амалдаги жангларда иштирок этди,

масалан, «Фурот қалқони» амалиёти ва «Зайтун новдаси» амалиёти каби. Зеро, аввалги амалиёт конхўр режим кучларининг Ҳалабга киришига имконият яратиб берган бўлса, кейинги амалиёт аксар қўзголончилар қўрғон сифатида фойдаланиб келган Идлиб шаҳрига ҳужум қилишига ёрдам берди. 2018 йил 23 январда Русиял Явм сайтида «Туркияning Африн минтақасидаги ҳарбий амалиётида Сурия Озод армиясидан 25 минг қуролли жангчи иштирок этади», дейилади. Ваҳоланки, бу жангчиларни жанг майдонидан Африн томон олиб чиқиб кетиш билан режим кучларининг Идлиб шаҳрига киришига имконият яратиб берилади ва бу Ҳалабда кўлланган услубнинг айнан ўзгинасидир.

4 – Турк режимининг динни илмонийлаштириш орқали Ислом динини ўзгартириши. Бундан мақсад – бошқа мусулмон юртлари ҳам худди шундай ишларни амалга ошириши учун Туркияни уларга ўрнак қилиб қўрсатишидир. Масалан, асосий диққат-эътиборни иқтисодий даражани бир мунча кўтариб, давлатни илмонийлик (динни давлатдан ажратиш) доирасида ушлаб турилади. Ҳақиқатдан ҳам, Фарб давлатлари мусулмонларнинг тўғри үйғониш йўлидан узоқлаштириш учун айни дастурни амалда кенг қўллашди. Қатарда чиқадиган Араб газетаси 2013 йил 7 августда президент Эрдоганинг Мухаммад Мурсий президентлиги даврида Мисрга сафар қилиб, омма олдида «Мен Мисрнинг янги тузуми илмоний бўлишига умид қиласман», деган сўзларини нашр қилди. Ўшанда Эрдоган Миср телевидениесига берган интервьюсида ўзининг «мусулмон бўлса-да, аммо раҳбарлиги остидаги давлат илмоний эканини, Миср ҳам албатта илмонийлик дастурини қабул қилиши лозимлигини, ушбу турк намунаси бўлган илмонийлик дин душмани эмаслигини кўрсатаётгани» тўғрисида гапирди.

5 – Туркияning Фаластин масаласини йўқ қилишдаги роли. Яъни яхуд вужудини бутун минтақа тизими доирасига, яъни АҚШ тили билан айтганда «Янги Ўрта Шарқ» тизими доирасига киритишга ҳаракат қилинмоқда. Бундан Уммат ва унинг динига бегона бўлган ушбу бадбашара вужудни қабул қилиш ва ҳеч иккиланмай, у билан дўстона муносабатлар ўрнатиш кўзланган. Албатта, бу кофирлар режасига хизмат қилувчи энг ёмон роль бўлиб, ундаги асосий ўйинчи Туркиядир! Зеро, Туркия ечимни БМТ орқали тиқишириш ва барча доираларни Фаластин ичкарисига тўплашга қаратилган халқаро кампания олиб бормоқда. Токи, барча доиралар Америка томонидан Фаластин масаласини йўқ қилиш режаси асосида БМТга берилган

кўрсатмаларни қабул қиласин. Албатта бу «халқаро қонунийлик», деган никоб остида амалга оширилади. «Янги Кўрфаз» электрон саҳифасида 2017 йил 12 март куни Туркия президенти Эрдоганнинг «пойтахти Шарқий Қуддус бўлган Фаластин мустақил давлатини барпо этиш зарур»лиги тўғрисида берган баёноти нашр қилинди.

Туркияning мусулмонлар масалаларига қарши ўйнаётган роллари ҳамда турк ҳалқини кофиirlар тизими (Европа Иттифоқи)га кўшиш учун тайёрлаётган мақсадлари мана шулар.

Туркия хукмдорларининг бундай тил бириктирувлари эртага янада кучайиб, демократик илмоний исломий давлат эълон қилишлари ҳам эҳтимолдан холи эмас. Ҳақиқий Исломни бутунлай топиб бўлмайдиган бу давлатдан, Ислом оламига намуна қилиб кўрсатиш ва мусулмонларни тўғри исломий фаолиятдан чалғитиш кўзланади. Бу билан параллел равища Ислом дунёсидаги Тунис, Миср, Жазоир каби давлатлар ҳам ўз фаолиятини кўрсатиб, ғарбча андозадаги демократик илмоний исломий давлат лойиҳасини қабул қилишади ва айнан шу йўлдан юришади. Маълумки, Америка бу каби лойиҳа орқали рошид Халифалик сари олиб борилаётган жиддий фаолият лойиҳасини дафн қилмоқчи. Зеро, Уммат айни лойиҳа асосида ҳукм юритишни истаётган бўлса, Эрдоган ўзининг ҳокимиyатдаги қаттол истакларини рўёбга чиқарадиган ва Исломга заррача алоқаси бўлмайдиган соxта сultonликни барпо қилмоқчи.

Бу – Farbning бевосита ўзи ва билвосита малайлари орқали олиб бораётган ишларига келтирилган баъзи бир мисоллардир. Шунингдек, Farb мусулмонларнинг Халифаликни барпо этиш лойиҳаларини йўқ қилиш ва битта давлатда бирлашишларини олдини олиш учун Ислом ва унинг аҳлига қарши тузәётган режалариidir... Шундай экан, бу кофиirlар (acosan salibchi va siyonistlar) соғлом Исломнинг қайta тикланиши қархисида тура олишадими? Бундай лойиҳалари ва харакатлари ўйлаганларидек самара берадими?

Бунинг жавоби қуйидагича:

Биринчидан: Ушбу дин Аллоҳ Азза ва Жалланинг динидир, Аллоҳга даъват қилиб, динни ҳаётга қайtариш учун фаолият қилаётганлар Аллоҳ Азза ва Жалланинг дўстларидир. Кофиirlар динни ер юзидан ўчириб ташлашга ҳарчанд уринишмасин, Аллоҳ Таоло авваламбор, ушбу динни ҳимоя қилишни Ўз зиммасига олган.

﴿إِنَّا نَخْنُ نَزَّلْنَا الْذِكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَفِظُونَ﴾

«Албатта, Биз зикрни нозил қилдик ва уни албатта ҳимоя қилиб-сақлаймиз» [Хижр 9]

Аллоҳнинг динни сақлаши, унинг тиловатини ва маъносини сақлашни, уни татбиқ қилишга ҳаракат қилаётганларни ҳимоя қилишни англатади, китобда ёзилган шаклини ҳимоя қилишини англатмайди. Қолаверса, Аллоҳ Ўз динига нусрат бериб, кофирларнинг фитна ва макр қилишларига қарамай, уни ер юзида ғолиб қилишни ҳамда даъватни етказувчиларнинг динни давлат ва салтанатга қайтариш ишларида ёрдам беришни Ўз зиммасига олган. Аллоҳ Таборака ва Таоло бундай дейди:

﴿إِنَّا لَنَصْرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ ءَامَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُولُونَ إِنَّمَا أَشْهَدُ﴾

«Албатта Биз пайгамбарларимизга ва мўминларга дунё ҳаётида ҳам, гувоҳлар (ҳозир бўлиб) турадиган Кунда (қиёматда) ҳам нусрат берурмиз» [Фоғир 51]

Росулуллоҳ бундай марҳамат қилдилар:

«إِنَّ اللَّهَ رَوَىٰ لِي الْأَرْضَ فَرَأَيْتُ مَسَارِقَهَا وَمَغَارِبَهَا، وَإِنَّ مُلْكَ أُمَّتِي سَيَّبَلْغُ مَا رُوِيَ لِي مِنْهَا»

«Аллоҳ ерни менга йиғиб кўрсатди, шунда унинг кун чиқишидан кун ботишигача барча жойларини кўрдим. Аниқки, Умматим мулки менга йиғиб кўрсатилган жойларгача этиб боради». Яна бундай марҳамат қилдилар:

«لَا تَرَأَلُ طَائِفَةً مِنْ أُمَّتِي عَلَى الْحُقْقِ ظَاهِرِينَ، لَعَدُوَّهُمْ فَآهِرِينَ، لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَالَفُهُمْ إِلَّا مَا أَصَابَهُمْ مِنْ لَوْاءَ حَتَّىٰ يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ كَذَلِكَ قَالُوا: يَا رَسُولَ اللَّهِ وَأَيْنَ هُنْ؟ قَالَ: بَيْتُ الْمَقْدِسِ وَأَكْنَافِ بَيْتِ الْمَقْدِسِ»

«Умматимдан бир тоифаси ҳақ устида туриб, душманларини мағлуб этиб бораверадилар. Қаршилик қилганлар уларга зарар етказолмайди, магар уларга қандайдир ғам-ташвиш етади холос. Ҳатто улар шу ҳолатда турганларида Аллоҳнинг иши-нусрати келади. Шунда саҳобалар ё Росулуллоҳ, улар қаерда бўладилар, деб сўрашди. Пайғамбар : Байтул Мақдис ва унинг атрофида, дея жавоб бердилар».

Иккинчидан: Биз гувоҳ бўлиб, хис қилиб турган воқега назар солсак, халқаро майдонда ва мусулмон юртларида кўп нарса ўзгарганига гувоҳ бўламиз. Дарҳақиқат, Ислом Уммати ўз динини янада маҳкам ушлайдиган бўлди ва бу нарса мусулмон юртларида афкори оммага айланди. Айниқса, хукмдорларнинг ким экани,

уларнинг миллат, ватан ва араб миллати, дея шунча йиллардан бери иддао қилаётган нарсаларининг сохта экани фош бўлганидан сўнг барчанинг кўз ўнгидан Фаластин масаласидан ва Ақсадан воз кечишганидан сўнг, Шомнинг рус ва америкаликлар томонидан қатли ом қилинишига қўйиб беришганидан сўнг, мусулмонларнинг миллиардлаб маблағларини исроф қилиб, ўзларини оч-наҳор қўйишганидан сўнг, буларнинг барчасидан сўнг Уммат янада динини маҳкам ушлайдиган бўлди...! Халқлар капитализм ва социализм каби тубан системаларни рад қилиб, уларни ёмон кўриб қолди. Хусусан, Фарб юртларида иқтисодий кризислар, маънавий ва ахлоқий инқирозлар юз бергандан сўнг, Фарбдаги энг тараққий топган пойтахтларда капиталистик системага қарши норозилик намойишлари пайдо бўлди...

Учинчидан: Кофиirlар ушбу илохий нурни ўчиришга, мўминларни ер юзидан бутунлай йўқ қилишга кўп уринишиди. Бироқ ҳар сафар уринишлари ўзларининг зиёнига бўлди, карами кенг, қудрати улуғ Аллоҳ уларни омадсизликка гирифтор қилди. Мисол учун, Исломнинг илк замонида Росууллоҳ ﷺ ни ўлдиришга уринишиди, Маккаи Мукаррамада мусулмонларни йўқ қилишга уринишиди, Мадинаи Мунавварада мусулмонларни қамал қилишди, яхудийлар мусулмонларга қарши Қурайш билан тил бириктиришга уринди... Бироқ ҳар сафар уринишлари қархисида Ислом даъвати тўсиқ бўлиб тураверди, ҳатто у аввалгидан ҳам кучайиб, ўз йўлида давом этди. Бу каби уринишлар салибчилар томонидан, бутпараст мўғуллар томонидан, кейинчалик Ислом кўргонини вайрон этиш ва мусулмон юртларини мустамлака қилиш йўлида Европадаги капитализм ташвиқотчилари томонидан бўлди. Бироқ у ва бу уринишларнинг барчаси на Умматни йўқ қила олди, на унинг динини. Бу Аллоҳ Таолонинг ушбу каломининг тасдиқидир:

﴿إِنَّ اللَّهَ يُدَافِعُ عَنِ الْأَذْيَاءِ إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْحِبُ كُلَّ حَوَانٍ كَفُورٍ﴾

«Албатта Аллоҳ имон келтирган зотларни мудофаа қилур. Албатта Аллоҳ барча хоин ва куфрони неъмат қилгувчиларни севмас» [Хаж 38]

Шу тарзда Аллоҳ Таоло бугун ҳам Ўз динини ва дўстларини албатта ҳимоя қиласди, динни ҳаёт воқеига олиб чиқишига харакат қилаётган зотларга қайта ёрдам беради. Аллоҳ Азза ва Жалла бундай деди:

﴿وَرِيدُ أَنْ شُمَّنَ عَلَى الَّذِينَ آسْتُضْعِفُوا فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْهُمْ أَيْمَةً وَنَجَعَلُهُمْ الْوَرَثِينَ﴾

«Биз ер юзида хорланган кишиларга марҳамат қилишини, уларни (хор-бечораликдан чиқарип барчага) пешво зотларга айлантиришини ва уларни ворислар қилишини истаймиз»[Қасос 5]

Бугун Ғарбнинг фитналари, малай хукмдорларининг хиёнатлари ҳеч нарсага ярамай қолди, билъакс, Умматнинг ўз динига янада қаттиқ амал қилишига ва ҳақ йўлда собит туришига туртки бўлмоқда. Айниқса, бугун мусулмон юртларида татбиқ этилаётган капиталистик тузумда улкан синиш юзага келган экан, хукмдорлар Ғарбга разил ва шармандаларча малайлик қилиб, ўз халқларининг мутлақ нафратига учраган ҳамда уларни сиёсий, иқтисодий жиҳатдан бошқариш қўлларидан келмай қолган экан, Уммат янада ўз динини маҳкам ушлайдиган бўлди.

Шу кунларда Ислом новдаси соат сайин мустаҳкамланиб, ўсиб бормоқда. Кофиirlар ҳарчанд уриниб, фитналар тўқимасин, Уммат Исломнинг қайта барпо бўлишини интизорлик билан кутмоқда. Бугун Уммат Халифалик остонасида турибди: Аллоҳнинг изн беришига, нусрат ва ғолиблиқ дарвозаларини очиб беришига мунтазир. Уммат жуда кўп азоб-уқубатларни кўриб, кетма-кет зарбаларга дуч келган экан, елкасида Ҳизбни кўтариб келяпти. Ҳизб ушбу динни қайта ҳаёт майдонига олиб чиқиш учун кечаю кундуз тинимсиз холис меҳнат олиб бормоқда. Барча куфр ахли Ҳизбни йўқ қилишга, унинг Халифаликни барпо этиш лойиҳасини бекор қилишга ҳаргиз қодир эмас. Бунга фақат бутун Умматни кириб битириш ва қорнидаги туғилажак давлатини йўқ қилиш билангина эришиш мумкин. Бироқ – Аллоҳ Таолонинг изни ила – бу ҳаргиз амалга ошмайди.

Аллоҳ Таолога ҳамд бўлсинки, Уммат шу кунгача барча ғовларни енгиб ўтгандан сўнг, бугун унинг олдида битта тўсиқ қолди, холос. У ҳам бўлса, мустамлакачиларнинг ювиндихўр қўриқчилари бўлган хукмдорлардан қутулиш. Шунингдек, бу малайлар Уммат қаршисида асло узок вақт дош беролмайди. Ҳусусан, кетма-кет бошларига жуда қаттиқ зарбалар тушаётган бир пайтда, ерга юз тубан қулашларига яқин қолди, инша Аллоҳ. Чунки Уммат уларни оёқлари билан депсаб ўтиб, узок вақтдан бери ғойиб бўлган ла илаҳа иллаллоҳ Муҳаммадур Росулуллоҳ байроғини Ислом юртлари узра баланд кўтаради. Ана шунда Ислом Уммати бундай буюк нусратдан шодланиб, муборак Ақсо

масжиди ва унинг атрофидаги пок муқаддас замин озод этилади, Уммат ўзининг собиқ улуғлик мақомини қайта эгаллаб, ер юзидағи барча инсонлар учун чиқарылған энг яхши Умматга, энг биринчи сафдаги Умматга айланади. Собиқ куч-кудратини құлға киритиб, ер юзининг мағрибию машриқига ушбу буюк омонатни етказади, Аллоҳ Азза ва Жалланинг изни ила, Рим узра Ислом байроғини тикади. Буни Аллоҳнинг қуидаги каломи ва Ресули ﷺ нинг сўзлари тасдиқлаб турибди:

﴿هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظَهِّرَهُ عَلَى الْأَدِيْنِ كُلِّهِٰ وَلَوْ كَرِهَ﴾

آل مُشْرِكُونَ

«У (Аллоҳ) Ўз Ресулини ҳидоят ва ҳақ дин билан – гарчи мушриклар хоҳламасалар-да – барча динларга голиб қилиши учун юборган зотdir»

[Тавба 33]

Ресууллоҳ ﷺ

«لَيَبْلُغَنَ هَذَا الْأَمْرُ مَا بَلَغَ الْيَنْ وَالْهَارُ، وَلَا يَشْرُكُ اللَّهُ بِيْتَ مَدْرِيْرٍ وَلَا وَبِرٍ إِلَّا أَدْخَلَهُ اللَّهُ هَذَا الدِّيْنَ بِعَزِّ عَزِيزٍ أَوْ بِذُلْلٍ ذَلِيلٍ، عَزًّا يُعِزُّ اللَّهُ دِيْنُ الْإِسْلَامِ، وَذُلًّا يُذَلُّ بِهِ الْكُفَّرُ»

«Бу иш кеча ва кундуз етиб борган жойгача етиб боради. Аллоҳ биронта ҳам ўтроғу күчманчининг уйини қолдирмасдан унга бу динни азизнинг азизлиги ёки хорнинг хорлиги билан киритади. Азизликки, у билан Аллоҳ Ислом динини азиз қиласи. Хорликки, у билан Аллоҳ қуфрни хор қиласи».

Аллоҳ Таборака ва Таолога дуо қилиб, ушбу кунни яқин қилишини сўраймиз. Дуоларимизнинг сўнгиси, барча ҳамд бутун олам Парвардигори Аллоҳга бўлсин, демоқликдир. □

КОФИР ҒАРБ САҚОФАТИГА ИНТЕГРАЦИЯЛАШУВНИНГ ҲАРОМЛИГИ ВА УНИНГ ТИЗИМИГА МОСЛАШИШНИНГ ХАТАРЛАРИ (2)

Солиҳ Абдурроҳим – Жазоир

3 – Мусулмонлар Ғарб тил бириктируви билан хукмдорлар хиёнати ўртасида: Кофир Ғарб давлатлари топшириқларини қабул қилишнинг хатарлари ва унинг тизимларига интеграциялашувнинг ҳаромлиги:

Ғарб юртларидаги муҳожир мусулмонларнинг ғарбча ҳаётга жалб қилиниши... динни сиёсадан ажратишга бўйсундирилиши... илмонийликни қабул қилиб татбиқ қилишга чақирилиши... Исломий юртларда бўладими ёки мусулмонлар ҳижрат қилиб борган юртлардами ҳеч бир фарқсиз бу ишларнинг мусулмонлар фарзандларига салбий таъсир қилиши ва уларнинг хатарли оқибатлари... Гарчи бу кильмишлар мўминларни қўйиб, кофирларни дўст тутиш даражасидаги катта гуноҳларга тенглашмаса-да, аммо хукмдорларнинг малайлик ва тобеликка рози бўлишаётгани бугунги кунда Ислом Умматига қилинган энг катта хиёнат бўлиб, гуноҳи азимлар сирасига кириши аниқ. Бу нарса мўминларни қўйиб, кофирларни дўст тутишни англатади. Шунингдек, қалблари Ғарб ақидасига боғланган, унга ёрдам беряётган ва ўшалар турмуш тарзи бўйича ҳаёт кечираётган кимсаларни Ислом миллатидан чиқариб ташлайди. Натижада бундай кимсалар ўша ғарбликларнинг бирига айланиб қоладилар. Аллоҳ Таоло бундай деди:

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَتَخَذُوا آلَّيَهُودَ وَآلَّنَصَارَىٰ أُولَئِكَ بَعْضُهُمْ أُولَئِكَ بَعْضٌ وَمَنْ يَتَوَهَّمْ مِنْكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِى الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ﴾

«Эй мўминлар, яхудийлар ва насронийларни дўст тутмангиз! Уларнинг баъзилари баъзиларига дўстдирлар. Сизлардан ким уларга дўст бўлса, бас, у ўшалардандир. Албатта, Аллоҳ золим қавмни ҳидоят қилмас» [Моида 51]

Яна бундай деди:

﴿لَا يَتَخَذِّذُ الْمُؤْمِنُونَ الْكَفَرِينَ أُولَئِكَ مِنْ دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَنْ يَفْعَلْ ذَلِكَ فَلَيَسْ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَنْ تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقْنَةً وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسُهُ وَإِلَى اللَّهِ الْمَصِيرُ﴾

«Мўминлар мўминларни қўйиб, кофирларни дўст тутмасинлар! Ким шундай қиласа, бас, Аллоҳга ҳеч нарсада эмас (яъни Аллоҳга бегонадир). Магар улардан эҳтиёт бўлиб турсаларингиз (юзаки

муомала қилсангиз жсоиздир), Аллоҳ сизларни Ўзининг (азобидан) огоҳ қилур. Ва фақат Аллоҳга қайта жасаксиз» [Оли Имрон 28]

Ушбу оятлар маъноларидан тушуниладики, Аллоҳ Таоло мўминларни қўйиб, кофирларни – уларга ёрдам бериш ва уларни яхши кўриш билан – дўст тутишдан қайтарди. Ким ғарблик кофирларни дўст тутган бўлса, Аллоҳни тарқ қилибди, Аллоҳ ҳам уни тарқ этибди. Шундай экан, бугун мусулмон юртларидаги ҳукмдорлар билан Аллоҳнинг Ғарбдаги душманлари, хусусан, босқинчи яхудийлар ўртасида нима бор, дўстлик ва муҳаббат бор эмасми, улар «терроризм»га қарши кураш ниқоби остида Исломга қарши курашда ҳамкорлик қилишмаяптими?! Ҳукмдорлар шу билангина кифояланмай, ҳатто Уммат душманларига мусулмон ҳалқларнинг сирларини, заиф нуқталарини маълум қилишмоқда... Улар исломий ҳаётни қайта бошлаш учун фаолият қилаётган холис мусулмон фарзандлари ҳақида Уммат душманлари билан маълумот алмашишяпти?! (Масалан, Саудлар оиласининг Ғарб билан иноқ муносабатлар ўрнатиб ётганининг ўзи бунга яққол мисол бўла олади).

Ғарб давлатларининг (элчиҳоналар, консулликлар каби) органлари Ғарб давлатларига бормоқчи бўлган мусулмон мухожирларнинг хужжатларини, кириш визаларини текшириб, вақтингчалик ёки мухожирликда яашаш ниятларини обдан ўрганганидан кейин, шунингдек, ўзларининг ва давлатларининг ҳолатини ҳисобга олиб, минг чиғириқдан ўтказгандаридан кейингина кириш-кирмасликларига қарор беришади. Ғарб давлатлари бу билангина кифояланмай, бундан ҳам мухим вазифани бажаришга киришади. Яъни мусулмонлар ўша ёққа боргандаридан кейин, уларни Ғарбга хизмат қиласидиган даражада Ғарб жамиятларига қориштиришга ҳаракат қиласиди. Ўз навбатида, бу шунга далолат қиладики, мухожирларни жиловлаш ва Ғарбнинг мағкуравий ва ҳазорий тизимиға қориштириш устида Ғарб давлатлари мусулмон юртлари ҳукмдорлари билан биргаликда уларнинг ёрдами билан қаттиқ иш олиб бормоқда. Улар эътиқодлар, тушунчалар, фикр ва қадриятлар ҳамда нимага қизиқиши, қандай ҳис-туйғуга эга бўлиш ва хатти-харакатлар даражасида ишлашяпти. Биз айни мавзуда кўриб чиқмоқчи бўлаётган нуқта ҳам мана шу. Масалан, малай давлатлар Ғарб давлатларидаги диаспоралар «ишини бошқаришяпти» ва буни улар устидан жосуслик қилиш ҳамда улар ҳақида етказиб берилган маълумотлар орқали қилишяпти. Шунингдек, диаспора фарзандларини тарбиялаш учун имомларни юбориб, уларни

минбарларга чиқаряпти ва маошлар беряпти. Бу ишларда Фарб мутасаддилик кўрсатиб, ушбу диаспораларни ўзига тобе ташкилотлар, семинарлар, исломий марказлар ва «расмий» масжидлар воситасида назорат остига олишга ҳаракат қиляпти. Шунингдек, бу диаспоралар барча керакли қуроллар билан, жумладан муҳожир мусулмонларга васатийлик ниқоби остидаги адаштирувчи-бузук фикр ва сақофатлар ҳамда Фарбга нисбатан кенгбағирли бўлишга чақиравчи манбалар билан таъминланяпти. Бу нарсалар – агар зеҳнларидан бутунлай ўчириб ташламаса агар – мусулмонларни энг камида Ислом давлати йўқлигини мусибат, деб билмайдиган қилиб етиштиради. Шунингдек, Халифаликнинг Уммат ҳаётида мавжуд бўлиши диндаги энг катта фарзлардан бири, деган тушунчани йўқ қилиб, бунга ўрин қолдирмайди. Бу эса, Ислом ва мусулмонлар ҳаётдан четлатилиб, кофири Фарбнинг устун келишига, унинг зўравонлигига ҳамда Фарб жамиятига коришиб кетишга рози бўлиши англаатади!!

Биз, ҳатто Фарбдаги кўпчилик мусулмонлар Ислом шариати аҳкомларига риоя қилмаса-да, аммо уларнинг дилларида Исломнинг мустаҳкамлигини, унинг ақидаси қалб ва ақлларига ўрнашганини, шу боис бундай қоришириш амалиётини амалга ошиши осон бўлмаслигини биламиз. Бирок шундай бўлса ҳам, бизда савол туғиляпти: Фарбдаги мусулмонларга динингизга каттиқ амал қилинг, дейишимизнинг маъноси нима? Ахир, бу дин шахс сифатида уйларда адо этиладиган ибодат аҳкомларидангина иборат эмас-ку ёки кофири Фарб давлатларида мусулмонларга маҳсус ажратиб берилган ибодатхоналарда ва уларнинг назорати остида бажариладиган маросим эмас-ку?! Йўқ, ҳаргиз бундай эмас. Ислом ҳаётдаги дунёкараш ва сиёсий ақидадир. Бу сиёсий ақида мусулмонлардан дунёда етакчи ва хўжайн, бошқа инсонларсиз ягона Уммат бўлишларини талаб киласди, мусулмонларни шариатни татбиқ этадиган ва Исломни бутун инсонларга етказадиган куч-кудратли, мустаҳкам давлатда яшашларига буюради. Аллоҳ Таоло бундай дейди:

﴿وَلَهُ الْعَزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَكُنَّ الْمُنَفِّقِينَ لَا يَعْلَمُونَ﴾

«Куч-кудрат Аллоҳники, Унинг пайгамбариники ва мўминларникидир. Лекин мунофиқлар (буни) билмаслар»

[Мунафиқун 8]

Дарҳақиқат, Умматни бирлаштириб, уни тўғри йўлга йўллашга ва аввалгидек, қайта рисолат Умматига айлантиришга бирдан-бир кодир давлатрошид Халифалик давлатидир. Хўш, Умматнинг

Ғарбда яшаётган ёки у ерга хижрат қилмоқчи бўлаётган фарзандларига нима демофимиз даркор?! Биз мусулмон кишининг Ғарб жамиятида ўз динига маҳкам амал қилиб яшаши жуда қийин, деб биламиз. Чунки у ер Ислом табиатига зид бўлиб, мусулмонга дини борасида, босимлар мавжуд. Хусусан, мусулмон юртларининг бирида Халифаликни барпо этиш орқали исломий ҳаётни қайта бошлишга ҳаракат қилиш бугун фарзларнинг тожи экан, бу нарса мусулмондан – унинг дини буюрганидек – қаерда бўлиш зарур бўлса ўша жойда бўлишни талаб қиласди.

Шунинг учун мусулмонга бу муаммонинг бошқа бир жиҳатларини эслатмоғимиз, ҳатто куфр юртига хижрат қилиш ва у ерда доимий яаша оғир масала эканини уқтироғимиз керак. Қўйида шуларни келтириб ўтамиз. Токи, мусулмонга Ғарб жамиятида ўзлигини йўқотиш нақадар хатарли экани, Ғарб ҳазорати тизимиға мослашишнинг ҳаромлилиги, бу нарсалар энг камида эҳтиёт бўлиши лозим бўлган нарсалар эканлиги ойдинлашсин. У шунингдек, капитализм тузумига ва илмоний муҳитга қоришиб, аралашиб яаша ҳаром эканини ҳам тушуниб етсин. Бунинг учун бу нарсалар мусулмонларнинг тақдирига нисбатан нақадар ёмон оқибатларни келтириб чиқаришига ҳамда Ислом Уммати ва мусулмон юртлари борасида яқин ва келажакда нималарни қасд қилишаётганига назар ташлаш лозим бўлади:

1 – Маълумки, мусулмонларнинг барқарорликка эришиш ва кофири Ғарб давлатларига бориб жойлашиш умидида ўз юртларини ташлаб чиқиб кетиши бир неча ўн йиллардан бери давом этмоқда. Бу йиллар давомида босим ва Ғарб мустамлакачилигидан келиб чиқсан зулм сабабли, яъни Ғарбнинг тадбири туфайли барча қитъалардан кўп сонли мусулмонлар чиқиб кетди. Бу эса, Ғарб давлатларининг ҳар бирида мусулмонлар диаспорасини пайдо қилди. Асл максад ҳам шу эди.

2 – Мусулмон юртларида тоқат қилиб бўлмас даражада вазият бузилди ва бу ҳам мусулмонлар душмани мустамлакачи Ғарбнинг иши. Яъни, Ғарб Исломни бошқарувдан четлатди, юртларимизни бўлиб ташлаб, турли миллий давлатчаларни пайдо қилди, улар тепасига ўзига малай хукмдорларни олиб келди, бунинг оқибатида бошқарув ёмонлашиб, анархия, қолоқлик, бекарорлик юзага келди. Асл бало мусулмонларнинг ўз динларидан узоклашганларидир. Бунинг натижасида эса, Ислом давлати ағдарилиши билан шариатни татбиқ қилмай қўйдилар. Зоро, Халифалик Ислом аҳкомлари ичида энг буюк ва энг муҳим шаръий бошқарувдир!! Алалоқибат, мусулмонлар ўз давлатларидан айрилишлари,

юртлари босиб олиниши ва бўлиб ташланиши ортидан, бугунги кунда хукмдорлар қўлида зулм, репрессия ва адолатсизликларга учрамоқдалар, майший ва бошқа турли муаммолару қашшоқликдан бошлари чиқмай қолди... Шу ишлар сабабли мана шу хавфли иллат пайдо бўлди. Бу – мусулмонлар миграцияси, деб аталаётган иллатдир. Яъни, уларнинг Фарб юртлари, Европа, АҚШ, Австралия ва бошқа юртларга кўчиб, ҳижрат қилишларидир.

Бу шуни англатадики, ўз юртини тарк қилиб, қўчиб кетиш Халифалик давлати ағдарилганидан сўнг юзага келган зулмдан ҳамда таҳқирлаш ва мустамлака зулматидан вақтингчалик қочиш, дегани эмас. Балки шу кофири Фарбнинг ўзи қасдан тузган режасидир. Яъни, унинг тил бириктируви ва сиёсий мақсадлари натижасида юзага келган ишдир. Бундан пистирма қўйиб ётган душман ўтмишда ҳам, ҳозир ҳам катта фойдаларни қўлга киритмоқда! Биз унинг Ислом Умматига келтирган ёмон оқибатларига гувоҳ бўлмоқдамиз. Бу ёмон оқибатларига ўз юртини ташлаб чиқкан кўпчилик мусулмон фарзандлари Исломга мутлақо зид бўлган гарбча капиталистик илмоний тузум қўйнида узоқ йиллар яшаб, унга қоришиб, аралашиб кетганини, натижада дунёқарашлари ўзгариб, асосий фикр ва тушунчалари бузилиб кетганини мисол қилиш мумкин!! Шунингдек, Европа, АҚШ ва бошқа юртлар дарвозаларининг – айнан мусулмон фарзандлари учун – ланг очиб берилгани, сиёсий сабабларга эга бўлган принципиал ҳаракат бўлиб, шу ҳаракат орқали айни куфр давлатларига қобилиятли шахслар ва ишчи кучлари жалб қилинмоқда, олимлар, зиёлилар, сиёсий фаоллар дохил илм-фан ва кашфиёт эгалари, Фарб давлатларига олиб чиқиб кетилмоқда. Бунда қуръа ташлаш, саралаш, сиёсий бошпана бериш қонунларидан фойдаланилмоқда. Бу қонунлар Фарб мухтоҷ бўлган ишчи кучи ва олимларни кўчириш учун қасдан ишлаб чиқилган қонунларидир.

З – Мусулмон мухожирларнинг чақирилиши Фарб юртларидағи мағкуравий, илмий, маданий, сиёсий ва маърифий қувватни мустаҳкамлашдан ўзга нарсага қаратилмаган. Шунингдек, бундан Фарбнинг Ислом Уммати ичидаги мусулмон юртларида узоқ вақт мавжуд бўлиб туришини таъминлаш кўзланган. Шу сабабли Фарб ушбу юртларимиздаги ўзининг малайлари билан тил бириктирган ҳолда, янги воқеликни пайдо қилишга муваффақ бўлди, у ҳам бўлса диаспора (мусулмонлар жамоаси)дир. Бу билан мусулмон юртларида даҳшатли бўшлиқ яъни, турли соҳадаги қобилиятли олим ва экспертларнинг етишмаслиги муаммоси пайдо бўлди.

Албатта, бу ўз юртидан ихтиёран ва мажбуран Ғарб юртларига кўчиб кетиши оқибатида юзага келди. Аммо бунинг энг хавфли ери шуки, барча соҳада кофири Ғарб давлатлари таянчи мустаҳкамланмоқда. Натижада ушбу биз гувоҳи бўлаётган ҳолат юзага келди: мусулмонлар нафақат исломий юртларда, балки бутун дунёда ўз душманлари бўлмиш кофиirlар ҳукмронлиги ва Ғарб нуфузини мустаҳкамлаш билан янада қийинчилик тугдиришга ҳамда вазиятларининг янада ёмонлашишига ўзлари ҳисса қўшишмоқда. Исломий давлат қулатилишидан ўн йиллар ўтиб, вазият шу шаклда «барқарорлашди» ва бугунги кунда мана шундай аянчли ва хатарли оқибатлар, яъни, ҳам мусулмон юртларида, ҳам Ғарб юртларидаги мусулмонлар аҳволи даҳшатли ҳолга келди!

4 – Ҳаммасидан ҳам энг хатарлиси, бугунги кунда аксар мусулмонлар Ғарб давлатларига ҳижрат қилишга ижобий қарамоқдалар, бу ҳижратни энг яхши истиқбол ва фаровонлик гарови, дея хаёлан орзу қилишяпти... Бу орзу Уммат фарзандларини, хусусан, мусулмон ёшларни аччиқ турмуш исканжасидан чиқаришда шу даражада ўзига ром қилиб олганки, буни таърифлашга тил ожиз. Албатта, бу Ислом давлатининг ўқлиги ва Ғарб маданиятининг ҳукмронлиги оқибатидир.

5 – Ғарб давлатларига ҳижрат қилиш масаласига мўътадил назарияда қараш, дард устига чипқон бўлди. Чунки бундай назария кишини воқега таслим қилиб, Исломий Халифалик давлатининг ўқ бўлишига рози қилиб қўяди, исломий юртлардаги режимларни халқаро ҳамжамиятда мусулмонларни гавдалантирувчи «исломий давлатлар»дир, деб хисоблашга олиб боради! Шунингдек, бу назария – Ғарб жамиятларидаги демократия, эркинлик ва инсон ҳуқуқлари каби қадриятлар Ислом қадриятларига зид келмайди, мусулмонларнинг Ғарбда жойлашиши, жуда кўп сонда бўлса ҳам, ҳеч қандай зарари ўқ, чунки бунга шариат рухсат берган, воқеда ҳам бунинг фойдали экани кўриниб турибди, чунки мусулмонларга манфаат келтирияпти, шунинг учун буни тарғиб қилиш лозим, мусулмон ўзи Ғарбда яшаб туриб ҳам, динини маҳкам ушлаши мумкин, деб ўйлашга олиб боради!!!

6 – Ғарб давлатларига ҳижрат қилиш масаласига тўғри назария, яъни, мабда асосида қараш лозим. Мабда асосидаги назарияга кўра, дин билан сиёsat ўртасини ажратиш рад этилади, Халифалик давлатига тарихий бир намуна эмас, балки шариат аҳкомларининг энг буюги, деб қаралади. Бу давлатнинг тарихда баъзан шариатни

нотўғри татбиқ қилгани эса, айни назарияда эътиборга олинмайди. Мусулмонларнинг динларидан узоклашлари уларни ўз давлатларини йўқотишларига, бинобарин, давлатларини йўқотишлари барча вайронагарчилик, мустамлакачилик ва балоларга олиб келди. Шу боис, ўнлаб йиллар мобайнида мусулмон юртларида синиш, қолоқлик, қашшоқлик, бекарорлик, бошқарувнинг йўқлиги, анархия ва ўзаро қирпичноқ бўлиш ҳолатлари юзага келди... Алал-оқибат, мусулмонлар ихтиёрий-мажбурий равишда, қочишлари керак бўлган томонга қараб юришди! Бу билан Фарб давлатларида ўз юртларидагига нисбатан солиширганда динларидан анча узоклашиб кетишиди. Яна ушбу мабда асосидаги назарияга кўра, шариатни татбиқ қилиш ва исломий ҳаётни қайта бошлаш мусулмон юртларининг бирида Халифалик давлатини қайта барпо қилиш билан бўлади. Бу эса, Исломга жамият даражасида қайтиш ва унга амал қилишни англатади. Зоро, Аллоҳ нозил қилган нарсалар билан хукм юритиш шаръян ҳаётнинг барча жиҳатини ўз ичига олади. Аллоҳ нозил қилган аҳкомлар билан бошқарилмаса динни барпо этишнинг ва Исломга жамоа даражасида қайтишнинг маъноси қолмайди. Яъни, одамларни тавҳид ва убудият ақидаси тақозо қиласидан нарсаларга буюриш ҳам шариат аҳкомларининг ҳаммасини татбиқ этиш, демакдир. Шундай экан, Халифаликни барпо этишга Фарб давлатларида ҳам фаолият қиласа бўладими?! Мана шу нуқтанинг ўзи, кофири Фарб давлатларига қоришиб, унинг маданиятига эргашишнинг ҳаромлигини исботлашга кифоядир! Жарир ибн Абдуллоҳ رض ривоят қилган ушбу саҳих ҳадисда Росууллоҳ صلی اللہ علیہ وسالہ وآلہ وسالہ бундай деганлар:

«أَنَا بِرِيَّةٌ مِّنْ كُلِّ مُسْلِمٍ يُقْسِمُ بَيْنَ أَظْهَرِ الْمُشْرِكِينَ»

«Мен мушриклар орасида аралашиб-яшаган ҳар қандай мусулмондан покман». (Абу Довуд ривояти).

7 – Хуллас калом: Фарбга ҳижрат қилаётганлар мусулмонларни ташкил қиласар экан, улар боргандаридан сўнг турли хил босимларга учрайдилар, фикрий ва сиёсий вазифалар юкланди. Балки у ерларга жойлашишлари барча соҳада Фарб фойдасига хизмат қиласар... Фарб бундан Умматни заифлаштиришга хисса кўшар. Мусулмонлар исломий юртлардан фақат ўз билимлари, оила ва фарзандлари билан бирга ҳижрат қилишмаяпти ва фақат қобилияtlари жалб этилмаяпти. Балки, малай режим ва ҳукмдорларга қарши уларнинг фикрий курашлари ва сиёсий жиҳатдан муҳолифлиги ҳам ҳукмдорлар томонидан чиқариб

юбориляпти. Уларнинг чиқарилиши, турли тухмат, босим ва таҳдид ёки алдаш, савдолашиш ва жиловлаш орқали амалга ошириляпти. Маълумки, бошида она юртни ташлаб, Ғарб давлатларига чиқиб кетишга, факат сиёсий бошпана сўраш ёки хавфсизлик излаш ёхуд яхшироқ ҳаёт кечириш мақсадлари сабаб бўлади. Бу фақат мусулмонларнинг энг заифлашган ҳолларида, руҳий ва моддий жиҳатдан синган пайтларида юз беради. Чунки муҳожир – хоҳ якка шахс бўлсин, хоҳ, оиласи билан бўлсин, фарқсиз – исломий ўзлигининг ўчирилишига мойил вазиятга тушиб қолади. Унга ўз Умматига қарши фикрий ёки сиёсий вазифа юкланиши осон кечади. Албатта бу муҳожирни «раҳнамолик» билан кутиб олган Ғарб давлатлари томонидан амалга оширилади. Буни кўриб-хис қилиб турибмиз.

Ҳақиқатдан ҳам, ватан топиш ва яшаш мақсадида кофири юртларга ҳижрат қилиш доимо мусулмонлик билан қарама-қарши келади, хусусан, бугунги кунда шундай. Бунинг боиси шундаки, ҳижрат қилаётганлар ичida, айниқса, пул топиш мақсадида кофири давлатга чиқкан киши табиийки, жамиятни ўзгартириш амалиётига аралашмасликка қарор қилган бўлади, унда Уммат масаласига ҳам, мусулмонлар аҳволига ҳам, асосан, Халифаликни барпо қилишга умуман эътибор бўлмайди. Бундан ташқари, ҳижрат қилишга ўз шахсияти ва ўзлигини йўқотган кимса дуч келади.

Хеч шубҳа йўқки, биз бундай иллатнинг асосий жавобгарлигини мавжуд малай режим ва унинг кофири Ғарб билан алоқа қилувчи хавфсизлик хизмати зиммасига юклаймиз. Албатта, бундай зарба жавобгарлигидан мусулмон Уммати шахсларини ҳам фориғ қилмаймиз, чунки бу зарба, Умматнинг мафкураси, маданияти ва фаол башарий энергиясига қарши тушган даҳшатли, ҳалок этувчи зарбадир. Бир вақтнинг ўзида, биз айни муаммонинг туб ечими исломий шариатни татбиқ этиш билан, яъни, мусулмонлар ишларини ҳақ-рост бошқарадиган давлат билан чамбарчас боғлиқ эканини ҳам, бу оғатни Пайғамбарлик минҳожи асосидаги, кучли, даҳлсиз рошид Халифалик давлатигина тўхтатиб қола олишини ҳам яхши биламиз. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿لِمَّا فَيْلَعْمَنَ الْعَامِلُونَ﴾

«*Бас, амал қилгувчилар мана шундай (мангу баҳт саодат) учун амал қилсинлар!*» [Софрат 61] □

АМИРЛИКЛАР ВА УНИНГ ИНГЛИЗЛАРГА ХИЗМАТ ҚИЛИШДАГИ РОЛИ

Қози Абдуллоҳ – Яман

Бугунги Бирлашган Араб Амирликлари тарихда Уммон султонлиги номи билан, шунингдек, Мажжон номи билан танилган. Араб ва араб бўлмаган кўплаб тарихчи ва ёзувчилар ўз даврларида шундай зикр қилишган. Бу ҳозирги Уммон султонлиги ва Бирлашган Араб Амирликлари давлатини ўз ичига олади. Шу нуқтаи назардан, ҳозирги замон давлат тарихи бутун уммоний ва арабий тарих доирасига киради. Бирлашган Араб Амирликлари давлати дунёга келишидан олдин Уммон Соҳили Шайхликлари номи билан аталган. Кейин мустамлакачилар унга Соҳили Қурсон (Қароқчилар соҳили), деб ном қўйиши. Сўнг бу ном ўзгариб, Муходин Соҳили Шайхликлари, дейиладиган бўлди. У кейинги даврларда асосан олти даврга бўлинди ва унинг тарихи бир неча даврларда атрофидаги минтақалар тарихи билан боғлиқ бўлди. Унинг тарихи ходиса ва ўзгаришларга бой бўлди, гоҳ уруш, гоҳ тинчлик даврларини кўрди. Тинчлик даврида минтақа ахолисининг флотлари ва денгиз тажрибалари фаол бўлиб, Осиё ва Африкадан Ҳинд денгизи билан Европагача чўзилган давлатларнинг ўша пайтдаги тижорат йўлларини фаоллаштирган. Бироқ, афтидан, бу хам уруш сабабларидан бири бўлган.

Кўрфаз минтақаси Ислом даврида барқарор ҳаёт кечирди. У Умавийлар даврида денгизчилик ва денгиз тижорати учун халқаро марказ бўлиб хизмат қилди, кема саноати тараққий топди. Шунинг учун Дубай шаҳридаги Жамира маҳалласида умавийлар асридаги исломий шаҳарнинг қолдиқлари топилган бўлиб, бу шаҳар ўша пайтда савдо йўлларини назорат қилас ҳудуди. Форс Кўрфазигача чўзилган ушбу тарихий шаҳарнинг асосий қисми ҳокимнинг уйи, кичик бозорча ва тураржой биноларини ташкил қиласиди. Ўша асрдаги машҳур исломий шаҳарлардан бири Жалфор шаҳри бўлиб, у ҳозирги Роъс Хайма шаҳрининг шимолий қисмидаги Кўрфаз қирғоқларида жойлашган. Ўша ерда турар жойлар ва тўртта масжид топилди. Улар турли даврларда устма-уст қуриб келинган экан. Бу ҳижрий тўртинчи, милодий ўнинчи асрга тўғри келади.

Тарихнинг айни даврида Уммон, Ҳазрамавт, Яман ва Уммон Соҳили (яъни, бугунги Бирлашган Араб Амирликлари) тужжорлари, Жанубий-Шарқий Осиё минтақаси ва Фарбий Африка соҳиллари ўртасида денгиз тижоратини фаоллаштирилар. Тужжорлар ўзларининг чиройли муомалалари орқали ушбу давлатлар ахолиси билан муносабатларни мустаҳкамлашга ва айни

давлатларнинг аксарида Исломни кенг ёйишга муваффақ бўлдилар. Ушбу фаол тижорат, Араб ярим ороли, Ироқ, Шом юртлари ва Миср орқали ўтувчи давлатлараро анъанавий савдо йўлини кенгайтиришга ўз ҳиссасини қўшди. Бу ҳол Умавийлар ва Аббосийлар давлати замони мобайнида давом этди. Лекин кейинчалик Усмоний давлат нуфузи айни минтақага етиб кела оладиган даражада бўлмади, етиб келса ҳам, фақат денгиз орқали келиб, у ерларни ўз сиёсий назорати остига олишга муваффақ бўлолмади. Оқибатда, айни тижорий фаоллик очкўз Европанинг нуфузи остида қолди. Хусусан, Испанияда Исломий давлат кулашидан сўнг ҳамда Ҳиндистонга келувчи денгиз йўли экспедиция қатнови мусулмон юртлари орқали ўтмай, янги йўллар орқали етиб келадиган бўлиб қолиши ортидан шундай бўлди. Денгиз орқали айни минтақага етиб келиш бўйича барча рақобатчилар орасида биринчи бўлиб келган Португалия бўлди.

1488 йил «Яхши Умид» дарвозаси бўйлаб биринчи бўлиб Европадан Ҳиндистонга етиб келишга муваффақ бўлган Бартоломеу Диаш, кейин Васко да Гама исмли португалиялик сайёҳлар бўлди. Кейин португалияликлар Ҳиндистондан Ҳинд океанига, Араб денгизига, Уммон ва Форс Кўрфазига чиқа бошлишди, оқибатда икки аср ичida Уммон соҳилларидан бошлаб бутун минтақада жойлашган барча портларни ўз назоратлари остига олишга муваффақ бўлишди.

Уммонликлар Яарублар давлати (1642-1741 йиллар) асосчиси имом Носир ибн Муршид етакчилиги остида бирлашдилар. Яарублар давлати тарихий Уммонни, яъни, Уммон ва Бирлашган Араб Амирликлари сultonлигини, Африка шарқининг катта қисмини ўз ичига олган. Бу давлат Уммондагина эмас, балки бутун Форс Кўрфази ва Африка соҳилларида португалияликларга қарши уруш олиб борди. Шиддатли жанглар натижасида Яарублар ўзларининг барча юртларидан португалияликларни чиқариб ташлашга муваффақ бўлдилар. Уларнинг бутун Ҳинд океанидаги қудратини синдириб ташлашди. Ўз навбатида, бу жанг британиялик ва голландияликлар йўлини очиб, уларни 1625 йилдаги Бандар-Аббос шаҳри яқинида бўлган шиддатли денгиз жангига португалияликларни минтақадан бутунлай йўқ қилишларига ва минтақа якка ҳокими бўлиб олишларига сабаб бўлди. Ана шунда янги давр бошланиб, бу давр Бирлашган Араб Амирликлари пайдо бўлгунга қадар давом этди.

Биринчи Саудия давлати:

Хижрий 1218 йил, милодий 1803 йил Бағдод волийси Садри аъзамга мактуб ёзди. Мактуб мазмуни «Бану Йос қабилаларининг саудияликларга қўшилгани, шунингдек, Наим, Бану Қитб ва Қавосим қабилалари ҳам қўшилгани», бу тадбирдан мақсад Уммонни Саудия нуфузи остига киритиш эканидан иборат бўлди.

Иккинчи Саудия давлати:

Усмоний манбаларда айтилишича, хижрий 1269 йил, милодий 1853 йилда амир Абдуллоҳ ибн Файсал билан жаноб Ҳилол ибн Саид Бусайд ўртасида Бураймий шартномаси имзоланди. Шартномада амир Абдуллоҳ отаси амир Файсал ибн Туркийдан вакил бўлган бўлса, жаноб Ҳилол ибн Саид жаноб Сувайнний ибн Саид Бусайддан вакил бўлди, гувоҳлардан бири шайх Саид ибн Тоҳнун бўлди. Милодий 1891 йилда иккинчи Саудия давлати йўқ қилингач, кураш шайх Зайд ибн Халифа Оли Наҳён билан Усмонийлар вакили бўлган Қатар қоимоми ўртасига кўчди. Араб яrim оролининг шарқий районида Британия нуфузи кучая бошлагач, Британия билан Уммон соҳили шайхлари ва Қатар ҳокими Оли соний шайх Қосимлар ўртасида ҳимоя шартномаси имзоланди.

Уммонни португалияликлар ҳукмронлигидан озод қилиш ҳамда Яарублар давлатининг парчаланиши қабилалар ўртасида янги қатновлар юзага келишига сабаб бўлди. Бу нафақат Уммоннинг ўзида, балки бутун Араб яrim ороли шарқида кузатилди. Чунки португаллар давридаги узоқ вақт давом этган курашдан сўнг Форс Кўрфази соҳилида осойишталик ҳукм сурди. Португаллар мустамлакаси тугаб, Британия мустамлакаси келгунига қадар орада 70 йил вақт ўтди. Шу вақт мобайнида қабилалар Уммон соҳилига ҳижрат қила бошлади. Дарҳақиқат, бугун Бирлашган Араб Амирликлари, дейилаётган Уммон соҳили минтақасидаги Кўрфаз соҳилларида иккита янги мустақил сиёсий йирик куч: денгиз кучлари ва қуруқлик кучлари пайдо бўлди.

Денгиз кучлари:

Бу кучлар Қавосим қабиласи раҳбарлигидаги (Фоғир уммонлик қабилаларидан бири бўлган) Бану Фоғир қабилалари итифоқидан таркиб топди. Улар араб уммон қабиласини ташкил қилади. Уммонлик тарихшунос Муҳаммад ибн Абдуллоҳ Солмийнинг «Наҳзат Аъён китобида айтилишича, Қавосим кўхна Аднон Уммонийлари қабиласи бўлиб, Ироқдан ҳамда Сир юртидан, Бани Солих диёридан кўчиб келган. Қавосим раҳбарлиги бутун Уммонни бошқарган Яарублар давлатининг эмирилиши оқибатида бошланди ҳамда ҳозирда Роъс Хайма ва Шорика, дейилаётган

давлатга айланди. Кейин тобора кенгайиб бориб, бугунда Эронга карашли бўлган шимолий ва гарбий соҳиллари билан Форс Кўрфазини, шунингдек, оролларни ўз ичига олди. Милодий ўн еттинчи асрга келиб Қавосим қабиллари минтақадаги энг йирик денгиз кучларига эга бўлди. Давлат раҳбарлари бошқалардан ўз салобат ва мардликлари билан ажралиб турди. Натижада, ўша пайтда Британияни Кўрфаздаги бошқа давлатларга нисбатан кўпроқ ҳавотирга солди. Улар қароқчилик амалиётлари билан шуғуланишмаган, бу инглизлар даъвоси, холос. Балки инглизларни араб соҳилларидан қувиб чиқариш учун мудофаа уруши билан шуғулланганлар.

Куруқлик кучлари:

Бу кучлар Бани Йос ва унинг (уммоний қабилаларнинг иккинчи асосий иттифоқчиси бўлган) Хановий иттифоқи доирасидаги иттифоқчиларидан иборат. Бану Йос араб Аднонлари қабиласи бўлиб, насаби Йос ибн Омир ибн Саъсаа ибн Муовия ибн Бакр ибн Ҳавозинга бориб тақалади. Бу кучлар Форс Кўрфази соҳилида муҳим аҳамиятга эга бўлиб, улар билан айрим қабилалар иттифоқ тузишли ва бу Бани Йос иттифоқи, деб аталди. Аммо баъзилар буни ҳар хил тушуниб, сиёсий ҳарбий иттифоқ, деб ўйлашди ва бу қабилаларнинг бир-бирига ҳеч қандай алоқаси йўқ, дейишди. Баъзи хабарларда ҳам уларнинг асли Қахтанитларга тақалиши таъкидланган. Бироқ бундай дегувчилар ҳужжати, уларни араб Аднонларга бориб тақалади, дегувчиларнинг ҳужжатига нисбатан кучли эмас. Бу иттифоқ раҳбарлиги Оли Буфлоҳ ва Оли Буфлоса қабилалари қўлида бўлди. Оли Буфлоҳдан Абу-Даби Амирлиги ҳукмдорларидан иборат Оли Наҳён келиб чиқсан, Оли Буфлосадан эса, Дубай Амирлиги ҳукмдорларидан иборат Оли Мактум келиб чиқсан. Уларга иттифоқчи қабилалар: Оли Бу Маҳир, Ҳавомил, Оли Бу Маҳирнинг кейинги авлодлари бўлмиш Машшогин, яна ўшанинг кейинги авлодлари бўлмиш Сабойис, Мухораба, Қабисот, Рамисот, Ҳалолима, Маар, Маносир авлоди бўлмиш Оли Бу Ҳамир, Қумзон, Судан ва Риёлот қабилалариридан. Ўша пайтда Бани Йос нуфузи бугунги Бирлашган Араб Амирликларидан тортиб, Ҳаврил Адидгача етиб борган.

Португаллар чиқиб кетиши ортидан Британия – Франция билан Голландиянинг рақобатларига қарамай – милодий ўн саккизинчи ва ўн тўққизинчи асрлар мобайнида бутун минтақани назорати остига олишга муваффақ бўлди. Британия ўзининг савдо доирасида ва иқтисодий сиёсий мақсадларида Шарқий Хиндистон Компаниясини тузди. Хиндистон ва дунёнинг ўша пайтдаги

маълум қисмидаги давлатларни, жумладан, Форс Кўрфази минтақасини назорат остига олиб, ўзига қарашли барча ерларни Буюк Британия империясининг бир қисми, дея эътибор қилди.

Ўн саккизинчи аср ўрталарига келиб, бугун давлат бўлиб турган амирликлар пайдо бўла бошлади ва аста секин ривожланди. Улар ўртасида чегаралар аниқ демаркация қилинмагани боис, нуфуз минтақалари устида низолар келиб чиқди, сўнг турли амирликлар шайхлари ўртасида Британия ҳимояси остида сулҳ тузиш билан низоларга барҳам берилди.

Бураймий инқирози:

Бураймий тарихий Уммон (Уммон ва Бирлашган Араб Амирликлари)да жойлашган. Қабилалар ўртасида нуфуз минтақалари ва чегаралар аниқ-тиник белгиланмагани боис улар ўртасида инқироз юзага келиб, нефт пайдо бўлиши билан янада кучайди. Қирол Абдулазиз ибн Сауд АҚШнинг «S & P» нефт компаниясига мамлакатнинг барча ерларида нефт қидириш имтиёзлари билан таъминлади. Кейин 1952 йил Саудлар ҳозирги Айн шахрини ўз ичига олувчи Бураймий воҳасига ўзларидан амир юбориши. Бунинг ортидан британияликлар қаттиқ туриб, бу ерларнинг Саудия Арабистони Мамлакати зимнига кирмаслигини, балки Усмонийлар билан Британия ўртасида имзоланган шартномаларга биноан, Кўк чизик, деб аталган Масқат ва Абу-Даби зимнига киришини таъкидлашди. Масала халқаро судга кўтарилди, аммо суд уни ҳал этолмади. Саудлар бунга рози бўлишмади ва зиддият кучайиб, йигирманчи асрнинг эллигинчи йилларида қуролли тўқнашув юз берди ва тўқнашув машхур Бураймий уруши даражасига кўтарилди. Уруш ҳаракатига ўша пайтдаги Бураймий ҳокими шайх Сақар ибн Султон Оли Ҳамуд Нуаймий етакчилик қилди ва унга бир неча қабилалар қўшилди. Бироқ британияликлар ривожланган инглиз қуролларига эга бўлгани боис минтақани назорат остига олишга муваффақ бўлишди ва бу 1955 йилда бўлди. Британияликлар Уммон ва Абу-Даби ўртасидаги Бураймий воҳасини эгаллаб, Ибн Наҳённи унга амир қилиб тайинлашди. Бураймий ҳокими шайх Сақар билан шайх Наим Саудиядаги Даммом шаҳрига чиқиб кетишга мажбур бўлишди. Шайх Убайд ҳам ўз кучларини ҳаво орқали Шориқага, кейин денгиз орқали Дубайдан Хубарга олиб чиқиб кетишга мажбур бўлди.

Чегара муаммоси кейинчалик Бураймий минтақасининг тарихий Уммон (Уммон ва Бирлашган Араб Амирликлари)га қайтарилиши билан ҳал этилди. Тузилган битим бўйича, Бураймийни Уммон

султонлигига, Айнни Абу-Дабига берилди. Саудияга эса, Амирликлар ерларидаги Қатар чегараларига туташ ерлар ҳамда Форс Кўрфазига туташ 150 километр узунликдаги соҳил берилди.

Илгари, 1971 йилга қадар Бирлашган Араб Амирликлари бирор бир сиёсий вужудга боғланмаган тарқоқ эди, уларни Британия билан бўлган ҳимоя шартномалари боғлаб турарди. Британия кучлари Кўрфаздаги сулҳ тузилган амирликлардан чиқиб кетиши биланоқ эртасига амирликлар хукмдорлари Бирлашган Араб Амирликлари номи билан ўзаро бирлашишга келишишди. Абу-Даби амирлигига шайх Зайд ибн Султон Оли Нахённи президент қилиб сайлашди. Шайх Рошид ибн Саид Мактумни унинг ўринbosари ва Дубай ҳокими қилишди. Шайх Зайд ҳамон ҳокимият тизгинини қўлида ушлаб келяпти, унга ўғли ва валиаҳди шайх Халифа ёрдам бермоқда. 1976 йилда у Бирлашган Миллий кенгаш орқали юрга қайта президент қилинди. Кенгаш унга ҳокимиятнинг разведка, иммиграция, паспорт столи, фуқаролик, давлат хавфсизлиги, чегара каби соҳаларни бошқариш учун кенг ваколатлар берилишини ҳам тасдиқлади. Олти Амирликнинг ҳар бири мерос орқали ўтувчи оила орқали бошқариб келинади. Улар Абу-Дабидаги Оли Нахён, Дубайдаги Оли Мактум, Шориқа ва Рось Хаймадаги Қосимиylар, Амжондаги Нуаймий, Умму Қайвайндаги Муалло, Фажираидаги Шарқийлардир.

Шайх Зайд 2004 йил вафот этгач, унинг катта ўғли шайх Халифа ибн Зайд Оли Нахён Амирликларга президент бўлди. Умумий аҳолиси 9 миллион бўлган ва улардан 11 %ини асл аҳолиси ташкил қилган мамлакат президенти шайх Халифа Фарб давлатларидан курол-аслаҳа сотиб олиш ва Амирликлар аскарларини машқдан ўтказиш учун йирик маблағ ётқизиш орқали мамлакат ҳарбий потенциалини ошириди. Биринчи Қўшма Штатлар билан 6.4 миллиард доллар қийматида 80та «F-16E/F Desert Falcon» русумли самолёт сотиб олди. Кейинчалик «Апачи» русумидаги вертолётлар ва «F-16» русумли қиравчи самолётлари, танклар, ракета комплекслари ва захираларга эга бўлди. Шундан сўнг Амирликлар роли нафакат сиёсий, балки ҳарбий фаолиятларга тайёр бўлди! 2010 йил Британия қироличасининг Амирликларга қилган сафари айни ролни юқори нуқтага олиб чиқди: «Британия қироличаси Элизабет иккинчи ўзининг Амирликларга қилган расмий ташрифини Абу-Дабидан бошлади. «Қироличани Амирликлардаги хукмрон оила билан мустаҳкам дўстлик боғлаб туради», деди Британиянинг Абу-Дабидаги элчиси Доминик Жерми. Ўз навбатида, Амирликларнинг Лондондаги

элчиси Абдураҳмон Гоним Матюйи айни ташриф мамлакатларимиз ўртасидаги турли соҳалар бўйича икки томонлама муносабатлар ривожи учун муҳим нуқта ҳисобланади, деди ҳамда ташрифни «ѓоят муҳим», дея баҳолади. (Шарқул Авсат газетаси, 2010 йил 25 ноябр). Дарҳақиқат, Амирликлар ўзига белгиланган ролни аъло даражада бажариб, Британия сиёсатини ижро этиш учун миңтақадаги мустамлакачилик иттифоқига қўшилди. Бу иттифоқ аслида инглизларники бўладими ёки америкаликларникими, фарқи йўқ эди. Яъни, Амирликлар АҚШ сиёсатини Британия назорати остида бажарди. Шу тарзда у инглизлар тобеи бўлган ҳолда, Америка байроби остида ва унинг соясида юриб курашмоқда. Ёки Американинг малайлари йўлидан юради, масалан, саудиялик Салмон етакчилиги остида «Кескинлик бўрони» номли Кўрфаз коалициясига, яъни, АҚШ коалициясига қўшилгани каби. Чунки Амирликлар Саудиядан кейин иккинчи ўриндаги куч ҳисобланиб, коалицияда 30та самолёти билан иштирок этяпти. У зоҳирда ўзини Америка иттифоқчиларидан бири қилиб кўрсатмоқда. «Американинг Амирликларда «кичик спарта», деб аталган кучли ва ювощ иттифоқчиси бор», деди Вашингтондаги элчиси Юсуф Атияя. (Вашингтон Пост, 2014 йил 9 ноябр). Яна Вашингтон Пост газетасининг 2017 йил 3 январдаги сонида Амирликларнинг «Зафра» ҳарбий базасидаги муҳбирининг «АҚШ самолётлари «Зафра» базасидан парвоз қилиб, олти ойдан буён Сурия ва Йроқни бомбардимон қилмоқда», деган сўзлари нашр қилинди. Сўнг газета «Баъзилар билмайдиган ёки оз биладиган ҳақиқат шуки, «F-22» қирувчи самолётлари бор ушбу ягона ҳарбий базада 3.500 нафар американлик аскар жойлашган», дея қўшимча қилди. Газета Ўрта Шарқдаги АҚШ кучлари собиқ кўмондони Энтони Зиннининг «Қўшма Штатларнинг Амирликлар билан бўлган муносабати, бугун араб дунёсидаги ҳар қандай давлатга нисбатан бўлган муносабатдан мустаҳкамроқдир», деган сўзларини келтирди. Шундай қилиб, Амирликлар гўё Американинг кучли иттифоқи бўлиб кўринса-да, аслида, инглизлар фойдаси учун алоҳида роль ўйнамоқда. Американинг урушларида иштирок этса ҳам, бу факат Британия кўрсатмаси билан бўлади. Зоҳирда Американи қўллаб-қувватлаётган бўлиб кўринади, аммо парда ортидан туриб, унинг ишларини бузади!

Шуни таъкидлаш жоизки, Британия Шарқий Сувайшда, хусусан, 1956 йилда мағлубиятга учради, сўнг 1963 йил Яман урушида катта зарар кўрди ва унинг ортидан 1968 йили ҳарбий жиҳатдан Кўрфаздан чиқиб кетишга қилиб, амалда 1971 йил

чиқиб кетди... Лекин у ўша ҳолатда қолишни истамаяпти. Шунинг учун ҳарбий жиҳатдан чиқиб кетишни ва бевосита мустамлакачиликни бошқа шаклга ўзгартиришни афзал кўрди. Яъни, у бошқа кўплаб мустамлакаларида қилгани каби, сиёсий, иқтисодий ва хавфсизлик жиҳатидан ўзининг мустамлакачилиги сақланиб қолишни истади. Ўшандан бери, яъни, Шарқий Сувайшдан кучларини тўла олиб чиқиб кетгандан бери Британия АҚШ қаршисида кўл қовуштириб тургани йўқ. Ўзининг асосий сиёсатини АҚШни зоҳирда қўллаб-қувватлаб, орқадан оёғини чалишга қаратиб, Ливия, Тунис, Миср ва Яманда Амирликлар каби малайларига ролларни тақсимлаб берди.

Ливияда Британия ўзини Америка малайи Ҳафтарнинг ортида турган ва уни сиртдан қаттиқ қўллаб-қувватлаётган қилиб кўрсатмоқда! Бир пайтнинг ўзида, БМТнинг Ливиядаги собиқ маҳсус вакили Бернардино Леон билан бўлган алоқасини мустаҳкам сақлаб келмоқда. Чунки Бернардино испаниялик бўлиб, Европага мойил ҳисобланади. Унинг Тобруқ парламенти ва Ҳафтар гурухи томонидаги саъй-ҳаракатларига ёрдам кўрсатмоқда. Дарвоҷе, газеталарда Бернардинонинг электрон почтасидаги унинг Амирликлар Ташқи ишлар вазири билан бўлган ёзишмалари фош этилди. Шунингдек, кейинчалик БМТнинг Ливиядаги вакиллиги лавозимини тарқ этганидан кейин ҳам бевосита Амирликларда яширинча йирик маош эвазига ишлаётганининг миси чиқди. Амирликлар билан БМТнинг британияпараст собиқ вакили ўртасида мана шундай мустаҳкам муносабат сақланиб келаётганлиги, Британия Амирликларнинг Ливиядаги вазифасидан рози эканига далолат қиласди.

Тунисда, Амирликлар Франция қурол савдоси битимлари орқали Тунисни молиялаштиряпти, бошқа жиҳатдан эса, Тунис билан муносабатларини таранг килиб кўрсатмоқда. Аммо аслида, бу соҳта таранглик бўлиб, Амирликлар Тунис ва унга қўшни давлатларда инглизлар фойдаси учун ўзига белгиланган ролни ўйнамоқда.

Мисрда, унинг хатти-ҳаракатлари Британия чизиб берган йўлдан заррача оғишмаган ҳолда, Сисий билан яқин алоқа олиб боришдан иборат. Чунки Британия Сисийга таскин берувчи сигналлар йўллаб, Амирликларга яқинлаштироқда.

Яманга келсак, Амирликлар 2015 йил март ойидан бери Яман хусусида Саудия эълон қилган «Кескинлик бўрони» коалициясида иштирок этиб келади. Лекин бу иш оддий кўринса-да, аслида, ундай эмас. Масалан, Саудия «Кескинлик бўрони»ни фақат ҳаво

зарбаларининг ўзига чеклашни истаётган бўлса-да, бироқ Амирликлар ўзининг пиёда кучлари билан ҳамкорлик қилиш ҳажмини кенгайтириб юборди. Бу эса, унинг Яманга кўпроқ кучларини киритиб олиш учун коалициядан фойдаланаётганини кўрсатади. Саудия 2015 йил 5 апрелда Яманга пиёда кучлари киритилишини рад этиб, ўша йили 21 апрелда «Кескинлик бўрони» амалиётлари якун топганини ва «Умидни қайта тиклаш» амалиёти бошланганини эълон қилди. Агар бу нарсага диққат билан назар солсак, бу давр Саудия билан Амирликлар ўртасида таранглик даври бўлганига гувоҳ бўламиз. Зеро, Саудия ҳаво зарбалари орқали сиёсий келишувга эришишни хоҳляяпти. «Умидни қайта тиклаш» амалиётини бошлиши ҳам шуни тасдиқлаб турибди. Амирликлар эса, айни уруш Ҳусийларни Яман шаҳарларидан амалда чиқариб ташлашга восита, деб билмоқда. Чунки Саудия сиёсий келишувга замин тайёрлаш учун фақат Ҳусийларга босим қилишни кўзлаётган бўлса, Амирликлар Ямандаги уруш орқали Ҳусийларни ортга чекинишга мажбур килмоқда.

Саудия-Амирликлар ўртасидаги бу зиддият факат шунга чекланмайди. Балки мансабдан кетган Солиҳга нисбатан позиция айрича эди. Масалан, Саудия билан Солиҳ ўртасида азалий душманлик мавжуд бўлиб турган бир вақтда, уни Амирликлар қўллаб-кувватлаётгани тўғрисида хабарлар таркалди. Ҳатто Амирликлар «Кескинлик бўрони» амалиётидаги ҳаво хужумларидан бирида Солиҳни кутқариб ҳам қолган! Бу хақда «Миср арабийя» сайти ҳам 2015 йил 4 апрелда бевосита хабар қилди: «Яманлик юқори лавозимлик мулоzимлардан бирининг «Миср арабийя»га берган маҳсус баёнотига кўра, Бирлашган Араб Амирликлари билан Саудия Арабистони ўртасида келишмовчилик юзага келган. Бунга сабаб, Абу-Даби «Кескинлик бўрони» амалиёти ўтказилишидан бир соат олдин собиқ Яман президенти Али Абдуллоҳ Солиҳнинг ўғлини амалиёт ҳақида хабар қилган. Шунингдек, Амирликлар Али Солиҳни ҳимоя қилиш ва уни ҳар қандай ечим ташаббуси доирасида олиб қолиш зарур, деб ҳисобламоқда. Амирликларнинг жанговар амалиёт ўтказилиши ҳақида хабар бериши, Солиҳни ўлимдан кутқарди, чунки у бомбардимондан олдин уйини тарк этиб, Санъодаги бошқа хавфсиз ерга бориб олди». Амирликларнинг Али Солиҳни қўллаб-кувватлашига яна бир мисол, у Солиҳга қарши халқаро санкция эълон қилинганини гўё ўзини билмасликка оляпти. Электрон алоқа сайтлари, Амирликларни Али Солиҳ ва унинг оиласини молиявий

ва ҳарбий жиҳатдан қўллаб-қувватлаётгани ва ҳамон унга иттифоқчи экани тўғрисидаги айбловлар билан тўлиб кетди. Амирликлар Саудия етакчилиги остида Ямандаги Ҳусийлар ва уларнинг иттифоқчиси Солиҳга карши уруш эълон қилган араб давлатлари коалициясига очиқдан-очиқ шерик эканига қарамай, шундай айбловлар ёғилди. Зотан, бу урушдан мақсад «юрга қайта қонунийлик бериш» ва «Ҳусийлар олиб бораётган қонли инқилобга якун ясаш» эканлиги эълон қилинган. Шунингдек, Амирликлар билан Солиҳ ўртасидаги алоқани «Яман Пресс» сайтининг 2015 йил 22 октябрдаги мана бу хабари ҳам тасдиқламоқда: «Амирликларнинг Ҳусийлар ва Солиҳга қарши урушда иштирок этажтанига қарамай, Солиҳнинг ўғли дала қўмондони Аҳмад Али Солиҳ Амирликларда истиқомат қилиб, маҳсус ҳимоя билан таъминланмоқда!».

Президент Ҳодий ҳам танг аҳволда. БМТ уни ишдан бўшатиш ташабbusи билан чиқди. Яъни, Британия Яманда кучларини, бошқа карталарини тайёрлаяпти. Токи, Ҳодийни Ямандаги сиёсий майдондан четлатишга давлатлараро келишув юзага келгудек бўлса, унинг четлатилиши билан инглизларнинг Ямандаги нуфузининг ҳам четлатилишига тўғри келмасин. Чунки инглизлар нуфузи кўп карталардан иборат ва Ҳодий шу карталардан бири, холос. Шу тарзда Британия Амирликларни Али Солиҳни қўллаб-қувватлашга ундали, Ҳодий ҳам, Али Солиҳ ҳам Британия гумашталаридан, албатта. Бироқ масала вазифани бўлишиб беришда, бўлишганда ҳам инглизча айёрлик йўли билан бўлишишда! Шундай қилиб, Амирликлар билан Ҳодий ўртасидаги келишмовчиликни ҳам, кейин Ҳодийнинг Абу Дабида совуқ кутиб олинишини ҳам, Амирликларнинг Ҳодийга Адан аэропорти директори Салоҳ Умайрий (Абу Қаттон)ни ишдан бўшатишига йўл қўймаганини ҳам мана шу нуқтаи назардан тушуниш мумкин. Яъни, Амирликларнинг Ямандаги сиёсати билан президент Ҳодий ўртасида келишмовчилик бор, қилиб кўрсатиш аслида, Британия кўрсатмаси бўлиб, Амирликларга мана шундай роль топширилган. Шунинг учун Амирликлар ўзини Ҳодий томонида турмаётган қилиб кўрсатяпти. Зоро, Форс Кўрфази давлатлари ташабbusида ҳам Ҳодийга рози бўлинган. Аслида эса, Амирликлар Британиянинг яна бир малайи бўлган, Али Солиҳни қўллаб-қувватламоқда. Бу билан Амирликлар Яманда инглизлар фойдаси учун ўзларига топширилган ролни ўйнаб, АҚШ фойдасига ҳаракат қилаётган Саудия режими ишларини бузмоқда.

Яман жанубида бўлаётган воқеа-ҳодисалар мажаллий ва регионал қўғирчоқлар ёрдамида олиб борилаётган Англо-Америка ўтрасидаги курашнинг давомидир. Америка Ҳусийларни келажакда Ямандаги сиёсий майдонда асосий ҳал қилувчи томон сифатида фаол иштирок этишини таъминлаш учун ҳаракат қиляпти. Буни Яман шимолидаги майдонларнинг мумкин қадар кўпроқ қисмини ўз назорати остига олиш орқали ҳамда Яман бўхронидан сиёсий ечим билан чиқиш мақсадида тинимсиз босимлар ўтказиш орқали амалга оширмокчи. Шу билан бирга, Америка ўз тақдирини ўзи белгилаш ва жануб давлатини қўлга киритиш талаби билан чиқаётган сепаратист ҳаракат қанотини қайта жонлантиришга ҳаракат қилмоқда. Британия ҳам Амирликлар орқали АҚШ қархисида туриб, ушбу сепаратист ҳаракатларни жиловлаб олиш ёки йўқ қилишга уриняпти. Шу билан бирга, Америка томонидан қўллаб-қувватланувчи сиёсий Кенгаш ҳокимиятига қарашли шаҳарларни дала қўмондони Торик Солих ёрдамида қайтариб олишга ҳаракат қиляпти.

Ха, Бирлашган Араб Амирликлари Яманни жаҳаннамга айлантирувчи ҳарбий амалиётлар содир этди ва ўзини худди йирик давлатлардек тутди. Масалан, Бобул Мандабни ҳар томонлама ўз назорати остига олди, Соқотра оролини назорати остига олиб, у ерга ҳарбий база қурди... Бундан ташқари, Маюн (Перим) оролини ҳам назорати остига олди... Адан шаҳрини эгаллаш учун «хавфсизлик чамбараги»ни ўрнатди... Зу-Боб қишлоғини эгаллаб, у ердан ўн мингга яқин ахолини кўчириб чиқарди... Кейин Амирликлар Моҳо портини эгаллаб, у ерга тўрт юзга яқин аскар жойлашган йирик ҳарбий база қурди... Бундан ташқари, Адан ва Мукалла аэроромини ҳам эгаллади... Шундай қилмишлари билан Яман атрофидаги районларни тўла назорат остига олди ва албатта, буларнинг барчасини АҚШнинг Ямандаги режалари қархисида Британияга хизмат қилиш учун бажарди.

Санъода туриб инглизлар фойдаси учун ҳаракат қилаётган Али Солих йўқ қилингач, шунингдек президент Абдуроббих Ҳодий Саудия томонидан жиловланиб, у ердан чиқишига тақиқ қўйилгач, бугун инглизлар янги ҳаракат бошлашга тайёргарлик қўришяпти. Бундан олдин Торик Муҳаммад Абдуллоҳ Солих ва унинг акаси Ҳусийлар қўлидан қутулиб, Аданда пайдо бўлишиди. Шундан сўнг уларга инглизлар томонидан Амирликлар орқали алоҳида роль белгилаб берилди. Бу – Республика Гвардияси қўшинлари билан алоқа ўрнатиш роли эди. Гарчи Республика Гвардияси уларнинг таъбирича, собиқ президент Солихнинг «жанубликлар»га қарши

жанг қилувчи ричаги бўлса-да, бироқ Жануб ўтиш даври раҳбари Айдарус Зубайдий – мен Торик Солихни Ҳусийларга қарши курашида қўллаб-кувватлайман, деди. Бу билан жануб қаршилик харакати – Амирликлар истагини бажариш учун – ўзларининг ашаддий душманлари бўлган Республика Гвардиясига нисбатан позициясини кескин ўзгартирди. Чунки инглизлар Амирликларга Республика Гвардиясидан қолган аскарларни ва Солихнинг Халқ Конгресси партияси етакчиларини тўплашни буюрди. Шу орқали ўзларининг биринчи линиядаги кучларига параллел равишда ҳарбий ва сиёсий куч ташкил қилмоқчи бўлишяпти. Маълумки, биринчи линияга ҳозирги президент Абдуроббих Мансур Ҳодий раҳбарлик қиласи. Шундай қилиб, инглизлар, Ҳусийларнинг ўз иттифоқчи душманлари бўлган Ҳодийни ўлдириб юборишларига қарамай, ўзларига Яманда иккита қанот ташкил қилишга муваффақ бўлишди.

Шунингдек, инглизлар қабилалар оқсоқоллари, Халқ Конгресси партияси аъзолари, валюта ва озиқ-овқат тужжорлари билан алоқа боғлашган. Шу орқали Ҳусийлар ва уларнинг қўл остидагиларга тазиқ ўtkазиб, вазиятни издан чиқаришмоқчи бўлишяпти. Улар Ҳусийлар режасини ички ва ташқи жиҳатдан бузиб, ўзларининг ҳарбий режаларини тезлаштиришмоқчи. Бу режалари президент Абдуроббих ва унинг ҳукумати ўrniga дала қўмондони Торикни олиб келишдан иборат.

Америка «Жанубий ҳаракат» тузилмаларини норозилик намойишига чиқарди. У бир баёнот нашр қилдириб, унда коалицияга аъзо давлатларни президент Солих режимига қарашли бирорта ҳам кучларга мезbonлик қилмасликка чақириди. Намойишчилар «Торик томонидан Адан шаҳри ичкарисида ҳарбий база қурилишига норозилик» билдиришди. Чунки америкаликлар бу кучларнинг инглизларга тобелигини билади. Шунингдек, Америка Яман валютасини долларга нисбатан қадрсизланишини тўхтатиб қолиш, деган дастак билан Саудияга Адандаги Марказий банкка икки миллиард доллар қўйишни буюрди. Бироқ, аслида, бундан мақсад, жанубдагиларни кўнглини олиш ҳамда Амирликларнинг инглизлар учун бажараётган ишига тўсиқ қўйишдан бошқа нарса эмас.

Аҳмад Али Абдуллоҳ Солихнинг Абдулкарим Солих Шоифни (у Халқ Конгресси партиясининг Адандаги бўлими раҳбари ва Адан муҳофазаси муҳофизининг собиқ ноиби бўлиб сўнгги кунларда Абу-Дабига етиб борган) ўз олдига чорлаши шуни кўрсатадики, инглизлар ҳарбий амалиётни давом эттиради ҳамда ўзлари

қонуний деб атаётган ҳукуматдан йироқда Халқ Конгресси партияси аъзоларини ва ўзига содик қабилаларни жамлайди. Уларнинг режаси (қонуний) ҳукуматга қарши исён қилиб, муваққат пойтахт бўлган Аданда ва озод қилинган мухофазаларда тартибсизликларни келтириб чиқаришдир. Ҳукумат Али Абдуллоҳ Солихга содик бўлган жанубий етакчиларни ҳукумат таркибиغا кўшишга қарор қилди. Бироқ, Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бу қарорга қарши чиқди. Бундан мақсад – инглизлар режаси амалга ошиши олдига тўсик қўйиш ҳамда Американинг режаси муваффақиятсизликка учрамаслигини ва унинг манфаатлари сакланниб қолишини таъминлашдир.

Афтидан, инглизлар ҳозирда Аданда тузилаётган бригада ёрдамида Ҳусийларга қарши ҳарбий зарбаларни кучайтиришмоқчи. Шу орқали Ҳодийга қарашли армиялар фронтига ёрдам беришга ёки шимолда Ҳусийлар назоратидаги худудларни яксон этувчи янги фронтлар очишга уринишяпти. Шундай қилиш билан инглизлар юртнинг аксар қисмини назорат қилишда давом этишади ва ҳозирда БМТ қайта чақираётган музокараларда кенгроқ сиёсий нуфузга эга бўлишади. Америка инглизлар билан рақобатлашишга ва уларни собиқ мустамлака ерларидан чиқариб ташлашга қанчалик урингани сари, инглизлар ҳарбий ва сиёсий жиҳатдан қайта ўрнашиб олиш учун ўзларининг минтақадаги малайларига шунчалик кўп таянишяпти.

Шундай қилиб, Ямандаги Англо-Америка кураши қўйидагича кетмоқда: Америка Саудия ва коалициядаги унинг етакчилиги орқали ҳамда Ҳусийларни қўллаб-кувватлаш орқали кураш олиб боряпти. Ҳусийлар Эроннинг Ливандаги Ҳизби каби, Американинг Ямандаги манфаатларини мухофаза қилувчи кучdir. Инглизлар эса, таслим бўлмоқчи эмас. Улар Ямандаги қанотларини тартибга солишга ҳаракат қилишяпти. Бу қанотлар, бир томондан, Абдуроббих Ҳодий ва у билан иттифоқ тузган партиялар бўлса, бошқа томондан, Республика Гвардияси ва Халқ Конгресси партиясининг эски аъзолари. Инглизлар буларнинг барчасини Бирлашган Араб Амирликлари пайдо бўлгандан бери ўшаларнинг кўли билан бажармоқда. Зеро, Амирликлар ҳам, Жанубдаги ҳаракатлар етакчиларини ўзига мойил қилишга ва АҚШга карашлиларини эса, барбод қилишга ҳаракат қиялти.

Хулоса:

Амирликлар бошқа Форс Кўрфази давлатлари каби инглизларга мутлақ тобе ва малайдир. Фақат Саудия Салмон замонидан бери Америкага эргашмоқда. Амирликлар – Ливияда бўладими ёки

Ямандами ёхуд Миср режимини қўллаб-қувватлаш роли бўладими, ҳеч бир фарқсиз – инглизлар топширган ролни бажаряпти. Унинг сиёсатида кўзга ташланётган зиддиятлар эса, илмонийларни қўллаб-қувватлаш, исломчиларга қарши курашиш каби Британия чизиб берган кенг кўламли лойиҳалар натижасида келиб чиқмоқда. Бу лойиҳалар, масалан, Қатар учун чизиб берилган лойиҳадан бошқача. Бундан ташқари, Амирликлар Британия учун маҳсус ва пухта сиёсатларни ижро этади. Шунингдек, у кўпинча, зохирда Американинг минтақадаги малай давлатлари фойдасига, парда ортидан эса, Британия манфаатига ишлайди.

Нима бўлганда ҳам, Қатар бўладими ёки Бирлашган Араб Амирликлари бўладими ёхуд мусулмон давлатларидағи бошқа малай давлатлар бўладими, фарқсиз, барчаси мустамлакачи кофиirlар манфаатига хизмат қилишяпти. Бу жуда катта жиноятдир... Қилаётган ишлари фақат зиён бўлиб, ҳаргиз бу ишларидан бу дунёда ҳам, охиратда ҳам яхши самара олмайдилар...

Бир башара йўқ бўлган бўлса, яна бошқаси келди... Яман устида қайта кураш давом этиб, яна унинг аҳлининг покиза қони оқа бошлади, очлик, касаллик... каби азоб-уқубатлари кундан кунга зўраймокда... Шу боисдан, Яман аҳли халос бўлиш, ечимга эришиш ва Аллоҳ Таолони рози қилиш учун фақат битта йўл борлигини, у ҳам бўлса, Пайғамбарлик минҳожи асосидаги рошид Халифалик давлатини барпо этиш учун жиддий фаолият қилиш йўли эканини жуда яхши биладилар. Зеро, шу давлат билангина қонлари, моллари ва номуслари химояланиб, икки дунё саодатига ноил бўладилар. Биз уларни мана шунга даъват қилмоқдамиз, бас, даъватимизни қабул қилувчи ким бор?! □

ХАЛҚАРО ВАЛЮТА ФОНДИ АҚШ ҲУКМРОНЛИГИ ЛОЙИХАСИДИР

Лутфий ибн Мухаммад – Малайзия

Маълумки, муайян мабдани қабул қилган давлатлар шу мабдани дунёдаги ҳукмрон мабдага ва одамлар у орқали бошқариладиган мағкурага айлантиришга харакат қиласи. Биринчи давлат мақомини эгаллаб келаётган ҳамда одамлар тақдирини белгилашда қўли узун бўлган Америка ҳам худди шундай. У шундай услубларни ишга солдики, улар ёрдамида ўзи хоҳлаган иқтисодий тартиб-қоидаларни зўрлаб тиқишириб, бошқалар томонидан қабул қилинишини таъминлади. Бу ишда тузилишида ўзи мутасаддилек қилиб, орасига ўз одамларини киритган ташкилотлар жуда қўл келди. Чунки у бу ташкилотларни Америка ҳукмронлигини мустаҳкамлашга харакат қиласиган минбарлар бўлиши учун тузган эди. Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ва Халқаро Валюта Фонди мана шундай ташкилотларнинг энг кўзга кўринганларидир. БМТ Американи ҳимоя ва сиёсий қонунийлик билан таъминласа, Халқаро Валюта Фонди Америка зўравонлигини иқтисодий жиҳатдан ёпиб туради. Яна бир жиҳатдан унинг сиёсати бўйича юрувчи бошқа давлатлар зўравонлигини ҳам ёпади. Шунинг учун айни ташкилотларга тўхталиб, уларни бир оз таҳлил қилиш лозим ҳамда уларнинг капиталистик системани ёйиш ва дунёнинг учинчи давлатларига иқтисодий ҳукмронлик ўрнатишдаги ролини очиб ташлаш керак. Иқтисодий соҳа ҳақида гап кетар экан, Халқаро Валюта Фонди ҳақида сўз юритмасликни иложи йўқ. Чунки АҚШ етовидаги бугунги глобал иқтисод даврида, капиталистик молиявий сиёсатни ижро этишдаги фаол роль мана шу ташкилотларга берилган.

Тарихга назар ташлайдиган бўлсак, Европа иқтисодий ва сиёсий жиҳатдан ҳолдан тойиб қолган бир пайтда, айниқса, иккинчи жаҳон уруши АҚШни глобаллик даражасига олиб чиқди. Бундан ташқари, Америка ўша пайтда дунё олтин захирасининг 70 фоизига эга бўлиб олди. Бу нарса уни жуда қулай молиявий ҳолатга олиб чиқиб, шу орқали халқаро иқтисодда яккаҳоким бўлишига, пул ва сиёсат билан боғлиқ ҳар бир ишда ўз назариясини зўрлаб ўтказишига имкон берди. Натижада, Америка урушда ғалаба қозонган давлатларни 1944 йил Бреттон-Вудс конференциясида чакирди. Бу конференцияда Халқаро Валюта Фонди ташкилоти тузилди ҳамда бир қатор қарор ва шартномалар имзоланди. Уларнинг асосийлари, АҚШ долларини халқаро валютага айлантириш ва уни олтинга асосланган валюта, деб

эътибор қилишдан иборат бўлди. Кейинчалик, айни қарорлар ортидан 1971 йилга келиб, долларга олтинни асос қиласлик тўгрисида қарори қабул қилинди. Бреттон-Вудс келишувига кўра, давлатлар ўзларидағи долларларни олtinga айирбошлишлари мумкин эди. Зеро, ўша пайтда бир унция олтин қиймати 35 долларга тенг эди.

Халқаро Валюта Фондини тузишдан мақсад – конференцияга аъзо бўлган ва молиявий дефицитдан азият чекаётган давлатларга моддий, техник ёрдамлар кўрсатиш ҳамда молиявий бозорлар фаоллиги ва барқарорлигини ошириш, дея билдирилган. Конференцияни чақирган ва унга раҳнамолик қилган давлат АҚШ бўлганлиги боис, у Халқаро Валюта Фонди капиталини молиялаштириш бўйича квота низоми қабул қилиш таклифини киритди. Зеро, бу низом лойиҳалар қабул қилиш ваколатига эга давлатларни белгилашни ўзи ичига олар эди. Дарҳақиқат, бу низом билан Америка ўзини энг асосий ҳиссадор сифатида тикиштиришга муваффақ бўлди. Бинобарин, қабул қилинажак қарорлар ҳам фақат Америка рози бўладиган йўлдан четга чиқмайдиган бўлди. Америка молиялаштириш билангина кифояланмади, балки Халқаро Валюта Фондидаги хизмат қилувчи кадрларни ҳам АҚШ молия вазирлигига ва Марказий Федерал Банкида ишловчи шахслардан тайинлашга ҳам муваффақ бўлди. Вашингтонда бевосита Халқаро Валюта Фондидаги ишловчи мутахассислар етишириб чиқарувчи Халқаро Ривожланиш институти очилди. Бу билан Америка Халқаро Валюта Фондини ўзининг бутун дунёни назорат қилишга қаратилган режаларидан бир қадам ҳам четга чиқмаган ҳолда ҳаракат қилувчи ташкилотга айлантириди.

Халқаро Валюта Фонди ҳаракатини кузатиб борган киши, унинг программа ва вазифаларини давомий ўзгариб туришини, бу жамоатчиликка ошкор этилмаслигига гувоҳ бўлади. Масалан, ташкилот таъсис этилган 1945 йилдан 1960 йилга қадар бўлган вақт мобайнинда Халқаро Валюта Фонди вазифаси АҚШ келажақда ўзи учун бозор очиш ва ташки сиёсатида мустаҳкам ўрнашишга муносиб, деб билган давлатларини қўллаб-куватлашдан иборат эди. Шунинг учун Фонд Европа давлатлари ва Японияга молиявий ёрдам кўрсатиб келди ҳамда долларни олtinga айлантиришга яроқли халқаро валюта сифатида сақлаб келадиган ташкилотга айланди. Бироқ АҚШ бюджетидаги камомад ва валютасидаги инфляция сабабли долларга ва унинг иқтисодига бўлган ишонч пасайиб кетгач, Франция билан Швейцария қўлларидағи

долларларни олтинга алмашишни талаб қила бошлади. Америка олтин захирасининг камайиб кетишидан хавфсираб, Никсон даврида, 1971 йил 15 августда доллардан олтин қўллаб-кувватловини бекор қилиш тўғрисида қарор чиқарди. 1975-1980 йиллар мобайнида олтиннинг молия бозорларидағи ролини камайтиришга ўтди. Буни Америка долларга бўлган ишончни қайта мустаҳкамлаш ва уни халқаро савдо асосига айлантириш мақсадида қилди. Натижада, олтин нархини пасайтириш мақсадида дунё бозорларига 412 тонна олтинни чиқарди... Бироқ воқеда бунинг тамоман акси юз берди. Яъни, 1980 йил январ ойида олтин нархи жуда хам кўтарилиб кетди. Шундай ўзгаришлар даврида Халқаро Валюта Фонди вазифаси олтин захирасидаги айни камомадни ёпиш учун олтинни Америкага сотишдан иборат бўлди. Маълумки, Фонд жаҳонда олтинга эга ташкилотларнинг энг каттаси ҳисобланади. Яъни, АҚШ ва Германиядан сўнг учинчи ўринни эгаллаган бўлиб, Жаҳон Олтин ташкилоти чиқарган сўнгги статистик маълумотга кўра, кўлида 2800 тонна олтин захираси бор. Саксонинчи йилларда Халқаро Валюта Фонди ўзини муолажалар ёзиб берувчи шифокор сифатида кўрсатар эди. Аммо у аксар ҳолларда ўзидан талаб қилинган йўлдан тескари йўлдан юрмоқда. Мисол учун, «Осиё йўлбарслари» зарбасига учраган иқтисодий кризисда зарар кўрмасдан чиқишига муваффақ бўлган бирдан бир давлат Малайзия бўлганига гувоҳ бўламиз. Нега, чунки у Халқаро Валюта Фонди томонидан таклиф қилинган муолажани олмади. Зотан, айнан шу муолажалар сабабли Индонезия, Тайланд ва Филиппин сингари давлатлар иқтисодиёти катта зарар кўрди ва издан чиқди.

Иигирма биринчи аср бошларида Халқаро Валюта Фонди роли четга чиқди ва овози, деярли эшитилмай қолди. Бунинг бир неча сабаблари бор, уларнинг асосийси: Бутунлай Америка фойдасига хизмат қилган Халқаро Валюта Фонди ишининг кераги бўлмай хам қолди. Хусусан, «терроризмга қарши кураш», деган нарса Америка манфаатига хизмат қилувчи дастакка айланиб, халқаро ташкилотларга эҳтиёж қолмади, уларнинг ролини қисқартириб, депсаб ўтиб кетилаверадиган бўлди. Ҳатто баъзи америкалик сиёsatчилар Халқаро Валюта Фондининг даври ўтди, энди кераги йўқ, дейишиди. Аммо кўплаб молиявий муассасаларни вайрон қилган 2008 йилги Ипотека кризиси ортидан Халқаро Валюта Фонди қайта кучга кирди ва айни кризисдан зарар кўрган давлатлар иқтисодини кутқаришга ўзининг молиявий захираси билан ҳисса қўшди.

Халқаро Валюта Фонди давлатлар иқтисодиёти схемасини чизиб бериш ролини ўйнаганлиги, яъни у халқлар бойликлари устидан назорат ўрнатиш ва уларни қарзлар билан боғлаб олиш куроли бўлганлиги боис, сўнгги йилларда эксперталар диккати марказида турибди. Биз бунга далил сифатида айтадиган бўлсак ҳамда унинг маъмурий аппаратини обдан ўрганиб чиқадиган бўлсак, қуидагиларга гувоҳ бўламиз: Ташкилотнинг йигирма тўрт нафар аъзоси бор бўлиб, уларга франциялик Кристин Лагард исмли аёл раҳбарлик қилади. У Европа Иттифоқи манфаатини ҳимоя қилувчи вакил ҳисобланади. Хитойлик Жан Тао унинг ўринбосари. Америкалик Дэвид Липтон, япониялик Ёсихито ва бошқалар кенгашда ўз давлатларидан вакил сифатида хизмат қилишади. Бу ерда эътиборли нарса шуки, Америкаликлар эга бўлган салоҳиятлар Халқаро Валюта Фонди раҳбарининг салоҳиятидан кўп ҳамда у барча қарорларга вето қўйиш ҳуқуқига эга. Бунинг сабаби, юқорида айтганимиздек, квоталар низомидир. Хитой айни низомга ўзгартиш киритилишини талаб қилди, унинг халқаро иқтисодий мувозанатларни ўзида акс эттирмаётганини билдириди. Хусусан, Хитой дунёда иқтисоди энг кучли давлатлардан иккинчи ўринда туради. Зоро, Америка вето ҳуқуқига эга бўлиш билан кифояланмаган, балки Халқаро Валюта Фондида буюрувчи ва тақиқловчи қарорлар чиқариш ҳуқуқига ҳам ўзининг одамлари эга бўлишини истади. Бунинг учун «Рубин тармоғи», деб номланган лобби тузди, бу лоббининг вазифаси АҚШ хукмронлигини таъминлаш ва Халқаро Валюта Фонди сиёсатларини айни ғоя сари йўллашдан иборатдир. Лобби аъзоларининг асосий белгиси шуки, уларнинг аксари АҚШ маъмуриятининг молия вазирлигига, Федерал Банкда ёки «Сити Банк» каби Америка банкларида ишлаган мансабдор шахслардир.

АҚШ билан Хитой ўртасидаги асосий келишмовчиликка уларнинг иқтисодий кризисни айрича тушунишлари сабабдир. Яъни кризис иқтисодиёт занжирининг бир ҳалқасидан келиб чиқсанми ёки уни структурасига дарз етиб, уни қайта тузиш ва янгилаш керакми, шу хусусда. Масалан, Америка томони бу кризис бир ёзги булут кабидир, бир қатор мантиқий қарорлар ва солиқ сиёсатини қўллаш билан ҳал қилса бўлади, деб ўйлади. Бунинг акси ўлароқ, Хитой унинг структураси кризисга учраган, шу боис бутун халқаро иқтисодий сиёсатда туб ўзгартиш бўлиши керак, деб билади. Бу – айниқса, доллар борасида – қайсиadir даражада тўғри фикр бўлса ҳам, бироқ АҚШ маъмурияти бундай қарор қабул қила олмайди. Чунки бу нарса иқтисодий жиҳатдан ўз

жонига қасд қилишга олиб боради. Зеро, Америка долларни халқаро асосий валюта даражасига олиб чиқиш билан дунё устидан ҳукмрон бўла олди. Бошқа давлатлар ҳам долларга эга бўлишга ва уни ўз валюталарининг муҳим манбаига айлантиришга ҳаракат қилишмоқда. Ҳатто Американинг энг ашаддий иқтисодий рақиби бўлган Хитой ҳам АҚШ фазнасининг 1.2 триллион доллар қийматидаги облигацияларга эгалик қиласди, унинг захираси 3.14 триллион долларни ташкил қиласди. Бу билан гарчи Хитой ўз юанини халқаро валютага айлантиришга уринаётган бўлса-да, бироқ у АҚШдан ажрала олмайдиган бўлиб қолди.

Ҳозирда Халқаро Валюта Фондининг асосий роли:

1 – Молиявий ликвидликни ишга тушириш;

2 – Кредит бериш.

Бундай ҳолатда Халқаро Валюта Фонди банк ролини ўйнамоқда. Ваҳоланки, бу унинг Фонд сифатига зид. Шунинг учун биз кўплаб мутахассисларнинг Халқаро Валюта Фондига банклек сифатини бериб, уни халқаро банк, деб ҳисоблаётганларига гувоҳ бўляпмиз. Хусусан, Халқаро Валюта Фонди уставида ҳам у билан ишлаш аъзо давлатларнинг марказий банклари орқали бўлиши таъкидланган. Чунки, шуни эътиборга олишимиз керакки, ўз валютаси миқдорини камайтиришни истаган давлатларга Халқаро Валюта Фонди муайян шартлар қўяди. Зеро, валюталарни камайтиришга рози қилишнинг халқаро ваколати мана шу ташкилот зиммасида.

1 – Молиявий ликвидликни ишга тушириш:

Бу ишни банк иштирокчи аъзолардан маблағ ундириш орқали амалга оширади. Ҳар бир аъзо ўзига белгиланган квотага қараб маблағ беради. Бу маблағ Халқаро Валюта Фонди капиталига кўшилади, ўз навбатида, Халқаро Валюта Фонди олтин сотиб олиш ва сотиш амалиётлари орқали уни ишга тушириш билан шуғулланади. Халқаро Валюта Фонди ўзининг асосий хусусияти бўлган айни амалиёт туфайли иқтисодий кризислардан омон қолади. 2004 йил Халқаро Валюта Фонди дунё бозорларидан 400 тонна олтин сотиб олди. Унинг асосий харидорлари эса, марказий банклар ҳисобланади. Харидорлар ичida энг биринчи ўринни Хитой эгаллайди, зотан, у йилига 455 тонна олтин ишлаб чиқариш билан олтин саноатининг юкори таҳтини эгаллаган. Хитой юанни олтин билан асосланган валютага айлантиришга қизиқаётгани сабабли олтин сотиб олиш ва уларни захиралаш учун ваколатли банклардан фойдаланмоқда. Бу билан долларга бўлган талаб камайиб, Хитой валютаси унинг альтернативига айланади.

АҚШнинг Эрон ва Россияга санкциялар жорий қилаётгани ва Хитойнинг жаҳон иқтисодиётига етакчилик қилиш даъвоси тобора кучаяётгани сабабли олtinga бўлган талаб юқорилашда давом этмоқда. Ҳозирда бир унция олтин 1305 долларга етган. Боз устига, биржা бозорлари ўзгаришни бошдан кечираётган бир пайтда, сармоядорлар олтинни хавфсиз ҳудуд, деб ҳисоблашмоқда. Зеро, биржা бозорлари чайқовчилик устига қурилган бўлиб, улар ҳақиқий иқтисодга муҳтож. Бу эса, иқтисодий кризислар юз берини мұқаррар қилиб қўймоқда. Капиталист иқтисод назариячилари кризисларга ҳар 18 йилда содир бўлиб турадиган соғайиш ҳолати, деб қарашиди. Демак, айтиш мумкинки, капиталистик давлатлар иқтисодиётида кўлланаётган молия сиёсатларида келажак ҳақида фикр йўқ. Аксинча, улар муаммолар сабабини излаш ўрнига, муаммодан қочишига қаратилган сиёсатлардир. Бу ҳақда изоҳ берувчилар ҳар хил фикрдалар, аммо аксарлари айни сабабларнинг асосийси валюталарда олтин асоснинг йўқлиги, деган фикрга келишган. Дарҳақиқат, Халқаро Валюта Фонди олtinga бўлган талабнинг доим ўсиб бораётганидан фойдаланди ва олтин билан молиялаштириб, савдо қилувчи ташкилотларнинг, шунингдек, «Bullion Banks» ёки «ATM» банк, деб аталган бошқа банк ва ташкилотларнинг энг каттасига айланди. Бугун кўплаб давлатлар, жумладан, Япония, Германия, Голландия ва Халқаро Валюта Фонди ҳам ўзларининг олтин захираларини АҚШнинг Федерал Банки билан Британиянинг марказий банкларига қўйишишмоқда. Бу икки банкда сақланувчи олтин 10600 тоннани ташкил қилади. Бу айтилганларнинг барчасидан аён бўлмоқдаки, Халқаро Валюта Фонди бошқа халқаро ташкилотлардан алоҳида ажралиб туради ва ўзининг йирик молиявий хазинасидан ҳамда молиявий сиёсатида АҚШдан кўллаб-қувватлов олган ҳолда, маълум даражада мустақил ҳаракат қиласиди.

2 – Кредит бериш:

Кредит бу асаб системаси, демакдир, ундан капиталистик молия институтлари озуқаланади. Халқаро Валюта Фонди, бошқа марказий банклар қатори, кучсиз давлатларга, яъни, молиявий ресурслар етишмовчилигидан ва савдо балансидаги камомаддан азият чекаётган, банкротга учраган давлатларга кредит беради. Бунга сўнгги пайтда юз берган Греция кризисини, унга марказий банк аралашиб, 1.8 миллиард доллар қийматида шартли кредит берганини мисол қилиш мумкин. Бироқ кредит олиш осон иш эмас. Чунки молиявий ёрдам оладиган давлат қатор шартларни

бажариши керак. Халқаро Валюта Фонди томонидан белгиланадиган ҳолдан тойдирувчи бу шартлар ўша давлатнинг муҳим секторларига зиён етказади. У масалан, асосий озиқ-овқат маҳсулотларидан қўллаб-куватловни олиб ташлаш, солик миқдорини ошириш, ишчи ўринларни камайтириш, хусусийлаштириш... каби ислоҳотларни шарт қиласди. Бундан ташқари, ижтимоий ва таълим соҳаларига ҳам маълум шартлар қўйилади. Бу шартларнинг барчаси – кредит берилишидан олдин – аслида заиф бўлган давлатлар томонидан имзоланади ва амал килинади... Бу билан айни заиф давлатлар баттар ёмон аҳволга тушади. Ҳа, ушбу ислоҳотлар кўплаб ички бекарорликларни келтириб чиқаради. Бунга Венесуэла ва Гречияда бўлган аҳволни мисол қиласак бўлади. Халқаро Валюта Фонди худди халқаро марказий банк сифатида ҳаракат қилиб, давлатлараро марказий банклар устидан хукмронлик қиласди ҳамда уларнинг молия ва валюта билан боғлиқ сиёсатларини белгилаб беради. У 2008 йилги молиявий кризисдан олдин ўзининг кредит сиёсатида квота программасига таянар эди. Квота умумий маблаг бўлиб, уни аъзо давлатлар йиллик аъзолик взноси сифатида тўлайди. Эҳтиёжларига қараб квотадан олишлари ҳам мумкин. Бироқ олаётган маблағи ўзи учун белгиланган квота нисбатидан ошмаслиги шарт қилинган. Ҳозиргина айтганимиздек, 2008 йилги молиявий кризисдан олдин шундай эди. Бироқ бу давлатлардан кўпчилигининг иқтисоди ва банклари банкротга учраши оқибатида Халқаро Валюта Фонди ўзидан кредит сўраган давлатларга нисбатан юргизаётган молиявий сиёсатини қайта кўриб чиқишига ўзгартиришга мажбур бўлди ва анъанавий кредит сиёсатини кўллашга ўтди. Шунинг учун Халқаро Валюта Фондидаги энг йирик ҳиссадорлар ўзларининг кредит бериш лаёкатларини кучайтиришга, фаолият майдонларини кенгайтиришга келишишди. Бу келишув Катта Йигирматалик (G-20) давлатларининг Лондондаги саммитида бўлиб ўтди. Улар G-20 саммитида Халқаро Валюта Фонди капиталини 750 миллиард долларга оширишга келишишди, улардан Обама маъмурияти 100 миллиард доллар ҳисса қўшди. Айни келишувга кўра, кредитор давлатлар олинган маблағнинг бутунича тўланиши мажбуриятини олади. Қарз хизматлари давлатларнинг умумий бюджети хисобидан чегириб қолинади ва бу билан айни давлатлар Халқаро Валюта Фонди қўлида гаров бўлиб қолади. Айни тўловлар бажарилишини кузатиш учун эса, Халқаро Валюта Фонди экспертлари келишилган шартларга тўла амал қилинаётганига ишонч ҳосил

қилиш мақсадида навбатма-навбат, ўша давлатларга сафарлар уюштириб туради.

Мисол учун, Халқаро Валюта Фонди лойиҳаларини амалда татбиқ қилиш йўлидаги ҳаракатлари доирасида, у билан Тунис хукумати ўртасида Тунисга 2.8 миллиард доллар қийматида кредит бериш борасида битим имзоланди. Хукумат бу кредитни қачонки Халқаро Валюта Фонди комиссиясининг розилигига эришганидан сўнг тўрт бўлиб оладиган бўлди. Яъни комиссия Тунис хукуматининг давлат ҳаражатларини камайтириш ва солиқ миқдорини кўтариш каби зиммасига юкландган ислоҳотларни амалга ошираётганига ишонч ҳосил қилгандан сўнгтина кредит битимини тасдиқлайди. Дарҳақиқат, Туниснинг 2018 йилги бюджетини белгилаш Халқаро Валюта Фонди назоратида амалга оширилди. Чунки у хукуматнинг қолган кредитларни олишда давом этиши учун ундан кескин чора-тадбирлар қўллашни талаб қилди. Мисрда ҳам хукумат билан Халқаро Валюта Фонди ўртасида 12 миллиард доллар миқдорида кредит бериш тўғрисида битим имзоланди, ташкилот бу суммани Миср хукумати билан келишилган режа асосида уч йил ичида берадиган бўлди. Бюджет камомадини ҳал этишга қаратилган бу режалар давлат ҳаражатларини камайтириш, солиқлар миқдорини ошириш, маҳаллий валюта қадрини бекарорлаштириш каби иқтисодий тадбир-чоралар орқали амалга оширилади. Эҳтимол, энг эътиборни тортадиган нарса Фонд томонидан чиқарилаётган ҳисоботлар бўлса керак. Чунки уларда иқтисодий вазиятга «яҳши», дея баҳо берилиб, жиддий ислоҳотлар ўтказилмоқда, иқтисодий ўсиш суръати юқориламоқда, дейилади. Бироқ реал воқеда бошқа нарса. Яъни, айни давлатлар ташкилотлари нашр қилаётган статистик маълумотлар Халқаро Валюта Фонди ҳисоботларини ёлғонлигини, ҳақиқатга зид келаётганини очиб қўймоқда. Шу боис, биз бу ташкилот ҳисоботлари, ҳар қанча бўйтон билан тўлдириб, зийнатлаб кўрсатилмасин, қоғоздаги сиёҳдан бошқа нарса эмаслигини тушуниб етдик. Бунга энг кучли далил, Тунисда қўзғолон аланг олишдан олдин Халқаро Валюта Фонди томонидан чиқарилган ҳисоботдир. Унда Тунисдаги иқтисодий вазият жуда яҳши, деб берилган. Бироқ қўзғолон, айнан ёмон иқтисодга қарши кўтарилиб, унинг машақкатларни енгиб ўтишга қодир эмаслигини, аксинча, мудом иқтисод устида турганлар капиталистик иқтисод низомини татбиқ қилиш ва унинг ташкилотларига эргашишда давом этаверар эканлар, бундай иқтисод ўзгаришсиз ўрнида айланаверишини исботлади.

Шунинг учун режимлар кредит олишни истар экан, Халқаро Валюта Фонди зўрлаб тиқишираётган ислоҳотлардан ўзини олиб кочишга уринади. Чунки бу ислоҳотлар юртда кўпинча бекарорликлар келтириб чиқариб, айни режимларни ағдаришга олиб келади. Шуни ҳисобга олиб, бу режимлар кредитни Халқаро Валюта Фондидан эмас, АҚШ, Хитой ва Европа Иттифоқидан олишга ҳаракат қилишади. Ўз-ўзидан, бундай ҳолатда, ўша қарз берган давлатга қарам режимга айланышади. Чунки молнинг тўхтовсиз оқиб келиши мана шу режимни тобе режимга айлантириб қўйиши мумкин. Масалан, АҚШ маъмуриятининг ёрдам пуллари давлатлар бўйнига қилич мисол тиради. Шу орқали бу маъмурият «ширинлик ва таёқ» сиёсатини қўлламоқда. Яъни, Америка ва унинг режаларига эргашган давлатларга сахийлик билан пул бериб борилади, қачон бу давлатлар унинг йўлидан андак четга чиқаётгани кўриниб қолса, дарҳол Америка бунга реакция билдириб, ёрдам пулларини кесиб қўяди. Бу эса, айни давлатларни, хусусан, учинчи олам давлатларини Америка ёрдамларини ҳеч иккиланмай олаверадиган, юртлари манфаатига мутлақо алоқаси йўқ қонунлар қабул қиласидиган давлатларга айлантириб қўяди. Масалан, ёнилғи маҳсулотлари нархини кўтариш, янги-янги солиқлар солиши ёки банкрот жарлиги ёқасига келиб қолган давлатлар қўллаётган сўнгги чора, яъни, пул босиб чиқариш... каби қонунлар. Шубҳасиз, буларнинг барчаси одамларнинг шахсий жамғармаларини баракасиз қилиб, нархнаволарни кўтариб юборади, уларни кучли валюта ва олтин сотиб олишга мажбур қиласиди, ўз навбатида, инфляция даражаси кўтарилади... Шунинг учун Америка ёрдамлари режимларнинг ўз тахтлари давомати учун таянаётган фаол воситага айланди. Америка бу ёрдам ва кредитларни, айниқса, мустабид режимларнинг асосий таянчи сифатида, ҳарбий жиҳатга сарфлашларига эътибор қаратади. Ваҳоланки, ҳарбий соҳа самарасиз истеъмол сектори бўлиб, бунга таянган давлат қарзлар ботқоғидан чиқолмайдиган бўлиб қолади.

Юқорида баён қилинганларга қўшимча, Халқаро Валюта Фонди ўз муомаласини факат давлатларга чеклаб қўймай, балки эътибор доирасини «Too Big To Fail Banks» каби йирик банклар даражасига кенгайтирган. Бу йирик банклар Халқаро Валюта Фонди билан – хусусан, олтин бозори бўйича – ҳамкорлик қиласиди. Бинобарин, улар фаолият қиласидиган бирон давлат иқтисодий кризисга юз тутгудек бўлса, бу Халқаро Валюта Фондига салбий таъсир қўрсатади. Шунинг учун биз Халқаро Валюта Фондини

йирик банклар сармоясини ҳимоя қилиш учун ўша давлатларга кредит беришга шошаётганига гувоҳ бўляпмиз, масалан, «JPMorgan» ва «Goldman Sachs» банклари билан бўлгани каби. Дарвоке, иқтисодчи эксперталардан бири Халқаро Валюта Фонди вазифасини шархлаб, «у бойларга мурожаат қилувчи ташкилот бўлиб, вазифаси магнатлар бойлигини ҳимоя қилиш ва ўстиришдан иборат», деганди.

Шуни таъкидлаш жоизки, олтмишинчи йилларда юз берган долларга ишончсизлик кризиси Халқаро Валюта Фондига қаттиқ таъсир қилди ва уни 1969 йил ўзининг маҳсус валютасини чиқаришга мажбур қилди ва бу маҳсус ўзлаштирма ҳуқуки, деб аталди. Ушбу валютанинг ҳар битта бирлиги 0.68 доллар қийматида бўлиб, ўша пайтдан то жорий йил сентябр ойига қадар чоп этилган айни маҳсус валютаси 291 миллиард долларга етди. Бу бошқа валюталардан фарқ қиласа-да, аммо халқаро муассасадан чиқарилгани эътиборидан, давлатлар ишончини қозонган бўлиб, ҳар қандай валюта билан алмаштириш ва халқаро бозорда айирбошлиш қобилиятига эга. Дарҳақиқат, Халқаро Валюта Фонди ўзининг маълум салоҳиятларини тиқишириб, давлатлар ишларига аралашиш ҳуқукига эга бўлди, турли ечимлар бериб, бу ечимларига амал қилганлар ҳолигавой бўлди. Масалан, «Тўрт Осиё қоплони» иқтисодиёти мана шу Халқаро Валюта Фонди тақдим этган ислоҳотларни қабул қилиш сабабли вайрон бўлди. Аргентина ҳам шу сабабли зулматли туннельга қириб, бугунги кунгача қийинчиликлардан боши чиқмаяпти... Нигерия қарздорлик ботқоғига ботган... Грециянинг аҳволи, то Халқаро Валюта Фонди аралашувига қадар бўлган ҳолатига нисбатан бугун энг заиф аҳволда. Чунки бу ташкилот уни қатор шартлар билан кишанлаб қўйган... Демак, Халқаро Валюта Фонди ишларини кузатиб бораётган киши биладики, бу фонд оддий сабаблар туфайли бирорта ҳам айтари яхши нарса келтирмаган. У АҚШ қўлидаги хукмрон бўлиш қуролларидан бири бўлиб, олдиндан белгилаб берган режа бўйича қадам ташлайди. Унинг вазифаси, АҚШ етакчилигини ушлаб туриш ва бошқа рақобатчининг чиқишига йўл қўймаслиkdir.

Сўзимиз ниҳоясида шуни таъкидламоқчимизки, иқтисод хаётнинг асаб системаси бўлса, мол шу системадаги окувчи қондир. Шунинг учун инсон молга катта эътибор беради ва уни ҳаёт ишларини йўлга қўйишда бош омил қилиб олади. Бироқ молга нисбатан кўз-қарааш иқтисодий низом ва у билан боғлиқ барча нарсанинг асоси бўлган фикрий базанинг қандайлигига қараб

турлича бўлади. Ҳазоратлар шубҳасиз бир-бiri билан тўқнашиб, бир-бiriiga таъсир ўтказади... Энди, ҳазорий жиҳатдан мағлубиятга учрашнинг ўлчови эса, таслим бўлиш ёки Ибн Халдун айтганидек, «Ҳар бир мағлубнинг ғолибга эргашиш фитнасига учрашидир». Фарбу Шарқ тимсолидаги капиталистик маданият соҳиблари ҳаёт ҳақида маълум тушунчани қабул қилиб, бутун дунёни шу билан бўяшни исташади. Масалан, Хантингтон «талабимиз шуки, гарблик бўлмаганлар ўзларининг барча қадриятларидан воз кечсинлар ва бошқарув, иқтисод, таълимга оид ишларида, барча муассасаларида Farb тушунчаларини қабул килсинлар, чунки маданиятли бўлишга олиб борувчи ягона тушунчалар Farb тушунчаларидир», деган. Зотан, капитализм системаси Яратувчининг мол мавзусига ёки одамлар ишларини юргизиш масаласига аралашмасин, дейди. Мана шу асосий мафкурадан қонунлар балқиб чиқди ва бу қонунлардан молия институтлари яратилди. Аммо бу институтлар инсонга бефарқ муносабатда бўлиш ва уни фақат рақам-ҳарф, деб ҳисоблаш йўлидан юрди... Асосий эътибор эса, молга, уни кўпайтиришга қаратилди, бойлар билан камбағаллар ўртасидаги бўшлиқни улкан жарликка айлантирилди, талон-тарож қилишни турли номлар билан қонунийлаштириди. Халқаро Валюта Фонди ҳам мана шу капитализм биноси қурилишида ишлатилган ғиштлардан биридир. Аммо кризислар қалашиб кетиши ортидан бу бино пойдеворига, устунларига дарз етди... Ҳатто кўплаб иқтисод таҳлилчилари ҳам бино асосларига нисбатан ишонч йўқотишди. Бутун олам чакалакзорда яшайдиган бўлиб қолди ва бунга капитализм, унинг мафкура ва ташкилотлари сабабчи. Шунга биноан, бугун барчанинг кўзи Исломга қараб турибди. Улар ҳаёт йўналишини тўғрилашга ва табиий йўлига солиб қўйишга фақат Исломгина кодир, деган эътиборда қарамоқдалар. Хусусан, Ислом фикхий ва тарихий меросга бой бўлгани учун унинг дунёга етакчилик қилиши табиийдир. Ислом ва унинг мумтоз иқтисодий қонунчилиги тарихда унинг инсон ва жамиятни тарақкий топтиришга лойик дин эканини исботлаган. Айникса, бу қонунчилик соғлом куллий мафкурадан балқиб чиқсан бўлиб, унда борлик, инсон ва ҳаётга Аллоҳнинг нури билан назар ташланади. Натижада, дунё ўзининг тўғри йўлига солиниб, ҳақиқий қуллик тушунчаси рўёбга чиқади.

Шунинг учун тубдан ўзгартириш сари бўлган самарали фаолият сиёсий фаолиятдир. Чунки у барча сиёсий ва иқтисодий қўринишдаги Ислом лойиҳасини тақдим этади ва маълум

жихаттагина чекланиб, бошқа соҳалардан ғафлатда қолмайди. Ислом ҳаётдан ғойиб этилиб, узоклаштирилган пайтда, ўзгартириш амалиётидаги асосий мақсад битта йўналишга, яъни исломий ҳаётни қайта бошлаш йўналишига қаратилмоғи лозим. Бошқа иккиласми фикрларга қаратилмаслиги керак. Мисол учун, яхши майший турмуш даражасига эга Туркиядаги ўзгартириш, Судандаги ўзгартиришдан фарқ қилмайди. Чунки ўлчов Исломнинг йўқлигидир, Туркияда ҳам, Суданда ҳам, барча давлатларда ҳам Ислом сиёсатда, давлатда йўқ. Зоро, Исломни ҳаётга қайтариш билангина Исломий Уммат мустақиллик, дахлсизлик ва юксакликка эришади. Шу боис жамиятни яккаю ягона Ислом доирасида тубдан ўзгартириш мақсад қилинмас экан, ўзгартириш ҳаракати албатта муваффақиятсизликка учрайди. Демак, фаолият фикрий ва сиёсий бўлмоғи лозим. Бундай фаолият мавҳум фалсафадан йироқ бўлган воқеий, инсоний ва амалий мулоҳазаларга асосланган лойиҳани тақдим этади. Шунингдек, ушбу лойиҳанинг тарихий ҳақиқати мавжуд бўлиб, у ён бериш ва чекинишни қабул қилмайди. Шунинг учун буни тақдирӣ масала, деб айтяпмиз. Чунки Ислом Уммати, қандайдир бир уммат эмас. Унинг зиммасига ўзи ва бошқа халқларга нисбатан жавобгарлик юклангандар. Шунинг учун ҳам у раббоний тушунчадаги рисоласи бор Умматдир. Зотан, бундай хитобни саҳобаи киромлар ва улардан кейинги халифалар яхши тушунганлар. Умар ибн Хаттоб ﷺ «Ким ушбу Умматнинг бир бўллаги эканидан шодланса, бас, Аллоҳнинг Умматга қўйган шартларини адо қилсин», деганлар ва Аллоҳ Субҳанаҳунинг ушбу каломини зикр қилганлар:

﴿كُنْتُمْ حَيْرَ أُمَّةً أَخْرِجْتُ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوُنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ﴾

بِاللَّهِ

«(Эй уммати Муҳаммад), одамлар учун чиқарилган умматларнинг энг яхиси бўлдингиз. Зоро сиз маъруфга буюриб, мункардан қайтарасиз ва Аллоҳга имон келтирасиз»

[Оли Имрон 110] □

ТАКЛИД

Устоз Ҳамза Ҳирзуллоҳ

Аллоҳга ҳамд бўлсинки, У Зот бутун борлиқни яратиб, еру осмонни тарбия қилди, Одамни яратиб, унга исмларни ўргатди, сажда қилишдан кибр қилган ва башариятни йўлдан оздириши билан таҳдид қилган Иблисдан ташқари барча малоикаларни Одамга сажда қилдириб, бутун башариятни мукаррам этди. Аллоҳ Таоло дунёни синов ҳовлиси қилди-ю, лекин тақдирлаш ҳовлиси қилмади. У йўз раҳмати ила башариятга росуллару анбиёларни юбориб, Мұхаммад ﷺни анбиёлар сўнгиси ва бутун еру кўк халқи ичидаги яхшиси қилди, шу пайғамбарининг рисоласи ила неъматларини мукаммал қилди. Парвардигоримизга бутун еру кўк баробарича ҳамду сано бўлсин... Аллоҳдан ўзга илоҳ йўқ эканига гувоҳлик бераман. Берган гувоҳлигим, бизни Аллоҳнинг дўзахидан қутқариб, мағфиратига буркасин. Аллоҳ Субҳанаҳу ўз динида бизларни сабит қадамлардан килсин. Шунингдек,

«مَنْ يُرِدُ اللَّهُ بِهِ حَبْرًا يُعْقِلُهُ فِي الدِّينِ»

«Аллоҳ кимга яхшиликни ирода қилса, уни динда фақих қилиб қўяди», деган Мұхаммад ﷺнинг Аллоҳнинг бандаси ва Росули эканига гувоҳлик бераман. Аммо баъд:

Биз Умматнинг кўплаб фарзандларини тақлид мавзусини билишга муҳтоҷ, деб топганимиз учун бу мавзуни ёритишни истадик. Зоро, ҳар бир мусулмон шаръий илмда ижтиход мартабасига етмаган экан, демак у тақлид қилишга муҳтоҷдир. Чунки у Парвардигорининг буйруқ ва тақиқларини билиш ҳамда барча амаллари ва сўзларида Аллоҳнинг динига чекланиши учун тақлидга муҳтоҷдир.

Устига устак, уламоларнинг йўқолгани сабабли шаръий илм Уммат фарзандлари зеҳнидан учниб, йўқолди. Имом Муслим Ўзининг сахихида ривоят қиласиди, Росулуллоҳ ﷺ бундай дедилар:

«إِنَّ اللَّهَ لَا يَقْبِضُ الْعِلْمَ إِنْ تَرَأَّسَ مِنْ الْعِبَادِ وَلَكِنْ يَقْبِضُ الْعِلْمَ بِقَبْضِ الْعَالَمِاءِ حَتَّىٰ إِذَا لَمْ يُبْقِ
عَالَمًا أَخْذَ النَّاسُ رُءُوسًا جَهَنَّمَالاً فَسَلَّوْا فَأَفْتَوْا بِغِيرِ عِلْمٍ فَصَلَّوْا وَأَصْلَوْا»

«Аллоҳ илмни бандалар қалбидан суғуриб олиш орқали ҳаётдан кетказмайди, балки илмни Уламоларни ҳаётдан кетказиши орқали кетказади. Қачон Аллоҳ бирорта ҳам олимни қолдирмай кетказгач, одамлар нимани сўрашса илмсизлик билан фатво берадиган ва бу билан ўzlари ҳам адашиб, одамларни ҳам адаштирадиган жоҳилларни ўzlарига бошлиқ қилиб олишади». Дарҳақиқат, уламоларнинг кетказилиши ва одамлар жоҳилларни ўzlарига бошлиқ қилиб олишлари баробарида, бугунги кунда

уламолардан қолган қутгани ҳам биздан йироқлашиб, сукут қилиб, ғойиб бўладиган бўлиб қолишди. Оқибатда Уммат фарзандлари орасида шаръий илм топилмай қолди.

Зотан, тилга эътибор бермаслик, кейин ижтиҳод эшикларининг ёпилиши Уммат фарзандларининг Исломни яхши тушунмаслигига ва фиқҳий иқтидорларининг пасайиб кетишига сабаб бўлди. Шунингдек, Ғарб ва куфр давлатларининг мусулмонларга зўравон бўлиб, ҳокимиятларини тортиб олишлари ҳамда Умматга фикрий маърифат жиҳатидан зарба беришлари ҳам сабаб бўлди. Ғарб мусулмон юртларидағи шаръий фанлар факултетларидаги фиқҳ илми қаторига фалсафа илмини ҳам киритди, шу орқали одамларга фиқҳни ёмон кўрсатди, уни воқедан узоқлаштириди. Оқибатда, шаръий фанлар факултетларидаги фиқҳ илми, шайхлар ва талабалар, минбару мавъизалар учун бўлиб қолди, татбиқ, ўзгартириш ва ташаббусни қўлга олиш учун эмас. Фиқҳий қувват ортга кетгандан ортга кетди, уламолар озайиб, муқаллидлар кўпайди.

Яна бир муаммо пайдо бўлди. Бу муаммо шуки, муқаллид уламоларга қандай тақлид қилишни билмайди, тақлид қилиш қоидалари ва ҳукмларини тушунмайди. Муқаллидинг вазифаси нима эканини билмагани сабабли – бу вазифа олимни иши, дея тинч юраверадиган бўлиб қолди!

Ҳозирги замонда тақлид мавзусининг қатор муаммолари ичида дард устига чипқон бўлгани бор. У ҳам бўлса, мусулмонлардан бир гурӯҳи Аллоҳнинг ҳукмларини ҳамда амр ва қайтариқларини билишга эътиборсиз бўлиб қолишди ёки уларни дикқат билан ўрганмай қўйишиди. Ҳатто улар ўзларидан келиб чиқсан ҳолда фатволар бериб, Аллоҳнинг ишида нафс-ҳаволари ва манфаатларига эргашадиган бўлиб қолишди. Улардан нега бундай қилишаётганини сўрасангиз, «Сенга одамлар фатво беришса ҳам, сен қалбингдан фатво сўра», «Динимиз енгил, қийин эмас, сен уни қийин қилма», «Биринчи манфаатга қара, динимиз одамлар манфаатига қарайди», «Менинг ниятим соғ, муҳими ният эътибор»... каби узрлар келтиришяпти!! Ҳолбуки, бу гаплари билан дини ва Уммати олдида масъулиятни зиммасига олишдан қочиш учун ўзларига ўзлари йўл топишияпти, холос!

Илм толиби сифатида уч-тўртта китобни ўқиб тамомлашган бўлса, бас, ўзларини алломаи замондек тутиб, бошқага тақлид қилишимга ҳожат йўқ, деб билишяпти. Ҳатто тақлид қилишни ўзига уят, деб билияпти. Ўзини олим фаҳмлаб, Аллоҳнинг Китоби ва Росулининг суннатларидан нотўғри фатволар бериб, залолатга киришияпти, бошқаларни залолатга торшияпти!

Мана шулардан келиб чиқиб, мужтахид бўлмаган кишиларга дин аҳкомларини қандай олиш кераклигини кўрсатиб бериш лозим. Бунда Аллоҳ ёрдамчи бўлсин, Унгагина таваккул қиласиз.

Ушбу мавзуда бир неча масалалар ҳақида сұхбатлашамиз:

Биринчи масала:

Тақлид ва унинг ҳукми

Тақлид бу ўзганинг фикрига бирор зарурий ҳужжатсиз амал қилиш бўлиб, муқаллид амал қилиш учун бирор фикъий масалада мужтахид олимнинг сўзига эргашади. Яъни муқаллид мужтахиднинг сўзига унинг бу сўзи бирор бир ҳужжатга асосланганига ишонгани учун эргашади. Аммо муқаллиднинг ўзи бу ҳужжатни билмайди. (Бу ўринда ҳужжатни билишдан мурод ҳужжатни айтиб ёки ёдлаб қўйиш эмас, балки ижтиход қилиб ҳукм истинбот қила оладиган даражада билишдир). Шу жиҳатдан, у яъни муқаллид ҳукмни шаръий далилдан истинбот қилмаган ҳолда амал қилган кишидир.

Ижтиход қилишга қодир бўлмаган киши ижтиҳодда эътиборга олинган баъзи илмларга эга бўлса ҳам – баъзи мўътазила ва бошқа уламоларнинг фикридан фарқли ўлароқ – албатта мужтахидлардан бирига тақлид қилиши ва унинг амалий аҳкомлардаги фатвосига эргашиши керак. Бизнинг ушбу фикримизга нусус, ижмо ва ақлий далиллар мавжуд.

Нусусдан далил: Аллоҳ Субҳанаҳу ва Таолонинг ушбу сўзиидир:

﴿فَسْأَلُوا أَهْلَ الْأَنْبَارِ إِنْ كُنْتُمْ لَا تَعْمَلُونَ﴾

«Агар билмасангизлар, аҳли илмлардан сўрангиз»

[Наҳл 43]

Бу ерда гап умумий бўлиб, билмаган нарса ҳақида сўрашдан иборатdir.

Ижмодан далил: саҳобалар даврида оми кишилар амалий шаръий аҳкомларни мужтахид саҳобалардан сўрашган, саҳобалар далилни зикр қилмаган ҳолда жавоб берганлар ва сўровчи ё жавоб берувчини инкор этмаганлар. Бунга дилиллардан бири, Шаъбий ўзининг сахих ривоятида бундай дейди: «Росулуллоҳ ﷺнинг саҳобаларидан ушбу олти киши одамларга фатво беришган: Ибн Масъуд ﷺ, Умар ибн Хаттоб ﷺ, Али ибн Абу Толиб ﷺ, Зайд ибн Собит ﷺ, Убай ибн Каъб ﷺ, Абу Мусо ﷺ. Саҳобалардан уч киши бошқа уч кишининг фикри турганда, ўз фикридан қайтган: Абдуллоҳ Умарнинг фикри турганда, ўз фикридан қайтган, Абу Мусо Алининг фикри турганда, ўз фикридан қайтган. Мана шулар тақлид қилиш жоизлигига Саҳоба ﷺлардан ижмо бўлиб қолган.

Бу гапларнинг барчаси диннинг фуруъларда тақлид қилиш ҳақидадир. Аммо диннинг усулида эса, тақлид ножоиздир. Бунга Аллоҳ Таолонинг ушбу қаломи далил:

﴿وَمَا هُم بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا﴾

«Холбуки, улар учун бу ҳақда бирон билим-хужжесат йўқдир. Улар фақат зон-гумонга эргашурлар холос. Аниқки, гумон ҳақиқатдан бирон нарсанинг ўрнига ўтмас!»

[Нажм 28]

Иккинчи масала:

Муқаллид илмли ва ижтиходга қодир, дея таниган кишисидан фатво сўраши лозим

Муқаллид фақат ижтиход қилишга қодир ва одил кишига тақлид қилиши лозим. Тақлид қилинаётган кишининг ижтиход қилишга қодир бўлиши керак, дейилаётганинг сабаби шуки, тақлид ўзганинг сўзига ҳужжатини талаб қиласдан эргашишdir. Бу эргашиш шаръий ҳукмни билиш учун бўлади. Шаръий ҳукмни билиш эса, шаръий далилга назар солиб хулоса қилиш билангина бўлади. Шаръий далилга назар солиб хулоса чиқариш учун эса, буни қила оладиган мужтаҳид бўлиши зарур. Шу боис одамларга фатво берадиган чиқарилган шаръий ҳукмдир, деган гувоҳлигидир. Бу билан эса, гувоҳлик ҳам одамларга фатво берувчи кишида топилиши керак бўлган шарт бўлиб қолади.

Одил бўлишга келсақ, одиллик ижтиход шартларидан биридир. Шаръий ҳукмга фатво бериш дегани муфтининг мана шу тўғри истинбот билан чиқарилган шаръий ҳукмдир, деган гувоҳлигидир. Бу билан эса, гувоҳлик ҳам одамларга фатво берувчи кишида топилиши керак бўлган шарт бўлиб қолади.

Савол: Хўш, муқаллид ўзгадан фатво сўрамоқчи бўлса, фатво сўрашдан олдин унинг илмли ва ижтиходга яроқли эканлиги ва адолати ҳақида сўраши керакми?

Ҳа, муқаллид олимдан фатво сўрамоқчи бўлса, фатво сўрашдан олдин унинг илмли ва ижтиходга яроқли эканлиги ва адолати ҳақида мусулмонлардан гувоҳлик олиши керак. Ёки агар муқаллид ижтиходда эътиборга олинувчи баъзи илмларга эга бўлса, олимнинг ёзган асарларини ўқиши ёки илмий ҳалқаларига бориши лозим. Ана шунда олимнинг ўз асарларида ёки ҳалқаларида тўғри шаръий истинботга амал қилган-қилмаганлигини билиб олади. Инсон зотининг табиати, хусусан, ҳозирги замондаги одамлар ҳолати бу нарсани талаб қилмоқда. Чунки бугун аксар одамлар исломий билимдан йироқ бўлиб, ижтиход ва фатволарга қодир эмаслар. Агар фатво берувчининг адолати сўралмаса, аксар одамлар гумон ҳолатига тушиб қолиши эҳтимоли бўлади.

Адолат масаласига келсак, фатво сўралаётган кишининг адолати ҳам сўралиши керак. Бунинг учун унинг қайси қавмданлигини суриштириш, ҳолатини билиш, юриш-туришини кўриш ва гапларини эшлиши лозим бўлади. Токи, унда адолат сифатига таъсир қиладиган сифатлар кўринмасин, масалан, очик фосиқлик ёки мардлигига путур етказадиган нарса ёхуд майда камчиликларни кўп қилиш каби нуқсонлар. Олимнинг адолатига доғ бўлган нарсалардан бири, унинг саройга серқатнов бўлиши ва сultonлар шаънига мақтовлар ёғдириб, улар учун ҳаромни ҳалол қилиб беришидир. Бу каби иллатли олимга динни ишониб бўлмайди ва ундан фатво сўралмайди. Бильякс, Уммат улардан ҳисоб сўраши ва қайтариши, қаттиқ сўзларни айтиши керак бўлади.

Шунга биноан, одамлар ким фатво бераётганини билмайдиган муфтиёт идоралари ва фикҳий кенгашларнинг бўлиши ёки фатво берувчи муайян масалада фатво ва фикр билдириб, шу фикр асосида одамларга фатво чиқариб берадиган жамоий кенгаш бўлиб қолиши... ва шу каби ишлар тақлид қоидаларига зиддир. Чунки бундай ҳолатларда муқаллилар ўзларига фатво бераётган шахсларни илм ва адолат жиҳатидан танимайдилар.

Учинчи масала:

Муқаллид биттадан кўп мужтаҳидлар бўлган ҳолатда нима қилиши керак

Бундай ҳолатда муқаллид мужтаҳидлар ўртасини таржих қиласди (бирини бошқасидан қувватли эканини аниқлайди). Бу борада муқаллилар учун мужтаҳидлар ўртасини таржих қилишда кўллайдиган бир неча қўлланмалар бор. Уларнинг асосийси мужтаҳидлардан энг илмли бўлганини танлашдир. Муқаллид бир неча мужтаҳидлар ичидан ўзи энг олими, дея ишонч ҳосил қилган битта мужтаҳидни танлайди ва унга эргашади. Аммо уламо ва мужтаҳидлар ўртасида ўз нафс-ҳавоси асосида кўчиб юриши ёки ижтиҳодларни энг енгил ва осонини излаши ножоиз. Тўғри, муқаллид ҳар бир масалада муайян бир олимга тақлид қилиши жоиз. Масалан, намоз масаласида имом Шофеийга тақлид қилиб, рўза масаласида имом Абу Ҳанифага тақлид қилиши, ҳаж масаласида имом Аҳмад ибн Ҳанбалга эргашиши жоизлиги каби. Аммо бу жоизликнинг шарти бор. Яъни муқаллид ўша масалаларнинг ҳар бирида эргашаётган имомларини илмли, деган ишонч асосида танлаган бўлсин, ўзининг ҳавои нафсидан келиб чиқиб эргашмасин.

Бундан ташқари, муқаллид ҳар бир масалада битта олимга тақлид қилиши жоиз. Шунингдек, диндаги барча масалада битта олимга

тақлид қилиши ҳам мумкин. Масалан, мен Шофейй мазҳабига тұла тақлид қиласын, дегани каби, бу жоиздир, хеч қандай монелиги йүқ.

Шу ерда савол туғилади: муқаллид биттә масалада биттә олимга ёки мазҳабға тақлид қылса, кейин эса, шу тақлидидан бошқа олимға үтсіс, бўладими?

Бунга жавоб шуки, ҳар бир масалада шундай қилиши мумкин. Аммо бунинг учун унинг амали ўша масалага боғланган бўлмаслиги, яъни амал қилган бўлмаслиги керак. Мисол учун, муқаллид – мен намоз ва закотда Шофейига эргашаман, дейди ва Шофейй мазҳаби асосида намоз ўқиб юради, аммо закот берадиган моли бўлмайди. Кейин эса, унинг моли закот берадиган бўлиб қолади, шунда у Абу Ҳанифа закот масаласида Шофейидан илмлироқ, деб билади. Бундай ҳолатда уни закот масаласида Абу Ҳанифага тақлид қилиши жоиз.

Аммо у бир масалада муайян олимға тақлид қилиб, амал қилган бўлса, бундай ҳолатда муқаллид икки ҳолатдан бирида бўлади: Биринчи, агар ижтиҳод илмларини билмайдиган бўлса, у муқаллиди омий ҳисобланади. Иккинчи, муқаллид ижтиҳодда эътиборга олинган баъзи илмларга эга бўлади, аммо ижтиҳод қилишга қодир бўладиган даражада илмга эга бўлмайди, яъни муттабе бўлади.

Муқаллиди омий, қачон бир олимнинг илми ва адолатига ишониб, унга тақлид қилган бўлса, ундан бошқа мужтаҳидга тақлид қилиши ножоиз. Ҳатто, кейинчалик бошқа мужтаҳидни ундан кўра олимроқ деб билса ва унга ишонса ҳам. Бунинг боиси шундаки, у ижтиҳод илмларини билмайди ва уламолар ўртасини таржих қилишга қодир эмас. Уларнинг истинбот қилишда қанчалар қодирлигини ажратади. Бироқ қачон у эргашган олимнинг фосиқлиги ёки жоҳил-илмсизлиги яққол кўриниб қолса, унинг динда исботланган хукмларга тескари иш тутаётгани маълум бўлиб қолса, бу ҳолатда муқаллид бундай кимсага тақлид қилишни бас қилиши ва илмига, адолатига ишонган бошқа олимға тақлид қилиши вожиб бўлади.

Муқаллиди муттабега келсак, у мужтаҳидларнинг қай бири олимроқ эканини таржих қилиб, ўзи эргашаётган олимни қўйиб, ундан афзалига тақлид қилиши мумкин. Чунки у баъзи ижтиҳод илмларига эга бўлгани сабабли уламолар истинботи ва далилларини муҳокама қилиш имконига эгадир. Аммо унинг имконияти фақат таржих муҳокамасига чекланган, истинбот муҳокамасига эса, у қодир эмас.

Тўртинчи масала:

Бизнинг замонда мужтаҳидларнинг жуда ҳам озлиги муаммосини ҳал этиши

Бугун мусулмон киши тақлид қилиш учун мужтаҳид излаб тополмайди. Устига-устак, мустамлакачилар мусулмон юртлари ўртасига чегаралар тортиб ташлашган... Бу ёқда мусулмонларнинг иқтисодий танг аҳволлари ҳар бир мусулмонга сафар қилиб, исломий юртлардан мужтаҳид излаб топишга йўл бермайди.

Бунинг маълум ечими бор: бунинг учун муқаллид ўз масаласи ечимини Шофеий, Абу Ҳанифа ва Нававий каби мужтаҳидлар китобларидан излаб топмоғи лозим бўлади. Ёки у мазҳаблардан бирини билган ёхуд мужтаҳидлар раъйини ўрганган бирор кишидан сўрайди, у киши муқаллидга масаласини нақл қилиб беради. Бу билан муқаллид ўзига нақл қилинган мужтаҳидга тақлид қилган бўлади, мужтаҳиднинг илмини нақл қилиб берган кишига тақлид қилган бўлмайди. Балки нақл қилиб берувчининг вазифаси муқаллидга мужтаҳиднинг раъйини ўргатмоқлиқдир. Шунинг учун муқаллид ўша нақл қилиб берган кишининг ҳам адолати ва омонатини текшириб ишонч ҳосил қилган бўлишининг зарари йўқ.

Бешинчи масала:

Бир муқаллиднинг маълум бир мазҳабга тақлид қилиши, мазҳаб асҳобларининг эса мавжуд бўлмаслиги

Шундай ҳолат бўлиши ҳам мумкинки, муқаллид битта мазҳабга тўла тақлид қилиб, кўплаб масалаларда унга амал қилган бўлади, бу масалалар мана шу мазҳаб эгалари томонидан истинбот қилинган ва ўз усулига бино бўлган бўлади. Шундай муқаллид қаҷон бир жойга сафар қилса-ю, аммо у ерда ўша мазҳаб асҳобларидан ҳеч ким бўлмаса ёки ўша мазҳаб асҳоблари ўтиб кетган бўлса, бундай ҳолда муқаллид амали боғланган масалаларда шу мазҳабга амал қилишда давом этаверади. Аммо амали боғланмаган масалаларда эса, у амал қилган мазҳаб уламоларидан бошқа уламоларни қидириб топиб, ўшаларга эргашиши керак. Бу юқорида айтганларимизга зид келмайди.

Энди муқаллиднинг амали боғланган масала ҳақидаги муаммо қолди. Яъни муқаллид амал қилган масаланинг ўзида бир неча жузъий муаммоларга дуч келиши, аммо мазҳаб асҳоблари эса ўтиб кетган бўлиши муаммоси. Бундай ҳолатда муқаллид олдида фақат битта вариант қолади, холос. У ҳам бўлса, у ўша жузъий муаммолар устида ижтиҳод қилишга қодир эканига ишонган бир олимдан сўраб билади.

Сўзимни тугатар эканман, мен айни мавзуда мана шу масалаларга чекланишни лозим кўрдим. Чунки фикримча, улар ҳозирги замон муқаллиidlари мухтоҷ бўлган энг муҳим масалалардир. □

Таймс: Туркия ўзининг иқтисодий кризисида яхудийлар лоббисини айбламоқда

2018 йил 30 май куни Таймс газетасида «Туркия ўзининг иқтисодий кризисида яхудийлар лоббисини айбламоқда» сарлавҳали мақол нашр қилинди. Мақолада айтилишича, турк ахборот воситаларида маҳаллий валюта қийматининг кутилмаганда кескин пастлаб кетишига яхудийлар лоббиси айбдор экани ҳақида хабарлар тарқатилган. Бу хабарлар «Истроил академияси» Твиттерида келган. Газетага кўра, жорий йилда турк лираси долларга нисбатан 20 %га пастлаб кетди. Президент Ражаб Тойиб Эрдоган валюта баҳосининг ўзгаришига «фоиз лоббиси»ни айлади. Газетанинг қўшимча қилишича, Эрдоган томонидан муҳолафат ахборот воситаларига қарши кампания олиб борилганидан сўнг, Турк ахборот воситалари бугун эрдоганпараст йирик тадбиркорлар қўлига ўтган. Шу боис айни ахборот воситалари фурсатдан фойдаланиб, «исроиллик» академик Эдди Коэннинг твитларини кенг тарқатишмоқда. Эдди Твиттерда турк лирасининг пастлаши «Истроил» элчисини Туркиядан вактинча чиқариб юбориш тўғрисида буйруқ чиқиши ортидан бошланганини ёzádi. «Истроил»даги Бар-Илан университетида ўқитувчилик қилувчи Эдди Коэн, асосан миллатчилик ташвиқоти билан шуғулланади.

Суриялик аёллар гуманитар ёрдамлар олиш учун жинсий эксплуатация қурбони бўлмоқдалар

«The Sunday Times» газетаси нашр қилган бир мақолада суриялик аёлларнинг гуманитар ёрдам олиш мукобилида эксплуатация қилинаётганлари айтилади. Газетага кўра, таникли британиялик ходимларидан бири суриялик камбағал тул хотинлардан жинсий хизмат йўлида фойдаланиш учун британияликлар томонидан берилган инсонпарварлик ёрдамларини тарқатган. Британияда қайддан ўтган ва Дъюсбери шаҳрида жойлашган «ИКТ» гуманитар жамияти Сурияда ноҳукумат ташкилот орқали кийим-кечаклар келтириб тарқатиш иши билан шуғулланганлиги, айни жамият раҳбари гуманитар ёрдамлардан жинсий хизматлар олишда фойдаланганлиги фош этилган. Газета Ҳалаб Ғарбидаги гуманитар ёрдамлар бўйича ишловчи Айман Шаор исмли мулозимнинг телефондан жўнатган хабарларини кўришга муваффақ бўлган. Хабарларда Айман аёллардан озиқ-овқат ёрдамлари бериш эвазига ўзларининг ялангоч суратларини жўнатишни талаб қилган. Баъзи аёллар маълум миқдорда озиқ-овқат учун келишиб олгандан сўнг

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال تعالیٰ: ﴿إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ﴾ «Мұмиллар ҳеч шак-шубҳасыз оға-инилардір»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
айни талабни қабул қылган. Баъзи аёллар эса, талабни ўқибок рози бўлмай, дарҳол телефонларини ўчириб қўйишган ва инсонпарварлик ёрдамларини олмаган. Газета мақоласида уларнинг аксари тул аёллар бўлгани айтилади.		
Сьюзан Райс: Трамп қарорларни шундай чиқармоқда		
2013-2016 йиллар ўртасида АҚШ миллий хавфсизлиги маслаҳатчиси бўлиб ишлаган Сьюзан Райс унинг давлати эҳтимолли иқтисодий кураш олдига келиб қолганини, бу курашни фақатгина АҚШнинг рақибларига қарши эмас, ҳатто ўз иттифоқчиларига ҳам қарши олиб бораётганини таъкидлади.		
Бу сўзларни у CNN канали мухбири Фарид Закариёга берган интервьюсида айтди. «Менимча, қаршимизда ўз туйғулари асосида қарор қабул қиласидан ва мазмундан кўра шаклга қўпроқ эътибор берадиган президент турибди... У ҳатто Шимолий Корея каби мухим душманимиз ёки Хитой каби кучли рақибимиз билан бирга ўтирганда ҳам масалани чуқур обдан фикрлаб кўрмайди...», деди у учрашувда. Яна қўшимча қилди: «Қарорларни тусмоллаб чиқаряпти. Бунда муносабатларимизнинг тарихий ва стратегик жиҳатларига ҳам, қадриятларимизга ҳам, қилмишлари Америка раҳбарияти этика ва стратегиясига нисбатан салбий оқибатларни олиб келишига ҳам қарамаяпти. Мисол учун, ўтган ҳафта одатдагидан бир мунча зиддиятли бўлди. Чунки Трамп энг яқин иттифоқчиларимиз учрашадиган G7 саммитига бориб, мезбонни ҳақорат қилди, энг яқин демократ иттифоқчиларимиз ва шерикларимизни ҳам ҳурмат килмади... Кейин бўлса, Сингапурга бориб, дунёдаги энг катта диктатор ҳисобланган раҳбар (Шимолий Корея раҳбари)ни мақтади».		
АҚШда яхудий раввинлари инсон аъзолари билан савдо қилиш айблови билан ҳибсга олинди		
АҚШнинг Нью-Жерси штатида Федерал хавфсизлик хизматининг маълум қилишича, беш нафар яхудий раввини катта даромад илинжида инсон аъзолари билан савдо қилиш айблови асосида ҳибсга олинди. Улар аъзоларни Америкадан Бруклин орқали «Исройлга» ва «Исройл»дан Америкага сотиш билан шуғулланишган.		
АҚШ Федерал хавфсизлик хизмати айни мураккаб амалиётга 320 нафар зобит ва аскарлар ҳамда терговчилар жалб қилинган. Чунки беш нафар раввин, 40 нафар жиноятчи ва террорчилардан таркиб топган жиноятчи тармоқнинг раҳбарлари бўлишган.		

ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ	قال رسول الله ﷺ: «الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ لَا يُظْلِمُهُ وَلَا يَخْدُلُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ» «Мусулмон мусулмоннинг бирорадидир. Унга зулм килимайди, уни ташлаб қўймайди ва камситмайди»	ОЛАМ МУСУЛМОНЛАРИ ХАБАРЛАРИ
Ал-Ваъй: Бу жиноят муҳим саналса-да, бироқ уни ёпди-ёпди қилиниши ёки унга хавфли террористик масала сифатида қаралмаслиги ҳам мумкин. Агар бу жиноятни содир этганлар мусулмонлар бўлганда борми, салибчи Ғарб исломий терроризм ва инсон ҳуқуқларини поймол қилиш каби иддаолар билан дунёни бошига кўтарган бўлар эди.		
Нетанъяхунинг хотини коррупцияда айбланди		
Нетанъяху дарғазаб		
<p>2018 йил 21 июнда «Исроил» адлия вазирлиги тақдим этган рўйхатдан маълум бўлишича, бош вазир Бинямин Нетанъяхунинг хотини Сарага нисбатан тергов бошланган. Тергов яраштирув маҳкамасига қарашли бош прокуратура томонидан Сара Нетанъяхуга нисбатан коррупция, давлат мулкини талон-тарож қилиш, фирибгарлик ва омонатга хиёнат каби айбловлар асосида олиб борилмоқда. Гап шундаки, полиция шу хусусда узоқ вақт тергов-суриштирув олиб бориб, Сарани 350 минг «исроил» шекели (100 минг доллар) қийматидаги овқатни давлат ҳисобидан сотиб олганлик борасида сўроқ қилган. Сўнг унга турли ресторонлар ва донг чиқарган ошпазларга 2010-2013 йиллар орасида давлат ҳисобидан овқат буюртма берганлик айбловини қўйган. Рўйхатда яна Сара ҳимоячилари ҳукумат адлия маслаҳатчиси Афиҳай Мендълбитдан тергов ишини молиявий тўлов орқали ёпиш учун яна бир бор йиғилиш ўтказилишини талаб қилишган. Бироқ бош прокуратура айни талабни рад этган. Агар Нетанъяху хотини айбдор деб топилса, беш йилга озодликдан маҳрум этилиши мумкин. Бироқ унинг қачон судга топширилиши ҳамон муаллақ қолмоқда.</p>		
<p>Ал-Ваъй: Бу каби айбловлар яхудий мансабдорларига ҳам, уларнинг хотинлариiga ҳам бегона эмас. Айниқса, Саранинг босқинчи эрида бу иллатларнинг топилиши табиий. Чунки у ҳам коррупцияда айбланиб, жиноий терговга тортилган, жорий йилнинг февралида полиция адлияга Биняминга нисбатан порахўрлик ва омонатга хиёнат қилганлик бўйича расмий айблов тақдим этган. Дарҳақиқат, бундай молиявий ва маънавий коррупция «Исроил»даги йирик расмий мансабдорларгача, жумладан, президентлар, бош вазирлар, вазирлар, ҳатто диний раввин ва рухонийларгача етиб борди. Коррупция ишига аралашганлиги исботланиши ортидан баъзилари қамоқقا ҳукм қилинди, баъзилари ишдан ҳайдалди.</p>		

Франциядаги Ислом муассасаларини молиялаштиришнинг яширин жиҳатлари

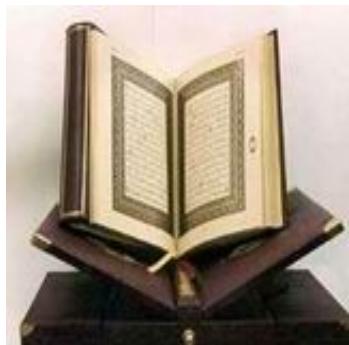
Франция исломи ёки Франциядаги Ислом муассасаларини қайта ташкиллаштириш араfasида «Лопс» журнали Франциядаги Исломни молиялаштириш билан боғлик түлиқ ҳужжат тайёрлади. Журналда: «Франциядаги бу муассасаларда мавжуд тушунчага хилоф равиша түпланадиган асосий киримлар мавжуд. Мусулмонлар жуда күп инфоқ-әхсон қилади. Масжидлар эса, күпинча бундай иирик пулларни түплашга мувваффақ бўлади. Биз хориждан пул солинган дипломатлар мунтазам келиб туришини унутмаслигимиз керак», дея таъкидланади. Яна журналда баъзи имом-хатибларнинг, жумладан, Париждаги «Даъват» масжиди имомининг нега бойиб кетаётгани ҳақида очик саволларни ўргата ташланади. «Лопс»га кўра, унинг айни журналистик суриштируви «Франция исломи ёки Франциядаги ислом» институтларини қайта ташкил этиш араfasида нашр қилинган.

Франция тинчликка чақира туриб, урушни пулламоқда

Францияда чиқадиган «Политис» журнали юртдаги қурол савдосига бағишлиб, алоҳида ҳужжат тайёрлади. Журналдаги «тинчликка чақира туриб, урушни пулламоқда», деб номланган айни мақолада таъкидланишича, «Францияда ишлаб чиқилган қурол-яроғни экспорт қилиш аслида мумкин эмас. Фақат маҳсус лицензия билангина мумкин. Бироқ сўнгги йилларда лицензиялар кўпайиб кетди ва ўз навбатида, бу Францияни қурол экспорт қилиш бўйича АҚШ ва Россиядан кейин учинчи ўринга чиқариб қўйди». «Франсуа Олланд даврида қурол саноатида мислсиз даражада юкори кўрсаткичга етгани кузатилиб», Франция қурол экспорти 27 %га, жаҳон қурол экспорти эса 10 %га ошди. «Политис» журналига кўра, бу қурол-яроғларнинг 42 %и Яқин Шарқ давлатлари ва уларнинг эркинликларни бостириб, низоларга аралашаётган режимларига сотилмоқда». Бунинг муқобили ўлароқ, журнал айни савдонинг «Франция нуфузини ўсишига» ҳисса қўшганини ҳам таъкидлади.

Ал-Ваъй: Фарbdаги динсиз капиталист раҳбарлар аҳволи шу. Киёфалари одам, қалблари шайтоннинг ўзи. Тилда тинчлик ўрнатишга, инсон хуқуқларини химоя қилишга чақиришади, аммо қўлларидан инсоният қони томади, хусусан, мусулмонлар қони оқиб туради. Уларнинг бундай маданиятларини албатта йўқ қилиш лозим. □

ҚУРЬОНИ КАРИМ СУҲБАТИДА



﴿لَا جُناحَ عَلَيْكُمْ إِن طَلَقْتُمُ الْنِسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ
أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً وَمَتَعْوِهُنَّ عَلَى الْمُوْسِعِ قَدْرُهُ
وَعَلَى الْمُقْتَرِ قَدْرُهُ مَتَعَا بِالْمَعْرُوفِ حَقًا عَلَى
الْمُحْسِينِ ﴿١٦﴾ وَإِن طَلَقْتُمُوهُنَّ مِنْ قَبْلِ أَن تَمْسُوهُنَّ
وَقَدْ فَرَضْتُمْ لَهُنَّ فَرِيضَةً فَنِصْفُ مَا فَرَضْتُمْ إِلَّا أَن
يَعْفُوْتَ أَوْ يَعْفُوا اللَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ الْنِكَاحِ وَأَن تَعْفُوا أَكْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَلَا تَنْسُوا
الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ﴾

«236. Агар хотинларингизни уларга қўл текизмай туриб ёки улар учун маҳр белгиламай туриб талоқ қилсангиз (ҳам) сизлар учун гуноҳ йўқдир. Ва (бу ҳолда) уларни бой борича, йўқ ҳолича яхшилик қилиш билан фойдалантиринг! (Бу ҳукм) яхшилик қилгувчилар зимиасига бурч бўлди. 237. Агар уларни маҳрни белгилаб қўйган ҳолингизда қўл тегизишдан илгари талоқ қилсангизлар, белгиланган маҳрнинг ярми (зиммангиздадир). Магар улар (ярим маҳрни олишдан) кечиб юборса ёки никоҳ қўлида бўлган зот (яъни эр ўзига қайтган ярим маҳрдан) кечса, (яъни бутун маҳрни тўласа жоиздир). Кечиб юборишингиз тақвога яқинроқ ишидир. Ўзаро бир-бирларингизга фазлу карам қилишини унумтанигиз! Албатта Аллоҳ қилаётган амалларингизни кўргувчиидир» [Бақара 236-237]

Ҳизб ут-Таҳрир амири Ато ибн Халил Абу Роштанинг (у кишини Аллоҳ хифзу ҳимоясида асрасин) «Тайсир фи Усулит Тафсир» номли китобида қуйидагича келади:

Аллоҳ Таоло бу икки оятда қуйидагиларни баён қиласди:

1 – Аёлини қўшилмасдан ва маҳр белгиламасдан туриб талоқ қилган кишиларнинг устида маҳр тўлаш мажбурияти йўқ. Улар бундай ҳолатда аёлларни шунчаки юпатиш учун нима биландир фойдалантириб қўядилар. Фойдалантириш аниқ бир микдор билан

белгиланмаган. У фойдалантирувчининг бой ёки камбағал бўлиши билан боғлиқ ишдир.

Бу фойдалантириш эрга фарздир. Ибн Жарир ривоят қиласди: «Аллоҳ Таолонинг

﴿مَتَّعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًا عَلَى الْمُحْسِنِينَ﴾

(Яхшилик қилиши билан фойдалантиринг!), деган ояти нозил бўлганида бир киши, яхшилик қилмоқчи бўлсанм қиласман, истамасам, қилмайман, деди. Шунда Аллоҳ Таоло

﴿وَلِلْمُطَّلَّقَتِ مَتَّعًا بِالْمَعْرُوفِ حَقًا عَلَى الْمُنَّقِيِّينَ﴾

«Талоқ қилинган аёлларни яхшилик билан фойдалантириши тақводор эрларнинг зиммасидаги бурчdir» [Бақара 241] оятини нозил қилди. Шу билан фойдалантиришнинг фарзлиги билинди¹.

Фойдалантириш борасида бой борича, йўқ ҳолича йўл тутади. Лекин ҳар қандай ҳолатда ҳам фойдалантириш маҳрнинг ярмидан ортиб кетмаслиги керак. Чунки кейинги оятда қўшилмасдан туриб талоқ қилинган хотинга маҳр белгиланган бўлса, унинг ярми берилиши айтиляпти.

Хўш, биз нима учун (لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ) деган гапни уларнинг зиммасида маҳр тўлаш мажбуриятий йўқ, деб тафсир қилдик, уларга гуноҳ йўқ, деб айтмадик? Бунинг икки жихати бор:

Биринчидан, умуман олганда модомики, шаръий ҳукмлар доирасида бўлган экан, талоқ қилиш гуноҳ бўлмайди. Бунда қўшилган бўладими, бошқа бўладими, фарқи йўқ. Хуллас, гуноҳ йўқ, деган гап талоққа нисбатан айтиладиган гап.

Иккинчидан, шаръий далилларга кўра, маҳрни гарчи у белгиланмаган бўлса-да, қўшилиб кейин талоқ қилинган аёлга бериш вожибdir. Ҳадисда келади: «Маҳр белгиланмаган, лекин қўшилган аёлга нисбатан Пайғамбар ﷺ ўзига яраша маҳр белгилаганлар»².

Маҳр белгилангану лекин ҳали қўшилмаган аёл талоқ қилинса, унга ўша белгиланган маҳрнинг ярми берилади.

Мана бу қўшилмасдан ва маҳр ҳам белгиланмасдан туриб талоқ қилинган аёлга эса Исломда маҳрнинг ярми берилмайди. Уни

(1) Дуррул Мансур: 2/739.

(2) Байҳакий: 7/195. Дуррул Мансур: 2/701.

имкон қадар фойдалантириб қўйилади, холос. Фойдалантиришни маҳр дейилмайди. Шунинг учун ҳам

﴿لَا جُنَاحَ عَلَيْكُمْ إِن طَلَقْتُمُ النِّسَاءَ مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً﴾

деган оятни (*Агар хотинларингизни уларга қўл текизмай туриб ёки улар учун маҳр белгиламай туриб талоқ қилсангиз сизларнинг зиммангизда маҳр тўлаши мажбурият йўқ*). деб тафсир қилдик.

(مَا لَمْ تَمْسُوهُنَّ) яъни, модомики, улар билан жимо қилмаган эканлар.

(أَوْ تَفْرِضُوا لَهُنَّ فَرِيضَةً) ёки уларга маҳр белгиламаган эканлар.

Бу ерда (أَوْ) ва маъносида. Яъни, (لا جُنَاحَ) (مَتَعْوِهُنَّ) икки шартнинг бири билан эмас, ҳар икки шарт билан боғланяпти. Улардан бири қўшилмаслик бўлса, иккинчиси маҳрнинг белгиланмаслигиdir.

2 – Кейин Аллоҳ Таоло қўшилмасдан туриб талоқ қилинган аёлга агар маҳр белгиланган бўлса, маҳрнинг ярми берилишини баён қиляпти. Лекин аёлнинг кечириши ҳам яъни, маҳрдан бутунлай воз кечиб юбориши ҳам ёки эрнинг кечириши ҳам, яъни, белгиланган маҳрнинг ҳаммасини бериши ҳам мумкин.

Шундан сўнг Аллоҳ Таоло эр ёки аёлнинг мана шундай кечириб юборишлари афзал эканини, тақвога яқинлаштирадиган савобли иш эканини баён қиляпти. Унда кечиришнинг мандублиги ҳам ифодаланган. Бунга қарина шуки,

﴿أَفَرَبُ لِلتَّقْوَىٰ﴾

(*Тақвога яқинроқ ишдир*), деган иборада Аллоҳ Таоло томонидан шу ишни қилган киши мақталяпти. Лекин уни қилмаган кишига жазо берилиши айтилмаяпти. Шунинг учун бу иш мандубдир. Айниқса, шу гапнинг ортидан Аллоҳ Таоло

﴿وَلَا تَنْسُؤُ الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ﴾

(*Ўзаро бир-бирларингизга фазлу карам қилишини унумтмангиз!*) деяпти. Яъни, уларни бир-бирларига нисбатан марҳаматли бўлишга ундаяпти.

Аллоҳ Таоло оятнинг якунида уларга Аллоҳ уларнинг қилаётган ишларини кўриб туришини, ҳар бир ишга яраша жазо ёки мукофот

беришини эслатяпти. (إِنَّ اللَّهَ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ) Албатта Аллоҳ қилаётган амалларингизни кўргувчидир).

(إِلَّا أَن يَعْفُونَ) *Magar улар* (яrim маҳрни олишдан) кечиб юборса). Яъни, талоқ қилинган аёл ўзи олиши мумкин бўлган яrim маҳрдан воз кечиб, уни олмаса.

(أَوْ يَعْفُوا الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ) *Nikoх қўлида бўлган киши кечса*). Яъни, эр ўзига қолаётган яrim маҳрдан кечиб, бутунича берса.

Биз қуйидаги сабабларга кўра,

﴿بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ﴾

*(Nikoх қўлида бўлган зот)*дан мурод валий эмас, эр, дедик.

а) Аллоҳ Таоло (فَيَصُفُ مَا فَرَضْتُمْ *Сизлар белгилаган маҳрнинг ярми*) деяпти. Яъни, ҳали қўшилмасдан ва маҳр белгиланмасдан туриб талоқ қилинган аёл учун. Демак, бундай аёл учун маҳрнинг ярми берилади. Шундан кейин Аллоҳ Таоло

﴿إِلَّا أَن يَعْفُونَ أَوْ يَعْفُوا الَّذِي بِيَدِهِ عُقْدَةُ النِّكَاحِ﴾

(Magar улар (яrim маҳрни олишдан) кечиб юборса ёки никоҳ қўлида бўлган зот (яъни эр ўзига қайтган яrim маҳрдан) *кечса*, (яъни бутун маҳрни тўласа жоиздир)), деяпти. Яъни, маҳр борасида кечиб юборишга ҳақли бўлган икки тараф бор. Биринчи тарафнинг талоқ қилинган аёллар экани аниқ қилиб айтилди.

﴿إِلَّا أَن يَعْفُونَ﴾

Шунинг ўзи иккинчи тарафнинг яъни, никоҳ битими қўлида бўлган зотнинг эр эканини кўрсатиб турибди. Чунки талоқ қилинган аёлнинг нариги тарафи эрдан бошқаси бўлиши мумкин эмас. Шунга кўра, бу ердаги маъно ё талоқ қилинган аёлнинг ўзига қарашли яrim маҳрдан кечиб, уни бутунлай олмаслиги ёки талоқ қилган эрнинг ўзи олиши мумкин бўлган яrim маҳрдан кечиб, уни бутунлай бериб юборишидир.

б) Аллоҳ Таоло бошқа оятларда ҳам никоҳ битимининг маҳр борасида тасарруф хуқуқига эга бўлган икки тарафини баён қилган. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَإِنْ أَتُوا الْإِسَاءَ صَدُقَتِينَ خَلَّةٌ فَإِنْ طِبَنَ لَكُمْ عَنْ شَيْءٍ مِّنْهُ نَفْسًا فَكُلُوهُ هَنِئًا مَّرِيًّا﴾

«Хотинларингизга маҳларини ҳадя каби (яъни чин құнгилдан, мамнунлик билан) берингиз! Агар ўзлари сизлар учун у маҳрдан бирон нарсани ихтиёрий равишда кечсалар, сизлар уни пок ва муборак билиб еяверинглар» [Нисо 4]

Бу ерда аёлнинг ўз маҳридан кечишга ҳаққи борлиги айтиляпти. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَإِنْ أَرْدَتُمْ أَسْتَبِدَّا لَرَوْجٍ مَكَارَ رَوْجٍ وَإِذَا تَيَّمَّمَ إِحْدَاهُنَّ قِنْطَارًا فَلَا تَأْخُذُوا مِنْهُ﴾

﴿شَيْءًا﴾

«Агар бир хотинни қўйиб, бошқа хотинга уйланмоқчи бўлсангизлар, аввалгисига саноқсиз молу дунёни (маҳр қилиб) берган бўлсангиз-да, ундан бирон нарсани қайтариб олмангизлар!» [Нисо 20]

Бу ерда маҳр бериш иши эрга мансублиги, аёlinи талоқ қилмоқчи бўлса, уни қайтариб олмаслиги баён қилинапти.

Яъни, маҳр борасидаги тасарруф эр ва хотинга мансубдир. Шунга кўра, маҳрдан кечиш ҳам шу иккисига тегишли ишдир.

в) وَأَنْ تَعْفُوا أَقْرَبُ لِلثَّقَوْيِ (Кечиб юборишингиз тақвога яқинроқ ишдир). Яъни, ҳақсизнинг эмас, ҳақдорнинг кечиши. Агар кечиш аёлнинг валийси томонидан бўлса, бу иш тақвога яқинлаштирадиган иш бўлмайди. Негаки, у ўзининг эмас, бироннинг ҳақидан кечяпти. Шундай қилиб, агар валий кечсаю аёл бу кечиши рад этса, унинг кечишида ҳеч қандай маъно қолмайди. Негаки, маҳр валийнинг эмас, аёлнинг мулкидир. Бинобарин валийнинг кечиши тақвога яқин иш бўлмайди.

Абу Ҳанифа ўзининг мазҳабида мана шу фикрни, яъни, никоҳ битими қўлида бўлган зот эрдир, деган фикрни танлаган. Шофийи хам «Жадид»да шу фикрни олган.

﴿وَلَا تَنْسُوا الْفَضْلَ بَيْنَكُمْ﴾ Ўзаро бир-бирларингизга фазлу карам килишни унутмангиз!. Яъни, бир-бирингизга марҳаматли бўлишни тарқ қилманглар. □

«مَثَلُ الْقَائِمِ فِي حُدُودِ اللَّهِ، وَالْوَاقِعِ فِيهَا»

«АЛЛОҲНИНГ ҚОНУНЛАРИГА РИОЯ ҚИЛАДИГАН КИШИННИГ МИСОЛИ»

Нўмон ибн Башир رض Набий رضнинг бундай деганларини ривоят қилади:

«مَثَلُ الْقَائِمِ فِي حُدُودِ اللَّهِ وَالْوَاقِعِ فِيهَا كَمْثَلٍ قَوْمٌ اسْتَهْمَوْا عَلَى سَفِينَةٍ، فَأَصَابَهُمْ أَغْلَاهَا وَبَعْضُهُمْ أَسْفَلَهَا، وَكَانَ الَّذِينَ فِي أَسْفَلِهَا إِذَا اسْتَقَوْا مِنَ الْمَاءِ مَرُوا عَلَى مَنْ فَوْقُهُمْ، فَقَالُوا: لَوْ أَنَا حَرْفُنَا فِي نَصِيبِنَا حَرْفًا وَمَنْ نُؤْذَدُ مِنْ فَوْقَنَا، فَإِنْ تَرْكُوهُمْ وَمَا أَرَادُوا هَلَكُوا جَمِيعًا، وَإِنْ أَخْذُوا عَلَى أَيْدِيهِمْ نَجُوا وَنَجَوا جَمِيعًا»

«Аллоҳнинг қонунларига риоя қиладиган киши билан унга риоя қилмайдиганларнинг мисоли худди битта кемадан жой олган қавмга ўхшайди. Уларнинг айримлари кеманинг юқори қисмидан, айримлари қуи қисмидан жой олди. Қуидан жой олганлар агар сув олмоқчи бўлсалар, тепадагилар олдидан ўтиб уларга озор берардилар. Шунда улар – шу ердан тешиб сув олсак бўлмайдими, тепадагиларга озор бермаган бўлардик, деб қолишиди. Юқоридагилар уларни ўз хоҳишларига ташлаб қўйса, ҳаммалари ҳалок бўлади. Агар уларни қўлидан ушлаб, тўхтатиб қолсалар ҳаммалари қутулиб қолади».

Бу ҳадисда кўп маъно мужассам бўлиб, маъруфга буюриша мункардан қайтаришга кенг эшик очмоқда, гуноҳлар содир этиладиган жамият ахволини тасвирламоқда, жамият кемаси ҳалокатдан омон қолиши учун Аллоҳнинг амри бўйича тўғри йўлдан юриш шартлигини, чунки жамият тўғри йўлдан юрса, нажот топишини, гуноҳ йўлидан юриш билан ҳалокатга учрашини баён қилмоқда. Шунингдек, унда исломий жамиятда Аллоҳнинг амри бўйича юрадиган ва Унинг чегарасидан чиқмайдиган султон бўлиши шартлиги ҳам таъкидланмоқда. Ҳадисдаги *الْقَائِمِ فِي حُدُودِ اللَّهِ* Аллоҳнинг ҳад-чегаралари олдида турувчи киши»дан мурод, кемани

бошқарадиган, Аллоҳнинг худудларини мудофаа қилиб, жамиятдаги яхшию ёмон инсонларнинг хаётини химоя қиладиган, маъруфга буюриб, мункардан қайтарадиган ва Аллоҳ Азза ва Жалланинг динини қизганадиган кишидир. Албатта, бу Росууллоҳ ﷺ имом қалқондир», дея сифатлаган халифадан ўзга киши эмас.

Хадисдаги «الْوَاقِعُ فِيهَا» ҳадлардан ошган кимса»дан мурод, Аллоҳ Азза ва Жалланинг чегараларидан ошиб, ҳаром қилган нарсаларига қўл урадиган, ўз нафс-ҳавосига эргашадиган, Унинг амрларига қарши чиқишга журъат қиладиган кимсадир.

كَمِثْلُ قَوْمٍ اسْتَهْمُوا عَلَى سَفَينَةٍ، فَأَصَابَ بَعْضُهُمْ أَعْلَاهَا وَبَعْضُهُمْ أَسْقَلَهَا худди битта кемадан жой олган қавмга ўхшайди. Уларнинг айримлари кеманинг юқори қисмидан, айримлари қуий қисмидан жой олди» сўзи, бу жамият бирикмаси билан боғлиқ ҳиссий тасвир бўлиб, Росууллоҳ ﷺнинг ғоят буюк тасвирлаш билан кўзлаган маъноларига яқиндир. Бу шундай тамсиллардан бирики, уни уламоларгина англаб етади. Зоро, الاستھام сўзи кемага (жамият кемасига) минишни истаган инсонлар ўртасида қуръа ташлаш, демакдир. Бу кема икки қават бўлган, шу боис одамлар ўртада қуръа ташлаганлар, қуръа натижасида баъзиларга устки қават, баъзиларига остки қават насиб қилган.

وَكَانَ الَّذِينَ فِي أَسْفَلِهَا إِذَا أَسْتَقَوْا مِنَ الْمَاءِ مَرُوا عَلَى مَنْ فَوْقُهُمْ، فَقَالُوا: لَوْ أَنَا حَرَقْنَا فِي «**Энди** نَصَبَيْنَا حَرْقَنَا

Кўйидан жой олганлар агар сув олмоқчи бўлсалар, тепадагилар олдидан ўтиб уларга озор берардилар. Шунда улар – шу ердан тешиб сув олсанк бўлмайдими, тепадагиларга озор бермаган бўлардик, деб қолиши», деган сўзига келсак, бундан мурод шуки, пастдагилар денгиз сувидан олмоқчи бўлса, кеманинг юқори қисмига чиқишлирига ва сувдан фойдаланиш хуқуқларини шу орқали амалга оширишларига тўғри келган. Ана шунда улар – сув учун такрор-такрор юқорига чиқишимиз билан у ердаги инсонларга озор бермайлик, дейишган ва айни муаммонинг ечими сифатида, денгиз сувини кеманинг пастки қисмидан тешиб, бевосита ўзлари олишини таклиф қилганлар. Хўш, сувдан фойдаланишга ҳаққи бор, бунинг учун хоҳлаган

воситаларидан фойдаланишлари мумкин, деб пастки қисмидагилар эркин ташлаб қўйса бўладими?!

فَإِنْ تَرْكُوهُمْ وَمَا أَرَدُوا هَلْكُوا جَمِيعًا، وَإِنْ أَخْذُوا عَلَى أَيْدِيهِمْ بَخْوَا وَبَخْوَا جَمِيعًا»

Юкоридагилар уларни ўз хоҳишиларига ташлаб қўйса, ҳаммалари ҳалок бўлади. Агар уларни қўлидан ушлаб, тўхтатиб қолсалар ҳаммалари қутулиб қолади», деганнинг маъноси. Шубҳасиз, уларни ўз ҳолига қўйиб берилса, кемани сув босиб, барчалари ҳалок бўлади. Агар уларни тўхтатиб, бундай қилишиларига йўл қўйилмаса, барчалари ҳалокатдан сақланиб қолади. Аллоҳ Азза ва Жалланинг ҳад-чекловларидан ошган, ҳамма одамлар олдида ошкор гуноҳлар содир этаётган кимса ҳам худди шундай. Хўш, уни одамлар нима қилишилари керак? Истаган ишини қилиш ҳуқуқи ва эркинлиги бор, дея тек қўйиб беришлари керакми, ахир, бу билан бутун жамият ҳалок бўлади-ку?! Бунга ҳар қандай ақлирасо инсоннинг жавоби аниқ, яъни – бу каби золимни албатта тийиб қўйилади, деб жавоб беради.

Ушбу ҳадис сермазмун, сермаъно ва нафис сўзларни ўз ичига олган:

Росули Акрам ﷺ кема йўловчиларини бой ва камбағаллик, наслу насабга қараб ажратмади. Асло бундай эмас. Балки бу ерда Аллоҳнинг ҳад-чегаралари олдида турувчи киши, яъни, Аллоҳ шариатини бажарган ва ҳидоятидан айрилмаган киши билан, Аллоҳнинг ҳадларидан ошиб ўтган, Унинг динига журъат қилиб, ҳаромга кирган кимсаларнинг ўртаси ажратилияпти. Чунки ҳақиқий куч-қудрат ер юзининг матоларидан ҳам, ер юзининг Аллоҳдан узилган қийматларидан ҳам қувват олмайди. Балки энергияни Аллоҳдан, унга бўлган имондан ва мана шу имон билан эъзозланишдан олади. Бу Аллоҳ Таолонинг ушбу каломида ифодаланган:

﴿وَلَا تَهُونُوا وَلَا تَحْزُنُوا وَأَنْتُمْ آلَّا عَلَوْنَ إِنْ كُسْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾

«Сустлашмангиз ва ғамгин бўлмангиз, агар (ҳақиқий) имон эгалари бўлсангиз, сизлар устун бўлгувчи дирсизлар»

[Оли Имрон 139]

Демак, олийлик ва тўғрилик манбаи, имон ва Аллоҳнинг амрини бажаришда экан.

Бу ҳадис исломий жамият, то жамият сифатини сақлаб қолиши учун, унда албатта шаръий аҳкомларнинг барчаси ёппа ижро этилиши шартлигини, ҳеч бири истисно этилмаслигини кўрсатмоқда. Зеро, бугунги кундаги мусулмонлар кемаси ҳам худди шундай.

Кемада яхши бошқара оладиган кема капитани бўлиши шарт. Бундай ташбих эса, жамиятда Аллоҳнинг чегараларини бузилишига йўл қўймай, буни содир этаётганларни тийиб турувчи ҳокимият эгаси, яъни Ислом давлати бўлиши шартлигига ишорадир.

Гуноҳ-осийлик қачон пайдо бўлмасин, унинг касофати уни қилганга ҳам уради, қилмаганга ҳам, шунингдек охиратда ҳам, бу дунёда ҳам уради. Аллоҳ Таоло айтади:

﴿وَأَنْقُوا فِتْنَةً لَا تُصِيبَنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْكُمْ خَاصَّةً وَأَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ﴾

«Сизлардан фақат золим кимсаларнинг ўзигагина етмай (балки барчага етадиган) балодан сақланингиз! Ва билингизки, албатта Аллоҳнинг азоби қаттиқдир»

[Анфол 25]

Ушбу ҳадис мусулмон ўз истак-майлига эрк бериб қўйиб, ўйлдан озмаслиги кераклигини, балки то ўзи ҳам, бошқалар ҳам ҳалокатдан омон қолиши учун ҳар бир қадамини ўйлаб босмоғи ва ҳар бир ҳаракатини ўйлаб қилмоғи кераклигини тасвирламоқда.

Жамият мисоли бир кемадир. Унинг бортида солиҳ ҳам, фожир ҳам, уйғоқ ҳам, ғофил ҳам бўлади. Кема уларнинг ҳаммасини ўз манзиллари томон элтади... Аммо у Аллоҳнинг чегараларида турган киши билан тўғри юради, Аллоҳга осийлик қилган кимса билан эса, издан чиқади...

Шунингдек, ҳадисда кема ҳаётнинг қисқа саёҳати бўйлаб юраётгани, унинг маррасига етиб олиши учун маълум йўналиши борлиги ва албатта унинг лангар ташлайдиган қуруқлиги ҳам борлиги, денгиз устида ҳеч қачон у ватан топиб мангуб қола олмаслиги тасвирланмоқда. Бу шунга далолат қиладики, жамиятда рўёбга чиқариш учун ҳаракат килинадиган албатта ғоя бўлиши шарт. Зеро, издан чиқиш

оқибати бу дунёю охират ҳалокати бўлса, тўғри йўлдан юриш бу дунёю охират нажотидир. Бир инсон Аллоҳнинг ҳадларидан тажовуз қилгани учун ўзини ўзи жаҳаннамга ташласа, иккинчи инсон Аллоҳнинг ҳадларига риоя қилгани учун жаннатга киради...

Бу ҳадиснинг маъно жиҳатидан қўллаб-қувватловчи ва таъкидловчи бошқа шерик ҳадислари ҳам бор. Мисол учун, Набий ﷺдан Зайнаб бинт Аби Салама «Биз орамизда солиҳ инсонлар бор бўла туриб, ҳалокатга учраймизми?», деб сўради. Шунда Росулуллоҳ ﷺ

«عَمْ، إِذَا كَثُرَ الْحُبْتُ»

«Ха, қачон хубс кўпайса», деб жавоб қилдилар. Яъни, бузук ва мункар ишлар кўпайса, бу жамиятнинг ҳалокатига олиб боради, дедилар. Мана, саййидимиз Абу Бакр Сиддик қадар, Аллоҳ Таолонинг

﴿يَأَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا عَلَيْكُمْ أَنفُسُكُمْ لَا يُضُرُّكُمْ مَنْ صَلَّ إِذَا أَهْتَدَيْتُمْ﴾

«Эй мўминлар, ўзингизни билингиз! (Яъни гуноҳлардан сақланингиз!) Модомики, ҳақ йўлни тутган экансиз, адаишиган кимсалар сизларга зарар етказа олмас»[Моида 105] деган каломини қандай тафсир қилганлар: «Эй инсонлар, сиз ушбу оятни ўқимоқдасиз, мен эса, Росулуллоҳ ﷺнинг бундай деганларини эшитгандим:

«إِنَّ النَّاسَ إِذَا رَأَوُا الظَّالِمَ فَلَمْ يَأْخُذُوا عَلَىٰ يَدِيهِ أُوْشَكَ أَنْ يَعْمَمُهُ اللَّهُ بِعَقَابٍ مِّنْ عِنْدِهِ»

«Қачон инсонлар золимни кўрсалару, уни зулмдан тўхтатиб қолмасалар, Аллоҳ ўз даргоҳидан уларнинг барчасига омматан азоб бериши мумкиндир». (Абу Довуд ва Термизий ривояти). Яна бундай деганлар:

«إِذَا لَمْ تَقْلِ أَمْتَي لِلظَّالِمِ يَا ظَالِمٌ فَقَدْ ثُوَدَّعَ مِنْهَا»

«Агар Умматимни золимга – сен золимсан, деб айтмаса, бундай уммат билан видолашилади (Аллоҳ ундан Ўз марҳаматини ман қиласди)», шунингдек, ул зот бундай деганлар:

«لَتَأْمُرُنَّ بِالْمَعْرُوفِ، وَلَا تَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ أَوْ لَيْسَلِطَنَ اللَّهُ عَلَيْكُمْ شَرَارُكُمْ، فَيَدْعُو
خَيَارُكُمْ فَلَا يُسْتَحَابُ هُمْ»

«Албатта маъруфга буюриб, мункардан қайтарасизлар. Акс ҳолда Аллоҳ тегангизга ёмон кимсаларингизни хукмрон қилиб қўяди, ана шунда, яхши кишиларингиз дуо қилса хам, дуолари ижобат қилинмай колади». Яна Росулulloҳ бундай дегандар:

«مُرِّوا بِالْمَعْرُوفِ وَانْهُوا عَنِ الْمُنْكَرِ، قَبْلَ أَنْ تَدْعُونِي فَلَا أُجِيبُكُمْ، وَتَسَاءَلُونِي فَلَا
أُعْطِيُكُمْ، وَتَسْتَئْصِرُونِي فَلَا أُنْصُرُكُمْ»

«Дуо қилсангиз ижобат қилмай қўйишимдан, сўрасангиз бермай қўйишимдан, нусрат-ёрдам сўрасангиз, ёрдам бермай қўйишимдан олдин, маъруфга буюринглар, мункардан қайтаринглар».

Ушбу ҳадис Гарб мусулмонлар орасида умумий урфга айлантиришга ҳаракат қилаётган нарсага (эркинликларга) тамоман зиддир. Буни у шахс эркинлиги, деб атаб, мункарни қайтарган инсонни бироннинг ишига ва шахсий ҳаётига... бурнини суқаётганликда айбламоқда. Бироқ, қачон мункар зоҳир бўлса, ҳар бир кодир инсон уни албатта қайтармоғи лозим, акс ҳолда, кема ҳалокатга учрайди... Зотан, маъруфга буюриш ва мункардан қайтариш, жамиятнинг оқилона қоидаси бўлмоғи шарт. Бунинг акси ўлароқ, бугунги кунда шахс эркинлиги, фикр эркинлиги, мулк эркинлиги, жамият эркинлиги каби тушунчалар хукмрон... Инсон бузилиши, фожир бўлиши ва кофир бўлиши учун эркин қўйиб қўйилган, бу ишлар учун у жиноятчи ҳисобланмайди. Чунки бу мункар ишлар унинг қонунан ҳимояланган шахсий иши, ҳисобланади. □

МУХАММАД ИБН САЛМОН ВАЛИАХД БҮЛГАНИДАН БЕРИ САУДИЯДА ЮЗ БЕРГАН ЎЗГАРИШЛАР

2016 йил амир Мухаммад ибн Салмон кенгкамровли ислоҳотлар ўтказишга қаратилган «2030 йилга назар», деган нарсани бошлади. Буни ўзи таъкидлаганидек, «мамлакатдаги нефтдан кейинги даврга тайёргарлик кўриши», билан изоҳлади. У ўз ҳукмронлигини мустаҳкамлаш ҳамда ислоҳотлар ўтказилишини таъминлаш учун жуда шафқатсиз чораларни кўллади. Шунингдек, АҚШ ҳукмронлигини мустаҳкамлаш ва Англия нуғузини четлатишга қаратилган гоят хатарли сиёсий ишларни амалга ошириди. Катта-катта амирларни камоққа олиш ва баъзиларини мансабларидан четлатиш кўрилган чоралар жумласидандир. Айникиса, отасининг валиаҳди ва амакиваччаси амир Мухаммад ибн Найфни четлатиб, ўрнига ўзи валиаҳд бўлиб олди. Ҳатто ибн Найфнинг АҚШ сиёсатига тобелигини ҳам эътиборга олмади. Шунингдек, яна бир амакиваччаси мамлакат миллий гвардияси қўмондони амир Мутъиб ибн Абдуллоҳи ҳам ишдан олиб, бошқасини кўйди. Саудия қўмондонлиги ибораси билан айтилаётган «мудофаа вазирлигини ривожлантириш хартияси» доирасида, мамлакатда мухим ҳарбий мансабларда ўзgartишлар амалга ошириди. Мансабдор шахсларни вазифасидан олиб, ўрнига қирол оиласидаги ўзига мойил ёш мулоғимларни кўйди. Ҳарбий қўмондонлиқдаги баъзи юқори мансабдорларни нафақага чиқариб, уларнинг ҳам ўрнига ўз тарафдорларини ўтқазди. Ҳатто унинг буйруғи билан баъзи амирлар ва вазирлар коррупция, ўз лавозими ваколатларини суиистеъмол қилиш каби айбловлар билан камоққа ташланди. Албатта буларнинг барчасини отаси қирол Салмоннинг раҳнамолиги остида қилди.

Ибн Салмоннинг «янги маданият замонини бошлаш» йўлидаги ислоҳотлар, деган даъвоси доирасида, мамлакат илк бор араб модаси ҳафталиги тадбирига мезбонлик қилди... Бунинг учун Риёзда алоҳида араб модаси кенгаши очилди... Оммавий концерплар ўтказилди... Саудияда кинотеатрлар иш бошлагани reklama қилинди... Аёлларнинг машина ҳайдашларига ва ҳатто футбол томоша қилиш учун мамлакат ўйнингхоларига киришларига руҳсат берилди... Мехнат вазирининг ўринbosари аёл киши бўлди... Қизларнинг лейтенант увони билан ҳарбий ҳайётга қадам кўйишлари йўлида қўнгилли сафарбарлик дарвозалари очилди... Бутун Farb оммавий ахборот воситалари бундай «ислоҳотлар»ни кенг микёсда хабар қилиб, уни Отатурк йўлига асосланган инқилоб, дея баҳолашди...

Ал-Ваъй: Ибн Салмоннинг сиёсий ва ҳарбий соҳада қилган ишлари Америка сиёсатига тиз чўкиш ҳисобланади. У шунингдек, бу ишлари билан ўзининг Америкага малай режимини мустаҳкамлашга жиддий ҳаракат қилди. Маданият соҳасидаги сиёсати Farb маданиятига тиз чўкиш, демакдир. Бу билан гўё Саудияда Исломнинг татбиқ этилиши ҳатто бўлган, деган эътиборда, Исломни Farb олдида мағлуб қилиб кўрсатилди. Аслида эса, сиёсий жиҳатдан, саудлар оиласи ўз давлатларини қуришгандан бери Ислом учун ҳам, Исломий Халифалик давлати учун ҳам бало бўлди. Чунки улар инглизларга малайлик қилиб, ушбу давлатни ағдаришларига ёрдам беришди. Ҳатто Фаластинни яхудийлар учун воз кечиша ҳам, саудларни ифлос кўли бор. Саудлар гоҳ инглизларга, гоҳ американкларга малайлик қилиш сиёсатини олиб боради, на сиёсий соҳада, на иқтисодий бирор бир исломий сиёсат олиб боришимаган. Аксинча, сиёсатлари факат илмоний бўлган. Саудлар оиласи дин ишларини намоз, рўза, ҳаж... каби ибодат масалаларига ёки эркак-аёл муносабатларидаги никоҳ, талоқ, мерос... каби ижтимоий масалаларга чеклаштган. Бу борада фатво бериш ҳукукини оли шайх ва уларнинг фикҳий мадрасаларига хослаб кўйишган. Булар шаръий аҳқом бўлишига қарамай, амалда шафқатсизлик ва тутуриксизлик билан татбиқ қилинди. Зоро, Саудия жамияти пайдо бўлгандан бери, унда қабилачилик анъаналари ҳукмрон бўлиб, жамият ҳамон шу йўлдан юради.

Мамлакатда ҳокимият оли саудлар билан оли шайхлар ўртасида бўлишиб олинган. Бу эса, шубҳасиз, Farb томонидан мусулмонларга зўрлаб тикиштирилган динни давлатдан ажратишнинг бир шаклидир. Ушбу Нажд ва Ҳижоз ўлкасида қилиниши лозим бўлган ўзгариши, бу бошқарувни асосидан бошлаб ўзгариши ва Халифалик давлатини барпо этишdir. Бу Ислом буюрган, Саудлар оиласи карши курашаётган ҳукмдир. □

ФРАНЦИЯНИНГ ҚУРЬОНИ КАРИМДАГИ БАЪЗИ ОЯТЛАРНИ ЎЧИРИШ ТЎҒРИСИДАГИ ТАЛАБНОМАСИ

Франциянинг собиқ президенти Николя Саркози билан 300 нафар франциялик шахс Қуръони Каримнинг айрим оятларини ўчириб, тўхтатиб кўйишга оид талабнома имзолашди. Францияда чиқадиган «[Le Parisien](#)» газетасида нашр қилинган бу талабнома «Янги антисемитизмга қарши» сарлавҳали мақолада берилди. Унда «мусулмон экстремистлар» томонидан яхудий тоғфаларга қарши «тинчлик йўли билан этник тозалаш», деган нарса бўлаётгани айтилиб, шунга асосан, Қуръони Карим оятларидан баъзиларини ўчириб ташлаш талаб қилинди. Шунингдек, мусулмонларга Қуръоннинг айрим оятларини бекор қилиш ҳуқуқи берилишига тарғиб этилди, бунга айни оятларнинг «яхудийлар, насронийлар ва худосизларни ўлдиришни, жазолашни тарғиб этган» идао қилинди. Талабномага Николя Саркози билан бирга имзо чекканлар, жумладан, «Шарли эбдо» журналининг собиқ бош мұхаррири ва айни ариза баёни мұхаррири Филипп Вал, илгари Франциянинг бош вазирлари бўлган Мануэль Вальс билан Жан-Пьер Рафаран, франциялик яхудий композитор Шарль Эзнаур, франциялик яхудий сиёсий журналист Бернар-Анри Леви, француз актёри Жерар Депардье... лардан иборат. Имзо чекканлар орасида жазоирлик ёзувчи Буalem Сансал, Франциядаги «Жузур Қамар» диаспораси муфтиси Мұхаммадали Қосим, фаластиналк блоггер Валид Ҳусайнин каби араб ва мусулмон шахслар ҳам бор. Бундан ташқари, яхудий, мусулмон, католик... ва бошқа динларга мансуб масъуллар, ёзувчилар, актёр ва композиторлар ҳам топилади.

Ўз навбатида, Азҳар аризада келтирилган нарсаларни қатъян рад этди, бу талабларни «оқлаб ҳам бўлмайди, қабул қилиб ҳам бўлмайди, демакки иккаласи ҳам йўқ нарса», деди. Азҳар вакили Аббос Шавмон ўз сахифасида «Қуръонинг битта ҳарифини ҳам ўчириб бўлмайди, шундай экан, бу кимсалар Аллоҳнинг Китобини тўғри тушунишсин, аммо уни нотўғри тушунадиган бўлсалар, у ҳолда, бундай тушунча ва талабларини олиб жаҳаннамга кетаверсинглар», деб ёзди. Баъзиларнинг ҳисоблашича, «Бундай чақириқ «Исломга қарши фикрий экстремизм» бўлиб эътиқод эркинлигига зиддир ва у уларнинг қалбидаги Исломга қарши гина-адоватни фош қиласди. Шунингдек, бу чақириқ Қуръонни ва унинг тафсирини мутлақо билмаслик бўлиб, мутаассибларни ва динларга нисбатан тоқатсизликни намоён қиласди. Бу ғоят хатарли чақириқ бўлиб унга қарши дарҳол ҳаракат қилишни талаб киласди...».

Бундай ғаразли чақириқка қўйидагича жавоб бериш лозимлиги айтилди: Хориждаги исломий марказлар мўътадил ислом динининг кенгбагирли дин эканини, қон тўкувчи дин эмаслигини, зўравонлика қарши эканини, Қуръони Каримда файримусулмонларга ҳужум қилишга рухсат берувчи ҳеч қандай нусус ўйқилигини, бу борада келган нусуслар фақат ҳужумни қайтариб, жонни ҳимоя қилиш ҳақида келганини, улар ўлдиришга чақиради деб ўйлашган Қуръони Каримдаги ояtlар аслида тинчлик ҳақидаги ояtlар эканини кўрсатиб бериши лозим.

Ал-Ваъй: Бундай хавфли чақириқ Ғарбнинг Исломга террорчи дин, деб қарашини фош этмоқда. Бундай чақириқка қарши кураш, ўз динларини яхши тушумайдиган, уни нотўғри ҳимоя қилаётган анави «уламолар» гагина чекланиб қолмаслиги керак. Балки биринчи бўлиб бунга мусулмон юртлари ҳукмдорлари қарши туришлари лозим. Масалан, қалби имонга тўла, динини қаттиқ қизғанувчи сulton Абдулхамид иккинчи роҳимаҳуллоҳ Францияда Мұхаммад жони таҳқирловчи спектаклнинг намойиш этилишини тўхтатиб кўя олган. Бунга роҳимаҳуллоҳ Францияга қаттиқ сўзлар билан огохлантирув ўйлаш ҳамда муносабатларни узиш билан таҳдид қилиш орқали эришган. Бироқ бугунги кун ҳукмдорларида эса, Исломни қизғаниш, деган нарсани тополмайсиз, ҳатто баъзиларида Исломнинг ўзини ҳам борлигига шубҳаланиб қоламиз. Шунинг учун ҳам улар бу каби қилимешларга миқ этишмаяти.

Аллоҳ Субҳанаҳудан Ислом ва мусулмонларни рошид Халифалик билан азизу мукаррам қилишини, Исломга душманлик қилаётган куфр ва кофирларни хору зор айлашини сўраймиз. Аллоҳим, Ўзингга бўлган мұхаббатимизни зиёда қил, динингни кенг ёйиб, калимагни олий қилишимизга, куфр ва кофирларни, шайтон ва унга эргашганларни ёмон кўришимизга муваффақ айла, Аллоҳумма омин. □